

అంధకారము

310513

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును.

Vol. 9.

చెన్న పట్టణము 1922 వ సం॥ ఏప్రిల్ 29 వ తేది శనివారము

No. 24.

సంపుటము ౯

దుండుభినామ సంవత్సరము, వైశాఖ మాస శుద్ధ ఐతీయ ౨.

సంచిక ౨౪

అది ప్రేమయా లేక కృతజ్ఞతయా? పాఠకా! నిర్ధారణ చేయుము



కర్ణా గారము

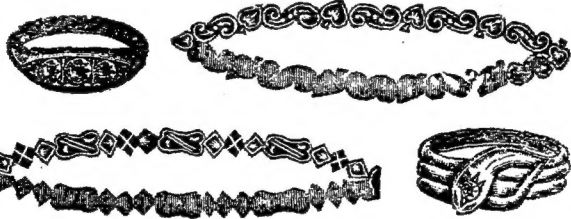
62 గోవిందపునాయక్ వీధి,
జార్జ్టౌన్ - మదరాసు.

నగలకు మదింపు వేయబడును. ఉత్తరము వ్రాసిన క్యాలిటాగు ఇనాముగా పంపబడును.

ఉమ్మిడి రామయ్య శెట్టి గురుస్వామి శెట్టి అండు కో. నగలవర్తకులు.

మదరాసు 25 చైనాబజారు రోడ్డునందున మా ప్రదర్శనాలయము నకు విచ్చేయుడు.

భర్త: "ప్రేయసీ నీవు కోరినది, యిదిగో"
భార్య: "ప్రియా, నిజముగానా! నేను నమ్మజాలను!
మీరు నిన్ననే గాజులు చేయించెద నని
చెప్పియుంటిరి. అప్పుడే నేడేవచ్చెనా? ఎంత
అందముగా నున్నది! ప్రియా, వందనములు.
భర్త: "వద్దు, వద్దు. నాకెల వందనములు? అందర
కును మిక్కిలి సమృద్ధముగ మాట ప్రకా
రము నగలను తయారు చేసి యిచ్చు నట్టి
ఉమ్మిడి రామయ్య శెట్టి గురుస్వామి శెట్టి
అండు కంపెనివారిని అభినందించుము.



రాజకీయ గ్రంథములు

గాంధీగారి చెఱసాలానుభవములు	0-12-0
చిత్తరంజనదాసు వీరము, ఉపదేశములు	0- 8-0
దాదాభాయి నారోజి	0- 8-0
భారత విజ్ఞానరహస్యము	0-10-0
గాంధీవిజయ నాటకము	0-12-0
గాంధీమహాదయ	0- 8-0
సంస్కారిణి	1- 0-0
స్వరాజ్యమహాసభ	0- 4-0

యం. ఆర్. కృష్ణరావు అండ్ కంపెని, నల్లూరు.

ఇంద్రజాల మహేంద్ర జాలము

ఈ అపూర్వగ్రంథములో జగ్మనీ గారడి, యోగదృష్టి
హస్తలాఘవము, ఇంగ్లీషు ఇంద్రజాలము మంత్రశాస్త్రము,
భూతవైద్యము, యంత్రములు, అమెరికానాటి చీట్లపేక తమా
సాలు విచిత్ర వివేచనవిద్యలు గలవు. ఇంతే గాక మనుష్యుని
మాయముచేయుట, మామిడిచెట్టును పుట్టించుట, జీవముతో
సమాధియగుట, శరీరములేని తలకాయచేత మాటలాడించుట
భూమిపైన గజముయెట్లైన గాలిలో మనుష్యుని నిరాధారముగా
నిల్పుట మొదలగు విచిత్రములు అనేకము లున్నవి. ఈ గ్రంథ
మును చదివిన అత్యద్భుతముగా మేజిక్ చేయగలరని గాఢరంటి
యిచ్చుచున్నాము. దీని వెల రూ 4-0-0 లు. (2118-688)

పి. ఆర్. జనార్దనంనాయుడు, బంగళా, గుంటూరు జిల్లా.

(3081) "కత్తికట్టలు"

వెదకత్తి కత్తి ౫జము పొడుగు ౫లవి. సాగవైనది
1-కి రూ 4-8-0
దేను కొనుగాటికి ఒకటి ఉచితము. పోస్టేజీఖర్చునాచేత
వలయువారు ఆర్డరుతో ఒకరూపాయి అడ్వాన్సు
పంపవలెను. బి. వెంకటేశ్వర్లు అండ్ కో
కట్టర్లు అండ్ లాక్ మేకర్లు లిం.
వెదాపురం. (గోదావరిజిల్లా)
మెన్మిగ్రాఫిక్ ఆర్డెసు: "ఇంద్రప్రీతి" వెదాపురం.

అహమదాబాదు

సభలు

ఇందు అహమ్మదాబాదు పురచారిత్రియను ఖిలాఫతు
సమస్యయు, సుహాత్మాగాంధీ, చిత్తరంజనదాసు మొదలగు దేశ
నాయకుల గంభీరపత్యాపంబులు చక్కగ ముద్రింపబడినవి.

ప్రతి 1-కి రూ 0-4-0 (3541)

5 అణాలు చీట్లు పంపిన బుక్కు పోస్టు ద్వారా పుస్త
కములు పంపబడును.

ములుగు-వెంకటరమణయ్య, నర్సి-లుపేట, బందరు.

బంటిపాళెములో టూ రుపాకీ గుప్తనిధిమగు కంపెనివారిచే
చేయబడ్డది. (3082)

సాగవైనది, రిక, రిడ్ అంగుళములతో దొరుకును.
చూర్. ఓ. రామానుజం శెట్టి అండు కంపెని, నెం. ౧౨, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

ధరలు సరసము
క్యాలిటాగు ఉచితము

హానావిధములగు రివాల్వర్లు. అరులేక విరుగోటాలు యె
క్కునవి. [స్టాపిలిము ౧౮౬౩ ను]

చిన్న పి. కేబుల్ "వెట్టుకోగలిగినది కూడ దొరుకును.
చూర్. ఓ. రామానుజం శెట్టి అండు కంపెని, నెం. ౧౨, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

హిందూ దేశచరిత్రము

రెండవ భాగము, మూడవ భాగము

ఇవి రెండును

విజయనగరము మహారాజా కాలేజి ప్రొఫెసర్ రగు ఎమ్. వెంకటరంగయ్య ఎమ్. ఏ., గారిచే
వ్రాయబడినవి.

ఆర్. వెంకటేశ్వర్ అండు కో., ఆనందముద్రణాలయము, మదరాసు.

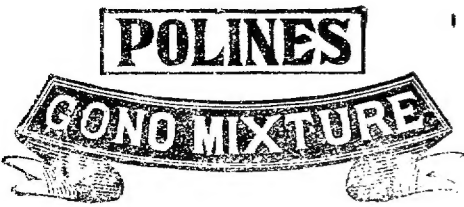
R. Venkateshwar and Co, Publishers, Loane Square, Madras.

హనుమాన్ బోరక్కు సబ్బు చర్మవ్యాధులను అత్యాశ్చర్యకరముగా

కుదుర్చును.

ఎస్. రంగనాథం శెట్టి అండు బ్రదర్స్, మద్రాసు

(1729)



18 సంవత్సరముల నుండి చాలా ప్రసిద్ధి చెందినది.

ఈ ఔషధము గోరేమీ మొదలగు అన్ని విధములైన సిగ్గులను తగ్గించుటకు చాలా ప్రసిద్ధి చెందినది. ఇది ముఖ్యముగా పిల్లలకు వాడబడుచున్నది. ఒక సార్ తాడు నేవించిన ఉపశమనము ఇచ్చును. 12 గంటల కాలములో వ్యాధిని ఆపును. అందు గోరేమీ వ్యాధిని నిర్మూలము చేయును. ఇంతకు మించి వ్రాయబడినది. ఒక సీసాను తెప్పించుకొని నేవించిన పిల్లలకు అనుభవముమీద గుణమును తెలియజేయుదు. పోస్టుచార్జ్తో సహా బుడ్డి 1 కి రు. 8-7-0 రెండింటికీ రు. 8-10-0 మూడింటికీ రు. 8-12-0 మాత్రమే.

[8468] ఉత్తరములు యింగ్లీషులో వ్రాయబడి యుచున్నవి D. polines & Co Chemists, No. 3 Haimichan Roy Lane Calcutta

“కాంతామదహరణి”

అను యువాని వైద్యశాస్త్రప్రకారము తమ యొన ఇంజనీయర్ల దివ్యమైన తేజస్వము దీనిని నేవించుటచే, నిన్నుతన, తేజస్వతీతేజస్వము, స్వప్న చంద్ర స్థలము, రతిజా శీఘ్రఫలము, కాన్డేలులు లాగుట, పోస్టుచార్జ్తో సహా బుడ్డి 1 కి రు. 8-7-0 రెండింటికీ రు. 8-10-0 మూడింటికీ రు. 8-12-0 మాత్రమే. [8388] ది రెడ్డి అందు కంపెనీ, గోపాలపురం, కొత్తపేట పోస్టు (గోదావరిజిల్లా)

ఆయుర్వేదవైద్యసంగ్రహము

చెరక, శుశ్రుక, నుకానుసారముగను, అనుభవ సిద్ధము గను, కులభ సాధ్యములగు 600 వికల్పములను తెలుపు వైద్యగ్రంథము. దీనియందు సమస్త వ్యాధులను, వైద్యుని సహాయ మన సరము లేకుండా చేయదగిన లక్షణములయొక్కములే గలవు (ప్రతి వారివద్దనుండ దగినది. 1 కి 1-4-0 వి. పి. చార్జ్ 0-6-0 ఆయుర్వేదచరిత్ర వైద్య, ఆరోగ్య, వస్త్రాలు, కారీర, నిదాన వికల్ప మొదలగు విషయములను వ్రాయుచు మాన సంవికలుగా ప్రకటించబడును. మాదిరి యుచున్నది. సం॥ చందా రు. 2-8-0. వి. పి. 0-4-0 వెంటనే కోస రెంటికీ రు. 8-12-0. వి. పి. చేయబడును. (8351)-2 ఆయుర్వేద గ్రంథముండలి, పెరిచేపి నెల్లూరుజిల్లా.

మేము స్వతహాగా తయారుచేసిన

బయోడైడ్ సరసపరిల్లా

రక్తమును బాగుగా శుభ్రపరచి వృద్ధిచేయును. మొటిమలు, మచ్చలు, పాత్రతలుములు, కురుపులు, గండ మాలలు, కఫము మున్నగు వ్యాధులు గలవారు దీనిని వాడిన రక్తమును బాగుగా శుభ్రపరచి బలమును గలిగించును. సరసపరిల్లా అన్ని తెగలవారిచే చాలాకాలమునుండి వాడబడుచున్నది. చాలా శ్రేష్ఠమైనట్టియు, నమ్మకమైనట్టియు ఔషధ పని నిరూపించబడినది. అనేక యోగ్యతా ప్రతికూల నిచ్చుచున్నది. క్రమముగా చేర్చినచో దానివలన గలగు గుణము ఆశ్చర్యకరము. అట్లుచేర్చుటకుమంచి చతురత, బాగ్యత అవసరము. మా స్వంత సరసపరిల్లా శ్రేష్ఠమైన సామగ్రులనుండి తయారుచేయబడినది. వైద్యులచే ఆమోదించబడిన ఎల్లోడాల్ ట్లీంగియా, ట్రిక్లి ఆమ్, మాన్ డ్రేక్, సెన్నా, లికోరైస్, సాప్రస్టాను మున్నగువాటితో చేర్చబడినది. మా సరసపరిల్లా అనేకవైద్యులచే వాడబడి, ఖ్యాతిని పొందినది. ప్రస్తుత కాలములో తయారుచేయబడు బూటకపు ఔషధముకంటే గాక సుందరి గుణము నిచ్చును. 50 మోతాదులు గల బుడ్డి 1-కి రు. 3. బయోడైడ్ ఆఫ్ పాటాసియం, లోహము. Sri Krishnan Bros., Chemists & Opticians Post Box No. 166 Madras

ఆంధ్ర జ్యోతిషాలయము

జాతకము

(1) జాతక చక్రము (కుండలి) యొక్క నక్షత్రము (2) పుట్టిన తేది, జనన కాల ఘడియలుగాని (3) జాతకం యొక్క జ్యోతిషము, ప్రస్తుతపు కాయము, మాకు ఉత్తరము (వాయువు) యుగాని, ఈమూటితో కలిపి యొక్క మారు పంపినయెడల, జాతకం యొక్క గోళము, స్వభావము, శరీరాంగణము, భవనంపాదం, ఆయుర్ము, భాగ్యము, సంతానము, కళత్ర సౌఖ్యము, ఉద్యోగము, జీవనము మొదలగు 25 సంతులు చాఖూ కొరకు వ్రాసి ముందుగా రు. 1-4-0 లకు వి. పి. గా పంపెదము. ఈ వ్రాసినంతయు 5 రోగా నన్నయెడల, జాతకం యొక్క ఆయుర్దాయము ఆఖరువరకు, జరుగబోవు ప్రతిసంగి ఫలములు, అనగా, మహాదశ, అంతర్దశాఫలములు గల పూర్ణ జాతకము, శాస్త్రసమ్మతముగా తయారుచేసి పంపెదము. పూర్ణ జాతకమునకు రు. 5 లు, అగును. పూర్ణజాతకము వ్రాయించు కొనువారు రు. 2 లు, అధ్యాయము ముందుగా పంపవలెను. అట్లు పంపగానే జాతకము పూర్తిగా ఆఖరువరకు తయారుచేసి తక్కిన రు. 3 లకు వి. పి. గా పంపెదము.

సంవత్సరఫలము

మొత్తముమీద 1 సం॥ రం వరకు ముందు జరుగబోవు ఫలములు వ్రాయుచు, నెలలవారీగా 12 నెలల ఫలములు వివరముగా వ్రాయుటకు వి. పి. ఖర్చులతో రు. 1-4-0 లు అగును. దీనికి జన్మనక్షత్రముగాని, జన్మనామముగాని, మాకు పంపిన చాలును.

జాతకమార్పాండము

మొదటిభాగము

జ్యోతిషముందు ఏమియు ప్రవేశము లేనివారికి ఈ గ్రంథము మిక్కిలి ఉపయోగము. దీనిబట్టి భూభవిష్యద్వర్తమానఫలములు అతిసులభముగా తెలియును. కావలసిన వారికి వి. పి. ఖర్చులతో రు. 2-8-0 లకు వి. పి. గా పంపెదము.

రెండవ భాగము

ఇది అచ్చుపూర్తియై సిద్ధముగా నున్నది. 300 పేజీలు. ఇందు లగ్న స్థులము, గ్రహస్థులము, భావస్థులము, వడ్డలములు, పోదశవర్గ, అష్టకవర్గ, తాత్పర్యసహితముగా సుమారు 1000 ప్రమాణ శ్లోకములతోను, విశేషాంశములతోను ద్వాదశ భావఫలములు సహదశ అంతర్దశాఫలములును, ఇంకను అనేక గ్రంథాలతో మిక్కిలి సులభతేలిని ఆశ్చర్యకరముగా వ్రాయబడినది. దీనివలన అన్ని సంగతులు పూర్తిగా తెలియును. ఈ గ్రంథము నచ్చవియెడల తిరిగి సొమ్ము వాపసు చేయుచును. ఈ 2వ భాగమునకై యిదివరకు భరణాస్తులు : పంపినవారు తిరిగి మాకు వ్రాసినయెడల వెంటనే వి. పి. గా పంపెదము. దీనినెల పోస్టుఖర్చులు గాక రు. 2-0-0 లు. అలగ్యవైనచో ప్రతులు దొరకవు. ఆ కెల్ల వెంకట శాస్త్రి. గోపాలపురం, కొత్తపేట పోస్టు. (గోదావరిజిల్లా) (3512)

కుష్టు, బొల్లి, క్షయ, మధుమేహము, పురాణ సవాయి, నెగ, మూర్ఛ, వెర్రి, మూలశంఖ, స్త్రీ రోగము పక్షవాతము మొదలగు నవి పూచీపైని కుదర్చబడును.

గుణమిచ్చిన మీదట సొమ్ముచేయుట ఆపురాపములగు ఓషధుల మహాత్యములు పర్యవేక్షకులగు కోడులు వర్తకాలకే తెలియును. వారలే వాటిని వాడుచున్నారు. వాటిని వారివద్ద మిగుల శ్రమపడి కొన్ని అపాయములకు లోనై నేర్చుకొని, పరిశోధించి, ప్రయోగించుచున్నాము ములకు లోనై నేర్చుకొని, పరిశోధించి, ప్రయోగించుచున్నాము మాదగగనండి ఔషధము నేవించు రోగులు వారికి గుణము కనుపించినకొలది వాయుదాలవైని సొమ్ముచేయుచున్నాము. అట్టివారుగుణము కనుపించక పూర్వముగాని, రోగము కుదరవచ్చునని నమ్మకము పుట్టక పూర్వముగాని సొమ్మేమియు నియ్యనవసరములేదు. ఉత్తర ప్రత్యుత్తర మూలముగ సహితము చికిత్స చేయబడును. అట్టివారికి ఔషధములు వి. పి. గా పంపబడును. (3222) సి. ఎమ్. రాజా. దీర్ఘాయునిర్మూలసాలయము } దీర్ఘ వ్యాధులకుఘనమైన ధీమునిట్టణము. } ఆయుర్వేదవైద్యులు.

ERASMIC (3498)



చర్మరూపు మెత్తపరచుచు గుణముగ నుండును. సువాసనకు మనతకు గుణమునకు అద్వితీయము. ఇమిడినవలను చూచి మోసపోకును. ఆన్నిప్రార్థన వర్తకులవద్ద దొరకును. (2)

త్యవధుడు! జాతకరత్నము ప్రభువంశ తత్కవ!!

PART 1 జన్మనక్షత్రము పుట్టిన తేది వేళమున్నగునవి లేనానం వత్సర ఫలితములను క్యాల్క్యులేషన్ రీడింగుతో సహా యెన్ని సంవత్సరములకైనను జ్యోతిషమునని సహాయము అక్కరలేకయే తమంతులు తాము వ్రాసికొనాలను భావము, సంతానము మున్నగు ద్వాదశభావములతో మీరూ జాతకములను మీరే వ్రాసికొనగలరు. ఇది యింటిజ్యోతిషము. దీనినెల రు. 2 మాత్రమే. గ్రేట్ యుండియక్ జ్యోతిషాలయము, (8291) ఖింకోట, వికాఖమ్నంజిల్లా.

తెలకుష్టులకు పూచీయెన

చర్మమునైన యుండు తెలకుష్టులు వైపులే వలన 8 దిండులలో మాయమై పోవును. ఈయోగము ఒకమహాత్మునిచే శ్రేష్ఠమైన మూలకలచే తయారు చేయబడినది. మచ్చలు మాసిపోని ఎడల యిచ్చిన ధరకంటే రెండింతలు క్రైము వాపనియ్యబడును. బుడ్డి 1-కి ధర వి. పి. తో సహా రు. 3 లు. ఉత్తరములు ఆంగ్లభాషలో వ్రాయవలెను. (340) The Arya Nuiser., P.O. Kamtau Darbhanga.

నీ కంటియందు ఏమిటిబాధ యెందు కలదు?

అట్లుండిన అన్ని విధముల నేత్రవ్యాధులకు నిర్భయమైనట్టియు, నమ్మకమైనట్టియు, మిక్కిలి పొగడబడునట్టియు ఔషధముయొక్క గుణములను తెలుపునట్టి పుస్తకమునకు ఏల వ్రాయకూడదు? (8397) L. H. Sailer Dept., 4 Samta Pengal.

“తెలుగు సంక్షిప్తలేఖనము.”

మీరు ఇల్లుకడలకే తెలుగు సాహిత్యం నేర్చుకొని భాషానేతరమవును. దినమున కొక గంట పని. నివరముల క్రింది చిరునామాకు కాడ్ వ్రాయండి! (13) ఇకాఫర్మేషన్ బ్యూరో, కాకినాడ.

ఇది ఇంపీరియల్ టెట్టన్ వరుగును

శుద్ధహిందూదేశ మూలభవము, పరిశ్రమము, వస్తువులు. హిందూదేశమునందు శ్రేష్ఠమైనట్టియు, మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైనట్టియు బొత్తానుల కర్మాగారము. రు. 2-8-0 లు ధర. గల నమూనా పుస్తకమునకు, ఏజెన్సీ నిబంధనలకును ఈ దిగువ చిరునామాకు వ్రాసుకొనవలెను. [8886] Ashude & Co Ltd. 8, Old Court House Corner, Calcutta

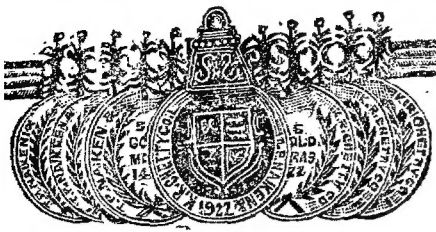
వనాషధిసరస్వరిల్లా

రక్తహీనతను రక్తముయొక్క పరిశుభ్రతను పోగొట్టుట యందు శేర్షిక గాంచినది. ధర 1-10-0 ఇండియా సిలోకనందు ఎచ్చటికైనను తపోలాఖర్చు పులితముగా పంపబడును. (2978)

విలాసము వి. డి. సావంత్ నెం 144 ఘనసవాడి, బాంబాయి

రోల్స్ గోల్డ్ లో చేసిన కానుకలంద

మా యొక్క సంతకం వలన మా సోదరి మణిమతి గారు



సీమనుచి త... యాద చేసి... యన్నాము... దీనిని ధరించి... నయెడల బం... గారు కాను...
లందతో సమానముగా నుండును. ఒక సారి అర్ధగిచ్చి చూడుడు.
1/2 కానుకలంద మొదటిరకము 65 x 10 రు 7-0-0
1/4 " " " " 6-0-0
1/2 " రెండవరకము " 6-0-0
1/4 " " " " 5-0-0
(3280) కొ. దొరసామి మొదలి అందు కొ,
నెం 1-22 కృష్ణపు మొదలివీధి, తిరువల్లి క్లెరి, మదరాసు

యినాం! యినాం!!

60 సం॥ రముల అనుభవముగల సర్కారు వైద్యాధికారి రావు సాహెబు డాక్టరు దాసుగారి సుఖజీవిత సహస్యపుస్తకము
ఇనాముగా పంపబడును. ఈ దిగువవిలాసము కకు వ్రాయవలెను. (3395)
ఉత్తరములు ఆంగ్లభాషలో వ్రాయవలెను.
The swasthya Sahaya Pharmacy,
10-2 Harrison Road, Calcutta.

కావలెను

మా దివ్యోష్ణధములను అమ్ముటకు ఏజంట్లు.
(1) శుక్ల మేహనివారణ మౌత్రలు. (2) ధాతువృద్ధిలేహ్యం.
(3) మూసానివారణ మౌత్రలు. (4) అగ్ని కుమార మౌత్రలు
మంచిలాభమును పొందగలరు. అక్షరీకి.
M. V. R. RAMACHANDRA ROW,
Market Tank, COCONADA.

Kalapatharu Ayurvedic Works
FOUNDED AND DIRECTED BY
MAHAMAHOPADHYAYA KAVIRAJ,
GANANATH SEN, SARASWATI M A., L M
Are you in the Full Glory

OF
Manly Strength (3394)
If not you are in urgent need of radical remedy to regain your strength and Manly Power Try
BRISHA JOGA
Prepared on the basis of the Makaradhwaj, Gold, Musk, etc., in assimilable form
It Guarantees Results
It quickly renews VIGOUR and VITALITY and restores power of SUPERB-MANHOOD.
Price one Phial (to last 30 days)
Rs. 6-4 Per V. P. P. Rs 6-10.
104, Grev Street, CALCUTTA



సర్వతేలు విష సంజీవి.
మా యొక్క లోక ప్రఖ్యాతి జెందిన విషసంజీవిని గుణము లేదని నిరూపించు వారలకు రూ. 25 ఇనాం. బాధపడుచు వచ్చినవారు సమీపములోన సం తోషముతో వెళ్లుదురు. 6 ప్యాకెట్లు ఒకసారి కొనువారికి పోటీజీ ఇనాం. ప్యాకెట్లు 1-కి 0-6-0, డబ్బు రు 4 0 0 మేళయాలే మంత్రిము.
ఇందు ఆకర్షణ, మారణ, ఉపాసన, వశీకరణ స్తంభన మొదలగు 108 గొప్ప మంత్రములును గ్రహదోషములు, తేలు పానీయ మొదలగు కాటులను తొలగించు మంత్రము లున్నవి.
1, 2 భాగములు వెల రూ. 1-12-0.
కే. నాదముని అందు సన్, 164, చైనాబజారు మద్రాసు

వేశ్యా సంఘ సంస్కార సభ.

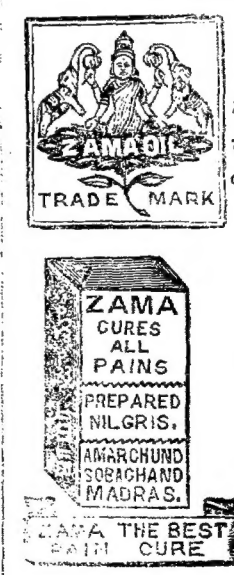
ఈ నెల 21 వ తేదీ సాయంకాలము 6 గంటలకు మద రాసునందు ఆడయారలో శ్రీయంత దరికి చెంచయ్యగారియొ ధివత్వము క్రింద సభ జరుపబడెను. ఆడయారలోని కొందరు పురుషులు, స్త్రీలు, బాతీయవిశ్వవిద్యాలయపు విద్యార్థులువచ్చి సీరి. సభను సమావేశ పర్చుటకుగల ప్రధానోద్దేశములనభ్యర్థులు దెలిపిన పిమ్మట శ్రీమతి యామినీపూర్ణతెలకమ్మ గారు తమ సహజముగ మృదువధుర వాక్కులతో వేశ్యాసంఘములోని లోభములను వారు పడుచున్న యిక్ష్మియు ఉచ్చవగు వారి జీవితమును సంఘమును సంస్కరించుటకుగల మార్గములను దెలు పుచు శ్రోతలవృద్ధయములు కరగిన ట్లతిశ్రావ్యముగ నుపన్య సింపిరి. వారి యుపన్యాసాంతరము క్రమముగా శ్రీయంత వేశ్మత్రాపు, నరసింహాచార్య చంద్రశేఖరరావు రావచంద్రాచార్య గార్లచే ప్రతిపాదించబడిన యాదిగువ తీర్మానము లేకగ్రీవముగ నామోదింపబడినవి.
తీర్మానములు
(1) లోకమంతయు మంచీస్థితికి మారుచుండుటచే వేశ్యాసంఘమునుగూడ సంస్కారముచే నుత్తమస్థితికి దెచ్చుట సాధ్యమని తలచి, వేశ్యబాలికలకు నుత్తమస్థితినిచ్చి వారికాకా శలము వృద్ధిచేయుటగాను నొకయాశ్రమము స్థాపింపవల యును.
(2) ఈయాశ్రమముయొక్క యుద్దేశ్యములను నియమము లను, సంఘముయొక్క విధ్యుక్తధర్మములను జనులకు తెలియఁ జేయుటకును, సంస్కారోపాయములను చర్చించుటకును 'వేశ్యా సంస్కారిణి' యనుపేరు నొకమాస పత్రికను నెలకొల్పవల యును.
(3) శ్రీమతి యామినీపూర్ణ తలకమ్మగారిని ఆశ్రమము నకు అధ్యక్షురాలుగను, పత్రికకు సంపాదకురాలుగను నియ మించడమైనది.
(4) వేశ్యాసంఘములోని గొప్పవారలను, దేశనాయకు లను, ధనవంతులను, చాతలను, సహాయముగోరుచు విజ్ఞాపన పత్రికలు పంపుటకును, పత్రికకు రాజపోషకులను, పోషకులను, చందాదారులను జేర్చుటకును యామినీపూర్ణ తలకమ్మగారికి సంపూర్ణాధికార మియ్యడమైనది. అధ్యక్షుల యంతోష్వ ప న్యాసముతో సభ ముగిసెను.
కొందరు చందాదారులు
శ్రీ మోతే గంగరాజుగారు. (ప్రస్తుతిరాశము) 100-0-0
శ్రీ రాజా యం. భుజంగరావుగారు. నెల 10 కి 100-0-0
పి. జే. వెంకయ్యగారు, లావణ్యం. 100-0-0
మాజీటి వీరభద్రరావు సోదర్లు. సాటుకు 100-0-0
పసుమర్తి పురుషోత్తం గారు. 100-0-0
శీరం వెంకట సుబ్బారావుగారు. 100-0-0
చదలవాడ గోపీనాథంగారు, (ప్రస్తుతిరాశము) 100-0-0
చదలవాడ చక్రధరరావుగారు 100-0-0
గుంటూరు, వీరరాఘవులగారు. (ప్రస్తుతము) 100-0-0
విజ్ఞప్తి.
సత్వరదేశాభివృద్ధికి నిన్ను బాతుద్ధరణము ముఖ్యచరణి యును. ఇందు రెండుబాతులను ఉద్ధరించవలసియున్నది. 1 మాస 2 వేశ్యాకులములు. వీటిలో రెండవవానిని గురించి మదరాసులో ఒక గొప్పసభచేసి దాన బుద్ధిచుంతు తెల్లరును చేసిన తీర్మానాను సారము ఒక సంఘము స్వీకరించి అసంఘముద్వారా వేశ్యసం ఘాధ్యక్షురాలమై ఒక ఆశ్రమమును ఒక మాసపత్రికయును సంస్థా పితము చేయుటకుగాను తీర్మానించిరి. ఈయాశ్రమములో ఆనా ధరైన వేశ్యబాలికలకును, వృత్తులమానుగోను వేశ్యలకును వసతు తేర్చురుపబడును. దీనియందే భద్రులవత్తములు తయారుజేయుట నూలు తీయుట మున్నగు చేతి పనులు నేర్పుదురు. కాన దీనిని ఎల్లరును గౌరవముతో జూచి చేయవలసిన కార్య ములలో వెంటనే ఆచరించవలసినదానిగా గ్రహించి ఎల్లరును ఉదారసహాయములతో దీనికి తగు సహాయముచేసి అధికసహ మాన బడిపోయిన ఈ జలము నుద్ధరించి పుణ్యము కట్టుకొనడు. దీని పురోభివృద్ధిని గమనింపుడు. సహాయ చేయుటయందు నిష్పంధ మేమియును లేదు. కాన నిజానివనిని కుట్రమునుండి తొలగించి హిందూమతమును నిష్కలంకము చేసెదవగాక.
ఏలూరు } ఇట్లు విజ్ఞప్తురాలు,
17-4-22 } గుం. యామినీ పూర్ణతెలకమ్మ.

వేశ్యాకో ఇందునుగురించి విజ్ఞప్తి ప్రచురించి యుం టిని. ఈసందర్భములో ఏలూరు కాలగ్రామ నాయకులలో కొందఱు పెద్దలు నేను తలపెట్టిన యాకార్యము కాలగ్రామ యాజమాన్యముక్రిందనే జరుపవలెననియు, ఇప్పటిలో ఇది తలపెట్టుట కాలగ్రామ పనికి పోటీగా ఉండవచ్చుననియు మొద లగు సందేహములు కనబరచియున్నార. మరియు 19-4-20 తేదీ ఆంధ్రపత్రికలో ఏలూరు విలేజురి యొకరు ఈకార్యమును వద్రాన్ కాలగ్రామ్ కమిటీ అధివత్వముక్రింద నిర్వహించుట మంచిదిగా సూచించి యుండిరి
19-4-20 తేదీ సాయంత్రము ఏలూరు పురమండల ముగ్గ హిందీ భాషలో రామాయణ కథాసందర్భమున మ-రా-గ-శ్రీ, దాసు మాధవరావు పంతులుగారి అధ్యక్షతక్రింద జరిగిన బహిరంగసభలో నేను తలపెట్టిన యాకార్యము సాం ఘికసంబంధ మైనది కావున అన్ని పక్షములవారి సహాయమును పొందుటకు ఆవకాశము ఉండుటకుగాను ఈ విధముగా చేయు చుండునట్లు మనవి చేసికొని యుంటిని. యాసందర్భమును గురించి శ్రీయంత దాసు మాధవరావు పం తులుగారు, మా నేపల్లి నూర్య నారాయణ గారు ఎర్రమిల్లి మంగయ్యగారు ఉపన్యసించి యా మంచికార్యము నకు అందరును సహాయము చేయవలెననియు అసహాయవాదులే కాక మితవాదులు, జస్టిస్ పార్టీవారు, గవర్న మెంటు ఉద్యో గులు మొదలగు అన్ని పక్షముల వారును సానుభూతి చూపు టకుగాను ఇది ప్రత్యేకముగా సాంఘికవ్యవహారముగ నే యుండుట మంచిదనియు దానిని రాజకీయములలోకి దింపి కాం గ్రామ యాజమాన్యము క్రిందనే సంపూర్ణ ముగా పెట్టుకొన్నచో వై పక్షముల వారి సహాయము పొందుటకు ఆవకాశములు ఉండక పోవచ్చుననియు ఈ కార్య ము కాలగ్రామపనికి పోటీగా ఎంచుట న్యాయము కాదనియు తతిమ్యా ధర్మకార్యములతోపాటు ఇదొకటిగా భావించ వలయుననియు మొదలగు సంగతులు నెలవిచ్చియున్నార. వేశ్యాసంఘ సంస్కరణము సత్వరదేశాభివృద్ధికి అత్యవసరము గాన యీ పవిత్ర కార్యమునకు అన్ని పక్షములవారును, తో డ్దుడుదురుగాక యని తిరిగి వేడుచున్నాను.

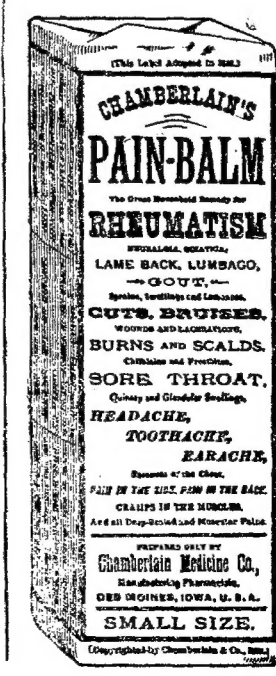
గుం. యామినీపూర్ణ తలకమ్మ.

రిజిస్టరు చేయబడిన మేలైన లక్ష్మీ బ్రాండు

జమా ఆయిలు
సర్వరోగ నివారిణి.
ఇంగువల్ల జ్వరము, దగ్గు, పిత్తము, గొంతునొప్పి, కలరా, యిన్ ఫ్లుయెంజా, పలు నొప్పి, బడలు నొప్పులు యింకా యితర వ్యాధులకున్న, ఉపయోగము. వెల బుడ్డి 1-కి రు 0-6-0
డబ్బు 1-కి రు 2-12-0
గ్రోసు 1-కి రు 80-0-0
అద్దరుచేయువారు అద్దరుతో అడ్వాం సు పంపించవలయును.
3 గ్రోసులు ఒకేదా తీయువారికి రైలుచార్జి ప్యాకింగు కర్చులు యివ్వం. ఆమర్ చెందు, సోబా చెందు, యింట్లమందు పలనరుకు అన్నిదు వ్యాపారస్థులు.
నెం 63, వైకృతనాయుని వీధి, మదరాసు.



చేంబర్లెన్ గారి పెయిన్ పామ్
వాత నొప్పులు, నడుము నొప్పి, కాలినగాయములు, తలనొప్పి, పండ్ల నొప్పి, నరుకులు, దెబ్బలు చున్నగునవి దీనివలన తప్పక గుణ మగును.
అన్ని జాగాలలో విక్రయమునకు దొరకును.



ఉపన్యాసకుల విచిత్రపు

అలవాటులు

కొంతమంది సుప్రసిద్ధ క్షులసభయందు సభ్యునియనవుడు విచిత్రములగు కరచరణ విన్యాసము లొనర్చుచుండును.

బర్మెను హెడ్జి ప్రభువుగారి రీతియంతెప్పుడును, మార్పులు లేవు. ఆంధ్రులచేత సదియందగును చెల్లిన విషయమే. వీరుసభ్యునియనవుడు ఎడమ యరచేతిలో కుడియరచేయినికొని ముందు 4, 5 గజముల దూరమున నొక ప్రదేశము వైపు చూపుల నిగుడ్చుచునిలచుండును. వీరు యుపన్యాసమునం దెటుఇటు గదలరు. హఠాత్తునిలబడి ప్రభువుగూడ చేతుల సల్లెయించుకొనును గాని వారి దుశ్చలములగు శ్రేష్ఠుల వ్రేళ్ళపడచునందుచు దీయుచు ఉపన్యాసించును.

పోసరులాగా లొక్కొక్కపుడు చేతులతో కొటు చివరనుబట్టి కొనుచుండును. ఒక్కొక్కపుడు రెండుచేతులను వీపు వైపునకుదిప్పి చేతులు కట్టుకొనియుండును. బాల్సరుగారు కొటుచెంగుచు పట్టుకొని నిలబడును. ఆస్పిక్టరు, సర్ హెన్రీ క్రెయిట్ గార్డు గూడ నట్లే యొనర్తురు. వీరందరూ పూర్వకాలము వారిలో తేరినవారు. సామాన్యముగ ప్రస్తుత కాలపు వక్తలందరూ చేతులతో నేరుకార్యముల నొనర్చుచుండురు. వింటున్న ప్రభువు మాత్రము ఎడమచేతితో కొటుచివరను పట్టుకొనును. కామన్సు సభ్యులందు చుప్రసిద్ధునియ రాజుగారు చేతులతో నొనర్చు కార్యములు విచిత్రముగ నుండును. వారికుడిచేతితో కాగితముల పట్టుకొనియున్న వారి ఎడమచేయి చాలకార్యము లొనర్చుచుండును. వీరెడమచేతితో వెయిస్తుకొటును తడుముచుండును. వెయిస్తుకొటును కిందకుదిగ లాగుచుండురు. సర్ ప్రెజిడెంటు బాన్ బరీ ఒకచేతితో తనపట్టు బోపిని పట్టుకొనును. రెండవ చేతితో ఒకఆర్డరు కాగితమును పట్టుకొనును. పార్లమెంటునందు మెల్లని పెద్దటోపీని పెట్టుకొనువారు కలనల్ బాన్ నాథుగా లొక్కరే. వీరికతేలిని లాగు చేయిలోనుండును. ఎడమచేతిలో తనటోపీ పట్టుకొనును !

ఆస్ట్రీయ చాంబర్లెనుగా రుపన్యాసించుచు, చొక్కాచేతుల కొనలను సరియగు ప్రదేశమున నుంచునటుల జేయుటకు గాను ఎగురవేచుచుండును. చేయి మామూలుగ నుంచినతోడనే తిరిగి కొనలు తిరిగి తమస్థానము జేరుచుండుటచే ఈ యాట యుపన్యాసా సా తమవరకును జరుగును.

టి. పి. ఒకన్న సంగారు రంగు చేతిరుమాలును చాల ఆటలాడించును. వీరు రుపన్యాసించుటకు లేచినపుడు చేతిరుమాలు వెయిస్తుకొటు జేబునుండి తొంగి జూచుచుండును. వీరులేనగానే రుమాలును మైకి దీయుదురు. కొంచెము సేపు నిదానించి రుమాలును ముఖమునందు వీలుగానున్న ప్రదేశమున నుంచుకొనును. ఆర్డరు కాగితమును చాలకాలము నుండి యుపయోగించు పద్ధతి చర్చిల్లుగారి చర్యవలన వెలియును. వీడు ప్రెజిడెంట్ జెంచి యందు గూర్చిని ఇతరుల యుపన్యాసముల వినునపుడు ఒకఆర్డరు కాగితమును దీసుకొని దాని నొక మూలనుండి బాగ్రత్తగా గుడ్డముగా చుట్టుటకు ప్రారంభించును. ఇది చిన్న సన్నని గొట్టముగా నైతరువాత దానిని మూడు సుసభ్యులముల గావించి సమరేఖా త్రిభుజముగ వుండును. తరువాతనాడు సంతృప్తికై కుర్చీ నానుకొని కూర్చుండును. ఇంకను ఆధికముగ క్యవధినున్న యెడల ఆట్టి త్రిభుజముల రెంటినికూడ తయారుజేయును.

వేమన

(సంపూర్ణ జీవితము, బోధనలు)

కర్త:- వం.గూరి సుబ్బారావు.

ఇదివఱకు వేమన్నను గూర్చి ప్రకటింపని చరిత్రాంశములు వెల్లడింపబడినవి. 1-కి రూ॥ 2-0-0

ఆంధ్రక్షత్రియులు

ఈ చక్కనైన జరిగిన వాదోపవాదములు అద్భుతము. రూ॥ 1-8-0

వెంటనే ప్రయోజనము.

కమలకుటీరము,
ప్రింట్ చేసే - మదరాసు.

మదరాసు అందు సదరక్ మరాటా రైల్వే కంపెనీ (లిమిటెడ్)

(ఇంగ్లాండులో ఇంకా స్థాపించబడినది)

నోటీసు

బండ్ల రాకపోకలయందు మార్పులు.

1922 సం॥రం మే నెల 1 తేది మొదలుకొని మీటరుగేజీ నెక్లనుమీదుగాపోవు బండ్ల రాకపోకలందు కొన్ని మార్పులు చేయబడును. ఈ దిగువ తెలుపబడిన ముఖ్యమార్పులను అందరును బాగుగా గమనించవలెను.

(1) ప్రస్తుతము పూనానుండి సాయంత్రం 4-50 నిమిషములకు బయలుదేరుచున్న నెం 8 రు మిక్సెడ్ బండి యిక్ముందు సాయంత్రం గం 5-15 నిమిషములకు బయలుదేరి పార్శిలు ఎక్స్ప్రెస్ సైనికులుగా బెంగుళూరుకు మూడవ దినం పగలు గం 10-15 నిమిషములకు చేరును.

ఒక క్రొత్త నెం 7 రు పార్శిల్ ఎక్స్ప్రెసు బండి బెంగుళూరునుండి సాయంత్రం గం 5-20 నిమిషములకు బయలుదేరి మూడవ రోజున పూనా పగలు గం 9-25 నిమిషములకు చేరును.

ఈ ఎక్స్ప్రెసుబండ్లు పూనా-లోండా-ప్లేషకలకుమధ్య 1,2,3 తరగతుల ప్రయాణీకులను లోండా బెంగుళూరు స్టేషనులకు మధ్య 3 వ తరగతి ప్రయాణీకులను మాత్రమే తీసికొనిపోవును.

నెం 42, 48, 52 రుల బండ్లు బెజవాడనుండి వుడయం గం 5-50 నిమిషములకు మధ్యాహ్నం గం 11-15 నిమిషములకు, సాయంత్రం గం 6-28 నిమిషములకు బయలుదేరి మచిలీపట్నం పగలు గం 9-12 నిమిషములకు, మధ్యాహ్నం గం 3-30 నిమిషములకు, రాత్రి గం 9-52 నిమిషములకు చేరును.

నెం 47, 51, 41 రుల బండ్లు మచిలీపట్నం నుండి వుడయం గం 7-5 నిమిషములకు మధ్యాహ్నం గం 12-45 నిమిషములకు రాత్రి గం 7-15 నిమిషములకు బయలుదేరి బెజవాడ పగలు గం 10-30 నిమిషములకు, సాయంత్రం గం 5-45 నిమిషములకు, రాత్రి గం 10-37 నిమిషములకు చేరును.

నెం 83 రు ప్యాసింజరుబండి గూడూరునుండి మధ్యాహ్నం గం 3 లకు బదులు గం 1-40 నిమిషములకు బయలుదేరి కాటాడి రాత్రి గం 10-40 నిమిషములకు బదులు గం 10-47 నిమిషములకు చేరును.

నెం 78 మిక్సెడ్ బండి రేణిగుంటవద్దనే ఆగక నేరుగా గూడూరు వుడయం గం 5-5 నిమిషములకు చేరును.

నెం 77 రు మిక్సెడ్ బండి రేణిగుంట నుండి బయలుదేరుటకు బదులు గూడూరు నుండియే రాత్రి గం 10-40 నిమిషములకు బయలుదేరి పాకాల వుడయం గం 7-30 లకు బదులు గం 7-47 నిమిషములకు చేరును. పాకాల నుండి వుడయం గం 8-20 నిమిషములకు బయలుదేరి ధర్మవగం రాత్రి గం 7-15 నిమిషములకు చేరును.

నెం 234 ఒక క్రొత్త మిక్సెడ్ బండి కాటాడినుండి గం 3-20 నిమిషములకు బయలుదేరి పాకాల సాయంత్రం గం 6-25 నిమిషములకు చేరును.

నెం 231 రు క్రొత్త మిక్సెడ్ బండి చిత్తూరు నుండి మధ్యాహ్నం 1 గంటకు బయలుదేరి కాటాడి పగలు గం 2-30 నిమిషములకు చేరును.

నెం 226 రు మిక్సెడ్ బండి చిత్తూరువద్దనే ఆగిపోవును.

ఈ క్రింద తెలుపబడినబండ్లు రద్దుచేయబడినవి.

- 1 లోండానుండి పూనాకు పోవు 7 నెంబరు బండి.
- 2 బెంగుళూరు, అరిసికెర్ స్టేషనలకు మధ్య పోవు చున్న నెం 9, 10 రుల బండ్లు.
- 3 రేణిగుంట, తిరుపతి పడమర స్టేషనలకు మధ్య నెం 230-245 రుల లోకలుబండ్లు.
- 4 హుబ్లీ, ధార్వాడ స్టేషనలకు మధ్య పోవుచున్న నెం 50-49 రుల లోకలుబండ్లు.
- 5 మీరజ, బిరూరు స్టేషనలకు మధ్యను, పూనా నుండి రాజవాడికి పోవుచున్న నెం 2, డౌన్ నెం 1రు లోకలుబండ్లు నెం 2 రు డౌన్ మెయిలు బండ్లకు ఒక పెద్ద భోజన సదుపాయముల బండ్ల చేర్చబడును.

5000 రూపాయలు బహుమతి.

పై బహుమతి రూ॥ 0-4-0 ధరగల మా పండ్ల పొడి ఉబ్బెలను కొనుగోరికి యియ్యబడును.

వివరములకు ఒక ఆకా స్టాంపు పంపి తెలుపబడును.

డి. క్రిష్ణన్,

లిపాల, పెట్టె నెం 345, మదరాసు.

ప్రకటన

చందాదారులు మా ఆఫీసుకు ఉత్తరములు గాని మనిషిర్రులు గాని పంపునపుడు తమ చందా నెంబరును ఉదాహరించు చుండినయెడల ప్రత్యుత్తరము నిచ్చుటకు సులభముగా నుండును కనుక నికనుండి అట్లు తప్పక గావించవలెనని కోరుచున్నాము. ఆం॥ ప॥ వ్యవస్థాపకుడు.

అమృతాంజనము

అన్ని సుఖములకు లోకవిఖ్యాతమైన మందు

శల సుఖముల దురదను మాన్పును తగ్గించును వాపుల వేలకువేలు చూపునూపును విక్రయము చక్కని డబ్బీతో నెల 0-10-0 లు



జగత్ప్రసిద్ధి జెందిన దివ్యాంజనము పంచభాష చీటిచూచి కొనిన మోసము గలుగదు. అమృతాంజనము డిపో. మదరాసు-బొంబాయి.



INDIA'S OWN VEDIC RISHI'S GIFT FOR ALL AGES.

The proved best tonic for all unfit conditions of the Body Mind and Higher Centres. Stops Mind wandering, Forgetfulness and develops a magnificent never-forgetting Memory.

Makes you feel fit as a Prize Fighter all the day no disappointment. Price per phial Rs. 1/8, Dozen Rs. 15/8, Literature Free.

The Hindu Medicine, Post Box No. 841, Calcutta.

రాజకీయస్థితి

మన కర్తవ్యమేమి

శాసనసభల కేల వెళ్లగూడదు?

[ఎన్. సత్యమూర్తిగారు.]

గాంధీమహాత్ముని నిష్పంథముతో భారతరాజకీయస్థితియందు గొప్పమార్పు గలిగినది ఎల్లమన ఆంగీకరింతురని తలంచెదను. దేశభక్తులెల్లరును ప్రజలయొక్కయు ప్రభుత్వముయొక్కయు బాగుగల నిష్పాదన సావధానముగ విమర్శించుకొనుట కనుకూల సమయ మేర్పడినది. ప్రతివారికిని ఆకర్షణతలముగ నుండునట్టియు, స్పష్టముగ నుండునట్టియు కార్యక్రమమును తయారుజేయుట దుస్సరము గాదు. ఆ సేతుల కిడిమలలో ముఖ్యవిషయములంతు భిన్నాభిప్రాయము లుండినను గాంధీమహాత్ముడు నిరుపమాన మైన తేజస్వి యగుట వలన ఆయనయందు గౌరవము గలిగి వ్యతిరేకముగ నెవరును పనిచేయ నొల్లరయ్యెను. వారిని పిరికివారని వ్యవహరించుట సులభము. కారణములను తెలుపుటకు వారి కంతకన్న సులభముగ నుండును. అట్లంటిని దేశీయుల భక్తినిశ్చయముగ జడయుచుండిన మహానుభావుడు, ముఖ్యముగ ప్రభుత్వభారాని విమర్శముగ నుండినకాలమున, అతినిష్కర్మముననే నడచునపు, దేశభక్తుల కెట్లుగూడదని కలచిరి. కాని యిప్పుడంతయు మారింది. ప్రభుత్వభారాని మాకున్న, అతడు కన సాన్నిధ్యమున కిది ఆరంభకాలములకు రాలిపోయినది. దురదృష్టవశాత్తూ విషయమును మనము గుర్తింపవలయును.

గాంధీ మహాత్ముడు వాదనము నాపించిన ప్రకారము డిసెంబరు 1921 అఖిలభారత స్వరాజ్యమును సంపాదించుకొనఁగోయ నని యూహించువారు లేకపోలేదు. అది నిస్సాధ్యముగా వాదము కాని మహాత్ముడు 'అటా' లేక 'శిష్టు' స్వరాజ్యమును వాదనము చేయలేదని యనటయు నిస్సాధ్యముగా వాదముగ నుండును. తనదే శీయులు నిర్ణయింపఁడు నిబంధనల నన్నిటిని నిర్వర్తింపజాలరని తెలిసి యుండియు, ఇతరుల నేకు లద్దపడి యుండినను, అధిక సంఖ్యాకుల యనుమతి నెనపట్టు గెలికెనని చెప్పదగినది. తన కార్యక్రమములను స్వరాజ్యము సులభమున నేర్పరచును సంప్రాప్త మగునని వాగాన మొనగించుచు వలననే అతడు సమర్థుల సభిముగ వడచుగలిగెను. ఈ విషయమై నేను మహాత్ముని భావములను బాగుగ ప్రసించితిని తెప్పగలను. తన అపింసాత్మకముగ పోరాటములనను, తుది దశయందు కాకనోల్లంఘమును గూడ యుపయోగించి, సాధ్యమైనంత కిప్పుముగ చెండు మాడునంతవరకు స్వరాజ్యమును సంపాదించుటయే అని నిజోద్దేశ్యముని నేను గట్టికెప్పదున్నాను.

దేశమునం దిప్పుడే కారితిన నన్ను బ్రోలి కార్యక్రమము ముప్పికానోల్లంఘము నిక కొంతకాలము నడిచకాకము నీయును.

బ్రోలి కాంగ్రెసు సంఘ తీర్మానమిట్లున్నది. "గౌరవము పురముందలి ఆమానుష కార్యములు, బొంబాయి వద్రాసులందు వారతాళాండ్రమున జరిగిన యల్లరులు మరల తెలుపవలసిన నిశ్చయమున కనకాళ మిచ్చెడి వాతావరణ మేర్పడువరకు సమష్టికానోల్లంఘన నిలుపుదల సాగుచునే యుండవలయును." దీనిభావమేమి? కానోల్లంఘన మిది నిలిచినదని నేనతలంచుచున్నాను. మనవారు గంభీరముగ కెప్పదున్నటుల రాజకీయ కార్యక్రమము ఆగి సాంఘిక కార్యక్రమము లేక 'నిర్మాణకార్యములు' జరుగుచుండవలెనని తీర్మానభావముగా నే నూహించుచున్నాను.

ఈ నిర్మాణకార్యక్రమమేమో మాకుము. భేదాభిప్రాయమున కనకాళ మిచ్చెడివానినే యిటు నివేదించుచున్నాను. (1) రాటమును వ్యాప్తిపరచి చేతితో వడకబడినట్టియు అవడకబడిననూలుతో నేయబడినట్టియు, కద్దురు నుపయోగించుట. 2. జాతీయపాఠశాలలను స్థాపించుట. 3. నిమ్మజాతుల నుద్ధించుట. 4. మద్యపాననిషేధమును సాగించుట. 5. గ్రామ, నగర, పంచాయతుల నేర్పరచుట. 6. అన్ని సంఘమువారి యందును వికమత్యమును, అన్యోన్య ప్రేమను నెలకొల్పుట. 'భిన్నాభిప్రాయ' మను పదము నుపయోగించియుంటిని. భిన్నాభిప్రాయముగా అవిషయముల విలవ యందని తలంపగూడదు. రాజకీయవ్యవస్థనుండి జూచిననుండే భిన్నాభిప్రాయమే జనితలంపగును. ఈ ప్రశంసాపూర్వకమగు నుద్దేశ్యములను సగౌరవనంతరము సాంఘికపరమగునని, అప్పుడని

ప్రజల నాకర్షింప గలుగుననియు, వీనిని సాధించినంతవరకు మన నే స్వరాజ్యము కీర్ణముగ ప్రాప్తము గాదనియు నా నిశ్చితాభిప్రాయమని మరల తెలుపుకొనుచున్నాను. దేశమునందు త్యాగము గలిగి పాటియే యుండ ఆయనాహము నంతయు నీ స్వయంధ్వేషములై వృధాశేషముక నూటిక స్వరాజ్యమును సంపాదించగల సాధనములందు వినియోగింపవలె నని ముఖ్యమగు అక్షేపణయు, సమాధానమున, నైయున్నది.

కనుక నాదేశీయులెల్లరును ఆలోచించి ఒకరాజకీయ కార్యక్రమము నాకని యెదుట నుంచుకొందురని నేనుచున్నాను. కాని అట్లు చేయుటకు పూర్వము కాంగ్రెసును, ప్రభుత్వమును, ఇరువురును స్థితి కనుగొనవలసి యుండును.

తమ తప్పులనెదుట నివేదించుటకు నాదేశీయులెల్లరు పడరని నేనెరుఁకుదును. ఈ అయిష్టము సమాజమే, కాని నేను దురుద్దేశ్యముతోగాక, ప్రేమవలననే, కొన్ని మార్పులను నూచించుచున్నాను. కాంగ్రెసుపక్షము యధికముగ నుండున తన కార్యక్రమమును సవరించుకొనుటకు కొంచెము సంజీవింపవచ్చును.

నేను ముఖ్యాంశములనుమాత్ర మిటు నూచించుచున్నాను

- (1) పాఠశాలలను కళాశాలలను బహిష్కరించుట మానుకొని నేతముగాని విద్యుల జాతియుపద్రుతుల మార్పుట
- (2) బాహుళ్యము ఆచూకమునకు మామణులను పాల్గొని దూరముగ తొలిన లాకొల్లలబహిష్కారము నాపి వివాదములను తగ్గించుటయు, పంచాయతులను స్థాపించుటయు (3) కడపటి దైనను, ముఖ్యముగ నుండు: - శాసనసభలబహిష్కారము నాపుట. ఈ శాసనసభల బహిష్కార మధ్యకామముగ నున్నది. ఈ బహిష్కారము నాపి శాసనసభల నన్నిటిని స్వాధీనము చేసి కొని స్వరాజ్యమును కీర్ణముగ సంపాదించుటకు వానిని సాధనములుగ నుపయోగింపవలెను. బ్రోలికన్న ముందంజేసి సమష్టి కానోల్లంఘనమునే సంపూర్ణముగ నిలుపవలెను. కర్మలవిషయమై గూడ, వలంబియుల యూరేగింపులు, అధికారధిక్కురములు నుద్దేశించి కథలు మున్నగునవి ఆగవలెనని బ్రోలి తీర్మానమందలి యుద్దేశ్యము. ఈలాటివానిని కాంగ్రెసు ఆకలంబులకు నదలిపెట్టుట యుక్తమని నేను తలంచెదను. ఆక్రమమైచియు, అవినీతికరము లైనట్టియు నుత్తరపులను ధిక్కురించుట కనేక సృకమసాధనములు గలవు. లాకొల్లలలో ఆయుత్తరపుల న్యాయాన్యాయములను బ్రసించుట గూడ యొక సాధనము. కేవలము రాజకీయోద్దేశ్యములనే వీని కింటింపగూడదు. ఈ యభ్యంతరమును గూడ తీసివేసిన రాజకీయకార్యములు తిన్నగ జరగుచుండవలవు.

కాంగ్రెసు బాధ్యతల నింతకంటె స్పష్టముగ తెలిపితిని. చెడింగు ప్రభుత్వబాధ్యత లింతకన్న సభిముగ నున్నది. వానిని గూడ వివరించెదను. 1. అల్లంబుగాని, దొర్లముగాని సంబంధమే లేకంద కేవలము అభిప్రాయములను కలిగియుండినందులకును కెల్లడి చేసినందులకును భిన్నమైన రాజకీయవ్యవస్థలను నెండును విడుదలజేయుట. 2. క్రిమిల్ లా సరణింపుట, రాజదోహదభావము, క్రింద ప్రకటింపబడిన యుద్దేశ్యములను పరిహరించుట, క్రిమిల్ ప్రాజీబరు కోడులలోని 144, 107, 108 క క్షేపణల నిష్ఠామరచ్చుల ట్లుయోగించి విధానమును తప్పించుట. 3. భాగ్యప్రభుత్వము నిష్ఠామరచ్చుల కరమయ్యెనని గుర్తించి భారతదేశమునకును బ్రిటిషునామ్రాజ్యమునకును లాభకరముగ నుండులాగున భారతదేశమునకు అధికకార్యముల స్వపరిపాలన నొనరుటలు అంగీకరించుట.

ప్రభుత్వమువారి బాధ్యత కేల నిర్వహింపవలెనో కారణములను వివరించుట కిప్పుడు బూనుకొనను. కాని డిసెంబరు 21, 1921 నాడు చెడింగు ప్రభుత్వ కలకత్తాలో నొసంగిన యుపన్యాసమును జ్ఞప్తిపఱచుచున్నాను. తన కార్యనిర్వాహకసభ్యుల సంపూర్ణాంగీకారముతో అతడిట్లు చెప్పెను.

"వీనిని బాధ్యు బాగుగను, గౌరవప్రదమును చక్రించుటకు వీలుండిన నాకు సంతసముగ నుండెడిది. మీరు కోరిన వానిని యాలోచించుటకు తినికొంత మగు నాతాకాణమును కాపాడుటకును అధికారమును ధిక్కురించుట కాపుటకును నిరాకరణనామకు లంగీకరించినది మీరు మీ వివతి ప్రతిమునందు తెలిపియుండినది, నా ప్రభుత్వమువారు నేనుకాదువాడు కాని చెప్పచున్నాను. అట్టి విశాహ్వనముతో మేము క్రొత్త స్థితిని గూర్చి యోచించియు, స్థానికప్రభుత్వములతో సంప్రదించియు నుండుము."

రాజప్రతినిధి కోరినవాని కన్న యధికముగనే కాంగ్రెసు నిర్వర్తించెనని అతనికి నేను విన్నవించుచున్నాను. ఇక ప్రభుత్వమువారు నిర్వర్తించవలసిన బాధ్యత అతనివైన నే గలదు ఇతరుల ప్రేరేపణలకు అంటి అతడు మిన్నక యుండునని విశ్వసిం

చును. ఇంకను, అతనేమి పలికెనో, చూడుడి: "అపరిశీలన తప్ప దిన ఒకరు లాబడిరని యింకొకరు గర్వపడునాడడు. ప్రభుత్వము తేకపోయెనని ఒకరు మరియొకరి నెత్తిపాడున గూడదు"

తన కలకత్తా యుపన్యాసానంతరము తగిన సమాధానము రాలేదని రాజప్రతినిధి వాదించెను. కారణమును గూడ అతనే తెలిపెను. "నేనిప్పుడు జూనెడి కారణములవలన యింక నే పుటికి గూడ రాండు పేచిలు సమానేతమును జఱగుటకు నేరంగీకరింపనని తలచుచుండును గాక నా ప్రత్యుత్తరమునందు దట్టిభావమున కనకాళ మిచ్చలేదు. చర్చలవలనను, సిఫార్సులవలనను గలిగెడి ప్రయోజన మపారమని నాయనుభవములకు తెలిసికొంటిని. అధికారమునందు నుండువారికే తెలివియుండునని తలంచువారలలో నేనొకడను గాను."

కాని ప్రభుత్వమువారు లేని చేసినను తేకున్నను, కాంగ్రెసు చేతులనీనపని స్పష్టముగ నున్నది. స్వదేశీ యంత్రములతో తయారైన నూలుబట్టలతో సహా స్వదేశీవైనను, కాంగ్రెసు సభ్యుల సంఖ్య జానీచేయుట యందున, తలకు స్వరాజ్యనిధిని బాగుగ నిర్వహించుటయందును కాలము వినియోగింపవలయును. అంతియగాని 'గాంధీజము' మనమే కాంగ్రెసునందు రాజ్యము చేయుట నా కిష్టములేదు. సర్వర స్వరాజ్య నిర్దిష్ట పాటుబడువారి కెల్లరును కాంగ్రెసు ఆనకాళము నీయువలెను. అదియునుగాక తలకు స్వరాజ్యనిధి కింకను పృష్టిరముగ ద్రవ్యము నేమానవలెనన్న, కమాఖ్యుల లెక్కలు అందరతనిభీని యుంచవలెను. వానిని నిర్వహించువారు స్వాధీనత్వాగపరాయణులుగ, గొప్పవారుగ నుండవచ్చును. కాని దీని నొక నెపముగ బ్రేలుకొనుట సమజరముగాదు

వీనిని బ్రోలితోడు, కాంగ్రెసు సామాన్యులగు రాజకీయకార్యములను జరపుచుండవలెను. మన యంశగోల్కలను తెలుపుకొనుచుండవచ్చును. స్వరాజ్యమును సంపాదించు నుద్దేశ్యముతో గాతున్న ను స్వరాజ్యసాధనమును సుకరముజేయు నుద్దేశ్యముతోనైనను ఇంట్లాండుండును, ఇతరదేశములండును, మనదేశమునందును, బాగుగ నాందోళన గానించుచుండవలెను. ఇవన్నియు నిరాకరణోద్ద్యమమునకు దూకుచుండలేదని నేను దాపటికము చేయ నుద్దేశింపలేదు. నాదేశీయులు నామానవలనంగీకరించినను, నిరాకరించినను, వారియిష్టమునకు నదలిపెట్టుచున్నాను. ప్రస్తుతప్రభుత్వము మారి స్వరాజ్యము త్వరలో వచ్చుననియు, ఈ లోపు గ, 'వర్తయుతువు' తరువాత 'గ్రీష్మయుతువు' నన్న తాత్కాలిక కట్టములను సహింపవలెననియు నిరాకరణములంబుల యభిప్రాయము. స్వరాజ్యము వచ్చుననియు రాక తప్పననియు నేనును కలంచుచున్నాను. కాని చెండు మాడు సవత్సరముల లోపలనే రాదని మాత్రము కలంచుచున్నాను. అంతవరకు లేనిపోని బింకములతో కాలము గడపుట నాకు సరిపడదు. "కొత్తవస్తులకు భయపడవలదు. ఆన్యాచుగు నట్లములకు గొణగవలదు. ప్రభుత్వ మొకటి యున్నట్లే యనుకొనవలదు. స్వరాజ్యము మానసిక ప్రవృత్తి. స్వాతంత్ర్యభావముగలవానికి స్వరాజ్యము వచ్చినట్లే. సుదేహమున్న వారు కాదాగారములను నిండి పరచుచును. స్వరాజ్యమునకు కారాగారము సింహద్వారము" నాకిది రుచింపవచ్చును. శాసనసభలను కాంగ్రెసు వారు స్వాధీనము చేసికొనవలె నెడిది నాప్రభుత్వ నూచన. దాని లాభనష్టముల నిష్పాదన చర్చింపవలెను లేదు నేకమే వాని బాగుగ నెఱుంగును. బెంగాలు, మహారాష్ట్రము వారికివచ్చుచున్నందులకు నేను సంతోషించుచున్నాను. ఈవిషయమై ప్రస్తుత మేమియు తీర్మానింపవలెనని ములేదను జేందాంతము సమచితముగ నుండదు. మరల ఎన్ని కలు 1923 వ సంవత్సరాంతమున జరుగును. మన కిది పడునని మిది మానములకన్న వ్యధితేదు ముఖ్యముగ మదరాసులో ప్రజాపక్షమున కేయతో ఉద్యోగములకై పోరాడు సమాహము చాచికకర్మలతో ఎత్తుల వేయుచున్నది కనుక మదరాసు కాంగ్రెసువారు వెటనే శ్రద్ధాపూర్వక యా యెక్కుకలట్లు పని జేయవలసి యుండును.

అదేకులు నామిత్రు లీ యభిప్రాయములతో నే కీ భవిష్యుదని నాకు తెలియును. కాని వారు బహిరంగముగ నెలుపుటకు కదిలేక జంతుచున్నాను. బహిరంగముగ చెలుపుట కిష్టమనియు నాకు తెలియును. కాంగ్రెసు అధికారముగాని ప్రత్యేకముగాని తూట్టికరముల మన యుద్దేశ్యముగాదు. కాంగ్రెసు అట్లంటిని దేశీయులకు ప్రాతినిధ్యము వహించియున్నదని ఎల్లరును ఆంగీకరింతురు. కాని అల్పసంఖ్యాకులు తమకు న్యాయమని తోచిన మార్గమున కితిరులను త్రిప్పుకొనట కధికారముగలదు. ఆ యధికారమును చలాయించుటకే యీ ప్రయత్నమని నా విన్నపముకలకత్తా కాంగ్రెసునందలియని రాకొంద్యన తీర్మానమును గూర్చి నేను భిన్నముగ వాలోచించుచుంటిని

నాయభిప్రాయముల నిదివరకప్పు డప్పుడుబహిరంగముగ చెలిపియుంటిని. చదవరులు నాపారబాటులను విమర్శించియు నామానవల యోగ్యములని తలచినచో ఆంగీకరించియు కార్య విధానమున కనకాళ ముగంపెదరుగాక. ఇదివరలో తమయంతిట తాముగనో ప్రభుత్వముకు నెఱచియో ప్రజలు తమయభిప్రాయములను వెల్లడిచేయుచుండెడివారు. కాని ప్రజలకు భయపడి అభిప్రాయములను దామగినక బహిరంగ పరచుటకు ప్రేరేపముగండెడి వారెందు కన్వింపవలసియున్నాను. డెయిలీ ఎక్స్ ప్రెసు.

నిర్బంధవిధాన విజ్ఞాపనము

అహమదాబాదు మున్సిపల్ సభముపై 160 వేలకు దావా

చారిత్రా కేసు

సిలహటు మండలమున అదనము పోలీసులు

అలహాబాదులో విదేశీవస్త్ర విక్రయ నిరోధము

బీతానపూరులో నొక పాశ్చాత్యుడు గాంధీజీపేరి త్రొక్కి తగులబెట్టుట

కాలా లజపతిరాయగారిని లాహోరునుండి ధర్మశాలకు మార్చుట

బొంబాయి శాసనసభ్యుడు త్రివేదిగారు కాంగ్రెసుసభ్యులను చేరుట

మూలీ సత్యాగ్రహవ్రతులు - వనంతయ్యార - లోకమాన్యుని చిత్రపటము

మేనెల 1-వ తేదీనుండి సత్యాగ్రహమును ప్రారంభించ తీర్మానించుట

ఆంధ్ర రాష్ట్రము

రాజమండ్రిలో గూడాల నుబ్బారావుగారికి నోటీసు

తిరుతని డివిజనులో పోలీసునాయకుగారికి నోటీసు

మహాత్మాగాంధీ స్పిన్నింగు వీవింగు స్త్రీ స్కూలు:

—ఈ నెల 30 వ తేదీ ఆదివారమునాడు సాయంకాలము 5.30 గు మహాత్మాగాంధీ నూతన పులికాతకాల తంబుపెట్టి దీధిలో నెం 1 రు యింట్లో చివర ఆంతస్తునందు స్త్రీయంత పేరి నారాయణమూర్తిగారి ఆధ్యక్షతక్రింద జరుగును. ప్రార్థన, కార్యనిర్వాహకుని నివేదనము, ఆధ్యక్షత ప్రసంగము, పాఠ కాలా ప్రారంభము. ప్రదర్శనము ముగించు జరుగునని పాఠ కాల మేనేజరు ఎంజీ మధ్యనారాయణశాస్త్రిగారు మాకు వాసిరి.

అహమదాబాదు మున్సిపల్ సభము

వెనుకటిసభ్యులు 20 మందిపైని దావా

ఇండియామంత్రి 160 వేలకు దావాచేయుట

వెనుకటి అహమదాబాదు పురపాలకసంఘ సభ్యులు (ఆసంఘసభ్యులను దొరతనమువారు నిలిపివేసిరి) 20 మందివలన 160000 రూపాయలను రాబట్టుటకు అహమదాబాదు జిల్లామే జస్టిస్ కోర్టులో ఇండియామంత్రి పేరటాకావా చేయుట. మూడు మున్సిపల్ సభ్యులవలన గూడ నిల్పే యిటీవలనే దావా చేయుట. ఈసభ్యుల సహాయము లగుటచే వారు మ్యూనిసిపల్ ఆదాయమును చట్టబద్ధముగ వ్యయపరచి రని దావాచేసిరి.

చారిత్రా కేసు

ఈకేసువిచారణలో 28 వ తేదీన 14 గురు ఫిర్యాదీల పత్రమున పాత్యమిచ్చిరి. వాండరును కొంతకొంతమంది ముద్దా యీలను గుర్తించిరి.

సిలహటుమండలము

అదనము పోలీసు

సిలహటుమండలములో పతాకుముడి పోలీసుస్టేషన్లకు చేరిన కొన్ని గ్రామముల ప్రజలు అక్రమముగ ప్రకర్తించుటచే అగ్రామములందు అదనము పోలీసుల నేర్పరుచుటకు గవర్నరు ఆజ్ఞాపించెను.

విదేశీబట్టల దుకాణములు.

అలహాబాదులో విక్రయ నిరోధము

అలహాబాదులో విదేశీబట్టల దుకాణముల వద్ద మరల విక్రయనిరోధము ప్రారంభించ బడెను గాని ప్రజలు దానిని లెక్కచేయుట లేదు (ఆ. నెను).

లాలా లజపతిరాయగారు

వేరొక చెరసాలకు పంపుట

లాహోరునుండి ధర్మశాలకు మార్చుట

ఈ నెల 20 వ తేదీ గురువారమునాడు లాలా లజపతి రాయగారిని లాహోరు పెంట్రలు జయలునుండి ధర్మశాలకు మార్చిరి తెలిపినట్లు ట్రిబ్యూనుపత్రిక ప్రకటించినది.

త్రివేదిగారు.

శాసనసభాసభ్యులొకరు కాంగ్రెసుసభ్యులగుట.

బొంబాయి శాసనసభ సభ్యులలో నొకరగు గిరిజా శంకర్ ది. త్రివేదిగారు కాంగ్రెసు సభ్యులుగా చేరిరి. ఆరేడు సంఘ సంస్కరణకర్త. కాంగ్రెసుకు సంబంధించిన మద్యపాననిషేధ ము, అస్పృశ్యతాదోషమును నిర్మూలముచేయుట, భరతఖండ మందలి అన్ని మతములవారికి వికమత్యమును కుదుర్చుట—ఈ ఉద్యమముల ఆభివృద్ధికి ఆతడు పాటుపడును. (బొంబాయి క్రానికల్).

మూలీ సత్యాగ్రహము.

“కేసరి” సహాయసంపాదకుడు శాసనోల్లంఘనమును ప్రారంభించుట.

నసంతవ్యాఖ్యానయూత్ర.

బొంబాయి క్రానికల్ పత్రికయొక్క పునహానిలేఖకుడు ఏప్రిల్ 25 వ తేదీన అపత్రిక కిట్లు వ్రాసెను:—

“మేనెల 4 వ తేదీన గానీ, అటుపిమ్మట గాని ఈసంవత్సరము వసంత వ్యాఖ్యాన యూత్ర ప్రారంభమై జూను ప్రారంభమునకు ముగియను. మహారాష్ట్ర జేతమందలి విద్యార్థికు

లును, వత్సరమునందు ముద్రసిద్ధులందరు ఉపన్యసింతుట కాశ్యనింతుటది క్రిమతి సహజమేదేవి, అన్నే, బాపిస్టా, జిన్నా, ఇతర మున్నగు ప్రముఖులు ఆసేతులు ఉపన్యసింతుట.

మూలీ పేట.

మూలీపేటలో అన్నిరకముల సత్యాగ్రహమును నిషేధించుచు పూనా అడివనర్ జిల్లామేజస్ట్రిటు 144 వ సెక్షను క్రింద ఉత్తరువు చేసెను. మేజస్ట్రిటు నిషేధప్రకటన ఉల్లంఘించి మే 1 వ తేదీనుండి మూలీపేటలో సత్యాగ్రహమును ప్రారంభించ వలసి:ట్లు సోమవారమునాడు జరిగినసభలో తీర్మానించబడెను. ఫాటక్, రానడే మున్నగుసత్యాగ్రహములరానున్న సమరమునకు సంసిద్ధులై యుండవలెనని మావలాలకు అతి గంభీరముగ సూచనించిరి. నెలఖతలోగా వాలంటీరులందరు మూలీ జేర్ బ్రార్డులు. “కేసరి” సహాయసంపాదకు లగు జె. ఎస్. కరాండికారు గారు ఆసేతుండి సత్యాగ్రహములో సహా అప్పుడే మేజస్ట్రిటు అజ్ఞను ఉల్లంఘించిరి.

లోకమాన్యుని ఛాయాపటము

గత ఆదివారము దక్కన్ విద్యాసంఘమువారి శ్రోత్ర ఆంగ్లేజుపాఠశాల సాంకర్షిక సమావేశ సందర్భమున లోకమాన్యుని పూర్తిపైజా చిత్రపటము బహిరంగపఱచబడెను. ఈ చిత్రపటమునకు విద్యార్థులు తమలో తాము చందాలను ప్రోగు చేసిరి. అప్పుడే వడ్రము, బెత్తము నేతమున్నగు చేపములలో విద్యార్థులకుగల నైపుణ్యమును గమనమున ప్రదర్శనమునాడ జరిగెను. ఈప్రదర్శనము చూచుట కతిరవ్యముగ నుండెను

తిలకు హోంయూ లీగుయొక్క 7 వ వార్షికోన్వసము 28 వ తేదీ శుక్రవారమునాడు యన్. సి. కెల్కారుగారి ఆధ్యక్షతక్రింద శివాజీమందిరములో జరుపబడును.

గూడాల నుబ్బారావుగారికి నోటీసు

వలంటీరు కెప్టను

మేనెల 19 వ తేదీన విచారణ జరుగును

వలంటీరు కెప్టను గూడాల నుబ్బారావుగారికి 248 శక్త నుక్రింద నోటీసు యియ్యబడెను. తనతోకూడా పనిచేసిన వలంటీరు మాగాల వేంకట రమణయ్యగారికి నోటీసు రాలేదని ముద్దాయి బూరుగుపాడులో మేజస్ట్రిటుకు 28 వ తేదీన తెలిపెను. నుబ్బారావుగారు జామీను యియ్య నిరాకరించినందున రాజమండ్రి సబ్జయిలులో నుంచి. మేనెల 10 వ తేదీన విచారణ జరుగును, అని రాజమండ్రి వలంటీరు బోర్డు కార్యదర్శి మామిడి జేవేంద్రుడుగారు నేడు (29 వ తేదీ) రాజమండ్రినుండి తంజివూర్ నంపిరి.

తిరుతని డివిజను

ఆరే పోలీసునాయకుగారికి నోటీసు

(స్వకీయ విశేషం)

తిరుతని డివిజనులో పూరిమాంగాడునందు కాంగ్రెసు సేవ చేయుచున్న ఆరే పోలీసునాయకుగారు 188 వ శక్తను క్రింద పుత్తూరు మేజస్ట్రిటు కోర్టులో మేనెల 1 వ తేదీన హాజరు కావలెనని నోటీసు యియ్యబడెను.

కలకత్తా కారాగృహము

కలకత్తా కారాగృహమునందు జరిగిన ఆల్లరుల సందర్శమున 7 గుఱు మరణించినయి 46 గుఱు గాయములు గిగిలినవనియు వంగరాష్ట్రపు ప్రచురణసంఘాధికారి ప్రకటించుచున్నాడు. జైలుకు కుడిచేతికి మంచిదెబ్బ తగిలినది. నూపరింపెండెంబు పై రాళ్లు రువ్వబడెను. అందు కెండు రాళ్లు వారికి తగిలినవి. కొంచముగ గాయమైనది.

కారాగారములు, జనపవార మున్నగు సామానలు కాలి పోవుటచే మూడు లక్షలరూపుములు నష్టము కలిగినదని చెప్పవచ్చును. మొత్తముమీద 19 మంది నిర్బంధితులు తప్పించుకొని పారిపోయినయి అందు ఇరువురు మాత్రమే పోలీసువారిచే తిరుగపట్టుబడి రనియు తెలియుచున్నది సాయంధులగు భటులు కొంతమంది కారాగృహము సమీపముననే యుండుననియున్నాడు.

కారాగారములు కాలిపోవుటచే నిర్బంధితుల కేమియు పనిలేక పూరకయున్నాడు. ప్రధానరాజధాని మాజస్ట్రిటు యీ ఆల్లరుల విషయమై విచారణ 28 వ తేదీన ప్రారంభించిరి.

స్వరాజ్యపతాకము కథ

గౌ. సింహగారు రాజీనామా నీయవలెను

[అమృతబహు పత్రిక]

భాగ్యమునందు స్వరాజ్యపతాకము గూర్చి జరిగిన వివరముల నివేదన కొకమాట ప్రకటించియుంటిమి. వలపురీ యభిప్రాయములను గూడ అందు ప్రకటించితిమి. పార్లమెంటుకు నివేదించుచు భారత రాజ్యాంగ సహాయకార్యదర్శి తెలిపిన వివరములకును, మేము ప్రకటించిన వివరములకును భేద మేమియులేదు. కాని, కథనందు ముఖ్యసంబంధముగల గౌ. సింహగారి పేరును మాత్రము రాజ్యాంగ సహాయ కార్యదర్శి విడిచిపెట్టెను అతఁడువలన వదలిపెట్టెనో మాట తెలియదు. కాని స్థానిక ప్రభుత్వప్రకటనయం దా పేరు లేదు.

వింటర్లను ప్రభు విట్లు చెప్పెను:

“స్వరాజ్యపతాకమును గూర్చిన వివరములను భారత ప్రభుత్వ మీ విధముగ వర్ణించెను.

“ప్రదర్శనము అధికారతరులకు సంబంధించినది. ఆ సంఘమునందు స్థానిక నిరాకరణావలంబులు గూడ నుండిరి. అదివిజయకమిషనరు అందు చాలకద్దపుచ్చుకొనెను. ప్రదర్శనమును ప్రారంభించుట కితనిభార్య నాహ్వానించిరి. ప్రదర్శన ప్రారంభదినమున, వానియందు స్వరాజ్య గాంధీ పతాకములు గూడ నుండెనని కమిషనరుకు తెలిసెను. వానిని తీసివేసినగాని తానుపొల్లననని కమిషనరు చెప్పెను. వానిని తీసివేసినదని నమ్మకము బలికెనమిదట అతనిభార్య ప్రదర్శనమును బహిరంగపరచెను. కాని గాంధీపతాకమును తీసివేయలేదనియు ఎగురుచుండెననియు చరుగటయదయము తెలిసెను. తీసివేయవలసినదని కమిషనరు తొందరపెట్టిగా ప్రదర్శనమున కధ్యంతరములను గలిగించెదమని నిరాకరణావలంబులు బెదిరించిరి. వివరకు గాంధీపతాకముపంపన ఎత్తుగా యూనియనుజాటు నుంచెదమనియు, అందువలన బ్రిటిషుసామ్రాజ్యమునకు లోబడిన భారతమునకు చిన్నముగ నుండుననియు చెప్పుబడిన మిదట కమిషనరు అంగీకరించెను. గవర్నరు కీమదయములు తెలిసెను. నిరాకరణావలంబుల యధికప్రసంగము (వినుతు వినుదు) నకంకన కలనమగు సమాధానము నొసంగిన బాగుగ నుండెదని గవర్నరు తలంచెను కాని అంతకన్న మరల యేమియు చర్య పుచ్చుకొనుట కవసరము లోచలేదు. ఇంకమిదట బాగ్మత్య నుండవలసినదనియు ప్రభుత్వమునకు విరోధముగ నేర్పడగల యుద్వేగముతో సానుభూతి జూపగూడదనియు కమిషనరుకు హెచ్చరిక గావింపబడినది. ఈ కథనంతయు స్థానిక యూరోపియను సంఘమువా రేకగించిరి. కారాగారపు వస్తువులు తీసివేయబడినవి.

కలనతరమగు చర్య పుచ్చుకొననందులకు స్థానిక ప్రభుత్వమువారి విచారముతో భారతప్రభుత్వమువా రేకగించి నట్లును, యూనియను జాటుకొందనే స్వరాజ్య లేక గాంధీ పతాకము నెగురవేయుటగూడ తప్పనియు తెలిపిరి. ఇకమిదట నిట్టివి జరుగగూడదనియు వానిని తప్పవలెననియు నామిత్రుడు కాబ్యాంగమంత్రిగారు (పీలుప్రభువు) గుర్తించుచున్నారు.”

సింహగారును, కేసుగారును తప్పేమియు చేయలేదని మానవ్యకమ. వారు చేసినదంతయు న్యాయముగ నున్నది. న్యాయముగ ప్రవర్తించినందులకే వారు దూషణకు పాల్గొనిరి. నెనుగారు వి. సి. ఎస్. కు చేరినవా డగుటచే రాజీనామా నీయవలెను. తాను చేసినదిన్యాయమని తెలుపుకొనుటకు సింహగారు తప్పక రాజీనామా నీయవలెను. ముఖ్యమగు ప్రశ్నయొకటి కలదు:—“తన పతాకమును తా నెగురవేసికొనుటకు భారతమునకు హక్కుగలదా?” హక్కు గలదని సింహగారు తలంచుచుండుట న్యాయముగ నున్నది. అతని నిష్పక్షపాతమిచ్చినందున, అతడు తనధర్మమును నిర్వహించునని చేతము ఆచరణతో నిరీక్షించుచున్నది.

బీహారు హెరాల్డు పత్రిక ఈ విషయములను గూర్చి యిట్లుప్రాయపడుచున్నది:—

భాగ్యమునందు ప్రదర్శనమునందు యూనియను జాటుతో పాటు రాజ్య పతాకము నెగురవేయబడినది. ఇందులకు, అధికారుల విషయములన్నియుదెలిపిన మానవకాలికపత్రిక సచ్చిదానంద సింహగారు బాధ్యుని తెలుపుచున్నది. స్థానికప్రభుత్వమువారు ప్రకటించినయభార్యమగు శత్రుత్వతరము వలన, రాజీపడుబాధ్యత సింహగారిపై నిలిచియున్నదని స్పష్టమైనది. రాజును కేవలము కాజీయచిన్నములు గలదిగాదు. గతనవం

మలబారు

శ్రీనివాస శాస్త్రిగారి పర్యటనము

తెలుహానరులు శ్రీనివాసశాస్త్రిగారిసతీమణి, మాధవరావు సతీమణి మంజుల రామయ్యరు, శాశీబి, కె. మాధవకౌ నాయరు, కోదండరావుగారు మలబారు నందు పనిచేయుచున్న హిందూ దేశ సేవకసంఘ సభ్యులు 25, 26 తేదీలను మలబారు జిల్లా యందు పర్యటన మొనర్చిరి. ప్రధమమున వీరు కుందుత్తికెల్లెరి. ఆరియగోడునందు కాంతి పరిశీతులు లేకున్నను వీరు అచ్చటికిఁబోయిరి. పిమ్మట వల్లయిలు, అధికారి గ్రామములకు వెళ్లిరి. అచట మామిటలు ధ్వంసము చేసిన దేవాలయము మున్నగువానినిచూచిరి. అచటి స్థానిక పరిశీతులగుంచి కొంత విచారించిరి. పిమ్మట మంజులకెల్లె అచ్చటి అధికారులను సందర్శించి మలబారు పునర్నిర్మాణసంఘమువారు చేయుచున్న పనిని చూచిరి. విప్లవ సమయము నందు మంజుల తాలూకా కచ్చేరి ఖజాన లూటీ చేయబడినది. శాస్త్రిగారు విప్లవము వల్ల నష్టముచెందినవారిని దర్శించి కష్టసుఖముల నరసిరి. పిమ్మట విప్లవకారుడగు కన్యామహాదేవిగారి ముఖ్యస్థాన మనదగు పండికాడు గ్రామమునకు వెళ్లిరి. వాండూరునందు విప్లవకారులచే ధ్వంసముచేయబడిన బ్రిడ్జినిచూచిరి. 25-వ తేదీరాత్రి నిలంబూరుచేరి నిలంబూరి రాజుగారి అతిథి అగు వీరు కాలము గడపిరి.

26-వ తేదీ ఉదయం పరంబోలుమున్నగు అవ్యయాలను చూచిరి. కాళిగారు గ్రామమునందలి ఇండ్లన్నియు ధ్వంసము చేయబడినవి. రిలీఫుకమిటీవారి సహాయమువల్ల గ్రామముతిరుగ నిర్మించుటచున్నది. చంబరాసి తంకలు మున్నగు విప్లవకారులు యీ ప్రభుత్వమువల్ల రాజభక్తి ప్రకటించిన హిందువుల తలలు నరికి కాళిగారు గ్రామమునకు నాలుగుమైళ్ల దూరముననున్న ఒక నూతియందు పారవైచియుండిరి. శాస్త్రిగారు ఇతరులు అచటికిపోయి ఆనూతినిచూచిరి. అది అతి భయంకరముగ కన్పట్టెను. 26 తలలు మరకొన్ని కళిబరములు అందుండినవి. మొత్తముమీద 75 గురు చంపబడి ఆ నూతిలో వేయబడినది తెలియుచున్నది. పిమ్మట శాస్త్రిగారు కాళిగారునకు వచ్చినిరాధారులగు వారిలో కొందరుకు కొంతభక్తి పంచుకొట్టిరి. కొరవకుండ, మేలూరు, వెరియంతలమున్న మున్నగు గ్రామములు చూచి మన్నాడకు వచ్చిరి. అచ్చట రావుబహదూర్ కృష్ణకర్మరాజుగారు అన్నిసంఘముల ప్రతినిధుల సహావేషపరిచియుండిరి. వీరు స్థానిక పరిశీతులనుగూడ శాస్త్రిగారికి తెలియచెప్పిరి. మాతాపుత్రం పూత్రాదుగామముల మీదుగవచ్చి 26 వ తేదీ రాత్రి శాస్త్రిగారు ఇతరుల కలిగొట చేరిరి. అందరు మోటారు బండచె యీరెండుదినములు ప్రయాణము చేసిరి.

కలిగొటయందు అనేకులు శ్రీనివాసశాస్త్రిగారిని సందర్శించి మలబారు పునర్నిర్మాణము మున్నగు విషయముల గురించి వారితో కలసి మాట్లాడిరి. శాస్త్రిగారి పర్యటనమువల్ల గొప్ప లాభము చేశారునని కొందరు అభిప్రాయపడుచున్నారు.

27 వ తేదీ రాత్రి మంజుల రామయ్యరుగారు శ్రీనివాస శాస్త్రిగారికి వింధోసగిరి, అన్నిరాజకీయతలకు చేరినవారు అన్నిసంఘములవారు యీ విందునకు వచ్చియుండిరి. మలబారు నందు ప్రశంస నీయమగు సేవచేసిన హిందుసేవకసంఘ సభ్యులకు శాస్త్రిగారికి వందనము లర్పింపబడినది.

అంతరు కలసి పనిచేయవలయుననియు, తాము తిరుగవచ్చునకి మలబారు కాంతి సంపదలతో అలరారుచుండు నను నమృతము కలవని శాస్త్రిగారు పలికిరి.

శాస్త్రిగారు రాదినము ఉదక మండలమునకు వెళ్లిరి. గవర్నరుగారితో కలసికొని మలబారువిషయమై తన అభిప్రాయములను శాస్త్రిగారు గవర్నరు గారికి తెలియ పరచెదరు.

బరు మా స మ న చే తి చ గ మ ల తో పా టు పొలికామికాధికారి రాటునుగూడ ప్రదర్శించెను. ఇది ప్రస్తుత యంతమునకు సంబంధించినది గాదు. ఈయబాగ్మత్య స్థానిక ప్రభుత్వమువారికి మంచి చీవాట్లు తగిలెను. ఇందు సింహగారి కమిషనర్యత కలదు? కేరళ రాజీనామా నీయవలెనా, అక్కరలేదా? వైయధికారి పరిభవించిన తరువాతగూడ, వి. సి. ఎస్. అధికారి రాజీనామా నీయవలెనని, వింతగాదు. కాని పర్యటించు సభ్యులకు సంబంధించిన యధికారినితీ యట్లు కాదు. స్వతంత్రమగు అభిప్రాయముల గలవారు పేరువిధముగ ప్రవర్తించునని లోకులు నిరీక్షించుచుండురు. పరిభవించబడిన తరువాత సింహగారి కంకన ఈ పోగొనుచుండుండుట యాశ్చర్యకామము.”

సింహగారు సరియైన మార్గమున ప్రవర్తించునని మేము నమ్ముచున్నాము.

ఆఫ్ఫన్ వార్తలు

వెసావర, ఏప్రిలు 28:— ఆఫ్ఫన్ స్థానములో విద్యా వ్యాపకమునకును, ముఖ్యముగ విశాఖ ఖండమునకు విద్య నేర్చుకొనుటకు వెళ్లే ఆఫ్ఫన్ విద్యార్థుల వ్యయమునకు గజనపట్టణములో ప్రముఖులు ధనమును ప్రోగుచేయుచున్నారని ఒక జర్నలాబారు వార్తాపత్రిక ప్రకటించుచున్నది. ఇట్టి విద్యార్థులు కొన్నార్లకు సర్వసామాన్యము గావచ్చును.

వెసావరు నగరముద్వారా మక్కాకు వెళ్లే ఆఫ్ఫన్ కొంత ప్రతిబంధక యథావకారముకంటె ఈవత్సరము విశేషముగ హెచ్చిపోయినది. అంగ్ల దేశమునకును ఆఫ్ఫన్ దేశమునకును, ఇటీవల కుదిరిన సంధిఫలితముగ యాత్రికుల సంఖ్య హెచ్చినదని ఊహింపవచ్చును.

ఇటీవల ఆఫ్ఫన్ దేశమునకు వెళ్లిన ఆంగ్లమంత్రి ఇన్నాల్స్ కాబూలునగరమునకు 5 మైళ్లదూరములోనున్న బ్రామి గ్రామములో నివసించుచు యుండెను. అతడి క్షుణ్ణి బసను కడతి పెట్టి, ముఖ్య పట్టణమగు కాబూలుకే బయలుదేరిపోవును. కాబూలులో నతనికి ఒక దివ్యమైన సౌధ మియ్యబడును.

సామాన్యప్రభుత్వమునకు అమీరు ఒక క్రొత్త ముఖ్య పట్టణమును నిర్మించ నుద్దేశించుచున్నాడు. కాబూలు నగరమునకు సమీపమున నుండే చర్లె హిదానములో నీ క్రొత్తపురము కట్టబడును. “దారుల్ అహ్మ్” అని ఆ పట్టణమునకు పేరు పెట్టబడును. వేసవి ముఖ్యపట్టణము పోగ్వాల్లో క్రొత్త ఏర్పాట్లు చేయబడుచున్నవి. ఈ రెండు ఢిల్లీ, సిమ్లా పట్టణములను బోలియుండును.

కరెండుసంవత్సరములకు వాజిస్థానములో విశేషాం దోళనము నటపుచు గలభాలను, అల్లరులను పురికొల్పుచుండిన హాజీఅబ్దుల్ రజాకు అను నతడు వానా చుట్టుపట్ల ప్రదేశములను వదలిపెట్టి ఎచ్చటికో పాటిపోయెను. ఈ ప్రదేశములో నికమిదట కాంతిరి నెలకొల్పుటకు వీలుపడవచ్చును. ప్రభుత్వమువారికిని, అల్లరి మూకకును పోరాట మే మాత్రము తగినదికాదు. మనూరులో శత్రువులచేత చిక్కిన వారందరు తిరిగి వదలిపెట్టబడిరి. ఏప్రిలు 17 వ తేదీని డేరా ఇన్సేలుఖాన్ హక్యాబక్కుగోడ్డులో నొక దుర్మార్గుడు బాటసారుల నడ్డగించి 6 గురు హిందువులను 5 గురు మహమ్మదీయులను పట్టుకొని, కొంతసేపటికి ముగ్గురు హిందువులను, 5 గురు మహమ్మదీయులను విడిచి పెట్టెను. మిగిలిన 4 గురు హిందువులు ఇంక అతని స్వాధీనము నుండే యున్నారు. తత్కార్యము కొలది దినములక్రిందట ఒక గుంపు గ్రాబుద్దా అను గ్రామములో ఒకబాలుని నెత్తుకొని వెళ్లుటకు యత్నించిరి గాని గ్రామాలందరు చేరి వారిని చాలదూరము తఱిమివేసిరి గోహతు జిల్లాలో గూడ ఇటీవల శత్రువులపక్షపక్షుడు దండెత్తసాగిరి. ఒకసారి బాద్షా అను శత్రునాయకుడు, అతని ప్రియమిత్రు లిరువురు పోరాటములో సుహారింపబడిరి. పోలీసు వర్గములో పనిచేయుచుండిన వుడ్డోను మరణించెనను దుర్మార్గు సరిహద్దు ప్రాంతములలో నందరికి కడుసంతాపమును కలిగించినది. అతడు, అతని సుబేదారులు తటాలున శత్రువుల చేతులొచ్చిరి, అతడు మాత్రము సుహారింపబడినది.

కణి కారాజు-రైతులు

బీహారులో కణి కారాజుకు రైతులకు వివాదము కలిగినది. 28 వ తేదీని చాలమంది రైతులు కర్రలను పట్టుకొని రాగా, పోలీసుసహాయం టచటనుండి వారిలో కొందరిని అరెస్టుచేసెను వారిని విడిపించుటకు తక్కినవారు ప్రయత్నించగా పోలీసులు తుపాకులను కాల్చిరి. ప్రజలలో నొకడు చనిపోయెను. ఇద్దరికి గాయములు తగిలెను. ఇపుడు నెమ్మది కలిగింది. విచారణ జరుగుచున్నది.

తిరువాన్కూరు సంస్థానముయొక్క రేవేనుధ్యమును తురుపుల్లా తాలూకాకు కాననసభ కోక ప్రతినిధిని ఎన్నుకొనవలసి యుండెను. నిన్న అచ్చట విశేషముగ అల్లరి, గలభాజరుగుటచే ప్రతినిధి నెన్నుకొనుటకు వీలులేకపోయెను. నాయరు, క్రైస్తవ సంఘముల ప్రధానప్రముఖులిరువురు, సభ్యత్వమునకు యత్నించిరి. గలభాజు జరుగవచ్చునని ముందేగహించి జిల్లామేజస్ట్రేటు, పోలీసు కమిషనరు అచ్చటికి తత్కార్యమే బయలుదేరి వెళ్లి యుండిరి.

ఆంధ్ర పత్రిక

1922-వ సం॥ ఏప్రిల్ నెల 29-వ తేది

శనివారము

సత్యమూర్తిగారి

సూచనలు

ప్రస్తుతకర్తవ్యము గూర్చి పలువురకు పలువిధములను అభిప్రాయములు ఉండవచ్చును. ఎవరికి దోచిన యభిప్రాయములను తెలుపుటకు వారికి హక్కుగలదు. కాని, స్వరాజ్యసిద్ధికి పేరు ఫలప్రదమగు మార్గములు గనుపించనిది, కాంగ్రెసు కార్యక్రమమును చురకవేసి, ప్రజల దృష్టిని తరుణమున మరలించుకొనినకుమరలించుట పాపిగాదు. నిరాకరణోద్యమనాయకు డగు గాంధీ మహాత్ముడు కారాగృహమున వసించుచు, ఇరువది యేనువేలమంది దేశభక్తు లీయద్యమముకొరకు అర్పణజేయుచు, మహాత్ముని సంక్షేమమును భారతీయు లెంత త్వరలో బూర్తిచేసిన నంత శ్రేయస్కరమనుటకు సందియము లేదు. మేదివివరకు సూచించినట్లు, ఆలోచనలకుగాని, సందియములకుగాని ఇది తరుణము గాదు. నిరంతరకార్యదీక్షనే, దేశ మిప్పుడు చూపవలసియున్నది. భిన్నాలోచనల దెలిపెడివారు ఎంత ముఖ్యులయినను, వారి సంచలనము దేశమునకు లాభము గలిగింపనేరదు. యస్. సత్యమూర్తిగారు, డెయిలీ ఎక్స్ ప్రెస్సుపత్రికకు వ్రాసినవ్యాసము, ఇట్టి భిన్నాలోచనమునకు నిదర్శనముగ నున్నది. నిరాకరణోద్యమమును చాలింపు డని హిత మె సగుట ద ఘ్న, స్వరాజ్యసిద్ధికి సరియగు మార్గ మేదియో వారు తెలుపజాలకపోయిరి. పేలుగారు సూచించినట్లు, విమర్శకులు ప్రత్యామ్నాయవిధానమును దేనిని సూచింపజాలకున్నారు. సత్యమూర్తిగారి సలహాలను ఇంచుక పరికించెదము. మహాత్మా గాంధీ అరెస్టునకు బిమ్మట, హైదరాబాద్‌లోని మార్చి నెలయు, అందుచే కాంగ్రెసు కార్యక్రమమునందు మార్పు గలుగవలె ననియు తెలుపుట వ్యర్థప్రసంగము. మహాత్ముని ఆరువత్సరములు నిష్ఠానియటచే, వారి సంక్షేమము నెక్కుడు భక్తిశ్రద్ధలతో కొనసాగించుట భారతీయుల పరమధర్మము. బర్మోలీ కార్యక్రమము సత్యమూర్తిగారికి రాజకీయముగ బనికవచ్చుటలేదు. రాజమును చేపట్టి కద్దరును వ్యాపింపజేయుట, జాతీయపాఠశాలల నేర్పరచుట, నిష్కూజాతుల నుద్ధరించుట, మద్యపాననిషేధమును సమకూర్చుట, పంచాయతులను నిర్మించుట, అన్ని సంఘముల మధ్యను ఐకమత్యమును వృద్ధిజేయుట, బర్మోలీ కార్యక్రమమునందు జేరినవి. స్వరాజ్యసిద్ధి దేశమునకు గలిగించుట కీయంతములు, రాజకీయముగ బనికొరావని, సత్యమూర్తిగారి యుద్దేశము. ఇవి యన్నియు స్వరాజ్యసిద్ధికి బిమ్మట, చేకూరు నని, వారు తలంచుచున్నారు.

స్వరాజ్యమునకు సరాసరి దారిజూపెడి సాధనముల నవలంబించక ప్రక్కదారుల త్రొక్కుట పాపిగాదని వారి యుద్దేశము. అందుచే ఆచరణ యోగ్యముగు కార్యక్రమమును అవలంబింపవలయునని, సత్యమూర్తిగారు హెచ్చరించుచున్నారు. బర్మోలీ కార్యక్రమమునందలి ఆంశములు ఆచరణ యోగ్యములు గావనిగాని, స్వరాజ్యమున కవిధారి

జూపవనిగాని తలంచుట విచారము. బర్మోలీ కార్యక్రమాంశములన్నియు, ప్రజలకు బలమునొసగి, ఆత్మవిశ్వాసమును వృద్ధిపరచి, స్వరాజ్య సిద్ధికి మార్గము జూపునట్లు కావంతయు సందియము లేదు. స్వరాజ్యసిద్ధికి మూలాధారమేమి? ప్రజలలో పరాధీన భావము తొలగుటయే. పరాధీన భావము తొలగి, తాముస్వతంత్రులమని ప్రజలెప్పుడు భావించునో, అప్పుడే వారికి స్వరాజ్యము చేకూరును. భావదాస్యమునదలినగాని, వాని స్వాతంత్ర్యమును పరులు గుర్తించి గౌరవింపరు. భావము నందు పరివర్తనము గలుగనిది, ఎన్నివరములను బ్రసాదించినను ప్రయోజనముండదు. స్వరాజ్య విధానములను నిర్మించిన మాత్రమున, స్వరాజ్యము సిద్ధింపజాలదు. స్వరాజ్యము మానసికస్థితియనియు స్వాతంత్ర్య సిద్ధి ననుభవించెడి వారికి స్వరాజ్య మే తెంచెననియు, కారాగృహములు స్వరాజ్యమునకు ద్వారములనియు, తెలిపెడిసంగతులను, సత్యమూర్తిగారింగీకరింపరు. కాని, ప్రజల మనములలో స్వాతంత్ర్యభావము బుట్టకుండ, స్వాతంత్ర్యోద్యమము వాయించు పలుగతుండ, తమ విశ్వాసముల కొరకు సర్వస్వమును సమర్పించుటకు భావతీక్షణులు సంసిద్ధులుగాకుండ, స్వరాజ్య మెట్లు సిద్ధించునో తెలియకున్నది. స్వరాజ్యనుభవమునకు ప్రజలు సంసిద్ధతజూపునపుడు, స్వరాజ్యము చేకూరకతప్పదు. ఈసంగతి స్వతస్సిద్ధమగు సత్యము. ఎల్లకాలమున కిది వర్తించును. అందుచేతనే దేశమొత్తము దేశీయుల హస్తములందేగలదని మహాత్ముడు ఎల్లకాలి చాటుచుండెడివాడు. ఈసంగతిని మరచి, ఎండ మావులవెంట బరుగిడుట, అవివేకము. చేతనున్న సాధనమును వదిలి, ప్రపంచమంతయు దిరిగినను లాభ మే మాత్రముండదు. బర్మోలీ కార్యక్రమ మక్కరకు రాకున్న, చేయదగినపని ఏమి?

విద్యాప్రతిష్ఠాపనల బహిష్కారమును, న్యాయస్థాన బహిష్కారమును, శాసనసభాబహిష్కారమును విడనాడి, శాసనసభలలో బ్రవేశించి వానిని స్వరాజ్యసాధనములుగ నవయోగింపుడని, సత్యమూర్తిగారు గొడుచున్నారు. దీనియర్థమేమి? నిరాకరణోద్యమమును విడనాడు డనియేగద. శాసనసభలలో బ్రవేశించుటవలన స్వరాజ్య మెట్లు సిద్ధించునో, సత్యమూర్తిగారు తెలుపరయిరి. సంస్కరణముద్వారా స్వరాజ్యము చేకూరునని సత్యమూర్తిగారియనన అంగీకరింపరు. అట లగుచో, వాని నవయోగించిన లాభమేమియో తెలియకున్నది. స్వపరిపాలనాంతరములు లేకుండ శాసనసభలు చేరుగలుగునా? స్వరాజ్యవిధానమును నిర్మించెడి హక్కును శాసనసభలు ప్రజలకు ప్రసాదించగలవా? కిలాఫాత్, పంజాబుసమస్యలను శాసనసభలు పరిష్కరింపగలవా? జన్మస్వాతంత్ర్యముల నవి కాపాడగలవా? స్వయంనిర్ణయాధికారమును దేశమున కిప్పించగలవా? ప్రజల స్వయంనిర్ణయాధికారమును పార్లమెంటుసభ గుర్తించునట్లు జేయగలవా? చేయలేనియడల శాసనసభలలో జేరి ప్రాద్దుబుచ్చుటచే లాభమేమిగలదు? శాసనసభలలో, కన్వెంషనుల నేర్పరచి, తద్వారా స్వరాజ్యమును సంపాదించునెంచుట, వ్యర్థప్రయత్నమని పలుమార్లు సూచించియుంటిమి. పరాధీనదేశములలో నిది కొనసాగుట దుర్లభమనియు, సంస్కరణము లిందు కవకాశ మొసగవనియు తెలిపియుంటిమి. ఇక చేయదగినదేమి? శాసనసభలలో జేరి ప్రతిష్ఠంబనల నవలంబించి, పని జరుగకుండ జేయుటయే. ఇది సాధ్యమా? సాధ్యమయినను ప్రయోజనకరమా? ప్రస్తుతసంస్కరణములు, ప్రతిష్ఠంబనల కవకాశ మొసగవు. సర్వాధికారము, గవర్నరు, గవర్నరు జనరలుల హస్తమునందుండుటచే వారు శాసన

సభ్యుల ప్రయత్నములను త్రొసిపుచ్చ గలుగుదురు. ప్రతిష్ఠంబనల జేసినసభ్యులు శాసనసభలలో బ్రవేశింపకుండను, వారిసంచలనము అక్కరకురాకుండను వారు నూతన నిబంధనల నేర్పజూపగలుగుదురు. ప్రస్తుతనిబంధనలను సంకుచితపరచి, తమ ముష్టము కొనసాగునట్లు వారు చేయవచ్చును.

ఇంతియగాక, ప్రతిష్ఠంబనలను జయప్రదముగ నిర్వహించుటకు, శాసనసభ్యులలో నత్యధిక సంఖ్యాకులు ఏకాభిప్రాయముగ నుండవలెను. దేశములో కొలదిమందికి మాత్రమే, వోటిచ్చెడి అధికారిము గలదు. వీరిని పలువురు పలువిధముల ప్రేరేపింపవచ్చును. అధికారపక్షమువారనేక యుపాయముల నవలంబింపవచ్చును. వర్త భేదము నిడుకొక సాధనముగ నుపయోగింపవచ్చును. ప్రతిష్ఠంబనల కనుకూలుచే పెక్కుమంది సభ్యులయ్యెదరని అంగీకరించినను, వీరెవరును అధికార వ్యామోహమునకు లొంగిపోవరనుట కెట్టి యాధారము గలదు? మంత్రిపదవులును కార్యదర్శి పదవులును వీరినాకర్షింపవచ్చును. కార్యనిర్వాహక సభ్యత్వము లాకర్షింపవచ్చును. వెలుపలనున్నపుడు, అభివృద్ధి సూచకమగు అభిప్రాయములను తెలిపినవారు కొందరు శాసనసభలలో జేగనే వెడమార్గము దొక్కియుండిరి. మంత్రిపదవులు వారి పూర్వాభిప్రాయములను మార్చినై చెను. నిర్బంధముల గూర్చి వెలుపల నేవగించుకొనెడివారు, ప్రభుత్వములో జేరిన పిచ్చుట, వాని నామోదించుట తటస్థించుచున్నది. మంత్రిపదవులలోను, కార్యనిర్వాహక సభ్యత్వపదవులలోను, భారతీయు లధిస్థించి యుండినను, నిర్బంధము లింత తీవ్రముగ చెలరేగనేల? వీరందరును జేరి, జన్మస్వాతంత్ర్య నిరోధము నేల తొలగించలేక బోయిరి? ప్రతిష్ఠంబనల నవలంబింప నెంచెడివారు శాసనసభలలో జేరినను, ఉద్యోగ పదవుల యాకర్షణము, వారినిష్ఠాయమును మరల్పదని తెలుప వీలుండదు. గాంధీమహాత్ముడు దెలిపినట్లు, శాసనసభల వివరీకములు, సభ్యుల మనములను చెరువగలుగును. శాసనసభలలో జేరి వానినుండి తప్పించుకొనుట దుర్లభమగును. సంస్కరణములు బనిచేయవనియు, శాసనసభలు ప్రయోజనశూన్యములనియు అన్ని పక్షములవారును అంగీకరించుచున్న నిసమయమున, సంస్కరణములను బహిష్కరించిన జాతీయవాదులు మరల వానిలో బ్రవేశించుట అనమానకరముగాదా?

పరాధీనదేశమునకు, సంపూర్ణ స్వపరిపాలనము చేకూరినపుడే, శాసనసభలలో బ్రవేశించుట ప్రజలకు తేమదాయకము. స్వపరిపాలనా ఛాయ మాత్రము వ్యాపించియున్నపుడు, వానియందు బ్రవేశించుటచే పెక్కునష్టములు గలవు నీడలు నిజవస్తువులని భ్రమజెందుటకు అవకాశ మొంతయేని గలదు. శాశ్వతలాభమును సరకుజేయక ఎండమావులవెంట బరుగిడుట తటస్థించును. ప్రజాప్రతినిధులకు అధికారవ్యామోహము ఏర్పడును. ఉద్యోగపదవులు వారిని లొంగజేయును. శాసనసభలవలన చేకూరెడి స్వల్పలాభములు, వారి మనములను మెత్తపరచి, వారినిశ్చయమును నెమ్మది నెమ్మదిగ మరల్చును. నిరాకరణోద్యమ సూత్రమునకు శాసనసభల ప్రవేశము, విరుద్ధము. ఈ యుద్యమమువలన స్వరాజ్యము చేరువుకు వచ్చుచుండలేదా? ప్రజలలో జయిలుభీతి తొలగి, ఆత్మ విశ్వాసము జనించినది. నిర్బంధములవలన ప్రజల

శ్చయము మ ర లి పో వ ద ని వ్యక్తమయినది. శ్చక్తివలన, తమ యభీష్టము నెఱవేరునని వారికి నాశక్తివలన. స్వరాజ్యమునుచే భావపరమము లందు సిద్ధించుచున్న దనుటకు సందియము లేదు. పహాత్తుని నిర్బంధించిన పిమ్మట, దేశము జూపిన గాంతము, నిగ్రహము, స్వరాజ్యము గుణములు, పజల స్వరాజ్యార్హతను వేనోళ్ల చాటుచున్నవి. కాంగ్రెసు నిర్మాణకార్యక్రమము ఇట్టి సుగుణము లను మరలత బలపరచుటకు తోడ్పడును. తనశక్తిని గా గుర్తెఱుంగుటకు, దేశమునకు శక్తి నొసగును. మానసికముగ మార్పు గలిగిన పిమ్మట, స్థూల ప్రపంచమున మార్పులు గలుగుట కెంతకాలమో యిట్లుదు. సత్యమూర్తిగారును, స్వదేశోద్యమముపై గాందూడేశముతనప్పిని కేంద్రీకరింప జేయవలయు నని, గోరుచున్నారు. తక్షణస్వరాజ్యము గోరువా రందరకును కాంగ్రెసునందు ప్రవేశ ముండవలెనని, వారు డెలుపుచున్నారు. కాంగ్రెసుక్రీడు సంగీకరిం చెడివా రందరకును, కాంగ్రెసునంద ప్రవేశ ముట కర్హతయుండుటచే, సత్యమూర్తిగారు వేరు కోర పసరము లేదు. విదేశములలో ప్రచారము చేయు పటయు నే, సత్యమూర్తిగారు కోరు చు న్నారు. కాని, ఇంక నలన విశేషలాభ ముండునని భోచుడు. విదేశములలో కదిలకు జేసిన ప్రచారమునలన లాభము గలిగియుండులేదు. దేశము స్వశక్తి నాధారపరచుకొనిన నాటినుండియు, ఇండియాపత్రి కను బ్రిటీషు కాంగ్రెసు కమిటీని తొలగించినను, ప్రపంచదృష్టి హిందూదేశముపై నిపు డధికముగ మరలియున్నది. ప్రచారకుల నితరదేశముల కెంద రను బంపినను, ఇంతకన్నను నెక్కుడు లాభము గలుగజాలదు.

సత్యమూర్తిగారి సూచనలు, దేశమును పూర్వ పుష్టితికి గొనిపోవును గాని సత్యరాభివృద్ధి కవకాశ ము గలిగింపవు. ఇంతవరకును దేశము గాంచిన యదృశ్యమగు నభివృద్ధిని వారు గమనించుట లేదు. నిరాకరణోద్యమారంభము నాటినుండియు జరిగిన పనిని తుడిచివైచి, మరల వ్యవహారము సంతను మొదలుపెట్టవలయు నని తెలుపుట, గాంధీ మహా త్ముని, ఇతరదేశభక్తులను ఆశ్చర్యపరచినటుల యగును. వారు జేసిన మహాత్కారములను చుల కనజేసినటు లగును. బర్మోలీ తీర్మానము, నిరాకర ణోద్యమ విజయసూచకముగాని, అపజయచిహ్న ము గాదు. త్యాగ, సత్య, ఆహింసానైత్యమున కది, అనుకూలఫలితము. దేశము మహాత్ముని సందేశ మును నిరాకరింపజాలదు. పాశ్చాత్య రాజకీయ దృష్టితో జూచిన, మహాత్ముని యుద్యమము సందర్భరహితముగ గను పిం ప వచ్చును. కాని, హిందూదేశ పునరుద్ధరణమునకు, భార్యకదృష్టితో జూచిన నింతకన్నను ఫలదాయకమగు యుద్యమ మింకొకటి గనుపింపదు. దేశమందుచే, త్యజించిన శాసనసభలను - మరల తాకుట, ద్రోహమగును. భిన్నసంకల్పములకును భిన్నమార్గములకును ఇది సమయము గాదు. వెనుక ముందాడుట కిపు డెంత మూత్రము వీలులేదు. స్వరాజ్యసిద్ధికి సూటియగు మార్గమును మహాత్ముడు నిర్ణయించియున్నాడు. అధి సఫలమగుటకు, మహాత్ముడు స్వరాజ్యక్రమ మును జేరి తపము జేయుచున్నాడు. భారతీయు లీతరుణమున ఏకాగ్రచిత్తతో, మహాత్ముడువదే శించిన మంత్రమును అనుష్ఠించి, దాని మహిమను గనుగొని, స్వరాజ్యస్వాతంత్ర్యసౌఖ్యమును త్వరలో ననుభవించెదరు గాక! దేశమాత యిక్కట్లు బాపె దురు గాక!

ప్రాయశ్చారిగారి జోస్యము

రుష్యా జర్మనీలకు ప్రత్యేకసంధి జరుగుట, ప్రాచ్యదేశమునకు మిగుల కష్టముగనున్నది. నా రిందులకు విశేషాగ్రహము గనుబలమవుచున్నది. లాయడుజార్జిగారు ఇందరపడక ప్రాచ్యదేశ తీవ్ర తను ఉపశమింపజేయ బ్రయత్నించుచున్నారు. జనోవాలో ఇంగ్లీషు ఆమెరికను పక్షికాప్రతినిధు లిచ్చిన మిడుసందర్శమున ముచ్చటించుచు, లాయడుజార్జిగారు భావిస్థితిని విశదపరిచి, యూరపుఖండమునంద, రుష్యా, జర్మనీప్రజలు మూడింట రెండువంతులు గలరు. జర్మనీ రుష్యా దేశములు సంధిజేసికొనుటవలన, రెండుదేశముల ప్రజలును కలసి యూరపునకు ఉపద్రవముగలిగింప జేయుట కెంతయేని యవకాశముగలదు. అందుచే జనోవా సమావేశోద్యమములు సఫలముగానియడల, యూరపుఖండము మరల రుధిరపూరితమగునని లాయడుజార్జిగారు జోస్యముబలికిరి. మిత్రమండలి వారికి గలిగిన విజయమును, శత్రువులను ఆడగ్రదొ క్కుటకును వారిపై పగ సాధించుటకును ఉపయో గించవలసి, లాయడుజార్జిగారు హెచ్చరించిరి. రుష్యా, జర్మనీలతో అనుకూలమగు సమాధానము జేసికొనవలయునని వీరి యుద్దేశము. ప్రాచ్యదేశ ప్రధానియగు పాయింకేరుగారుమాత్రము కారము లును మిరియములును నూరుచున్నారు. ఇట్టిస్థితిలో, జనోవా సమావేశపు ఉద్దేశములు జయప్రథముగ కొనసాగునా? లేనియడల, లాయడుజార్జిగారు బలికెనుట, యూరపునందు ఘోరసంగ్రామము మరల యద్భవింపగలదు. నానారాష్ట్ర సంఘము గాని, వాషింగ్టను సమావేశముగాని, జనోవా సమావేశముగాని, మరియొకసంగ్రామము నాప జాలనియడల, పునర్నిర్మాణ సమస్యయంతయు విఫల మయినటుల ఎంచవలయును. యూరపుఖండము శాస్త్రసాధనములనెన్నిటి నుపయోగించినను లాభ ముండదు. ప్రజలహృదయములందు మార్పుగలుగ వలెను. వాదదృష్టిపథము మార్పవలయును. పశు బలమునుగాక, ధర్మమునే ఆన్నిజాతులును ఆధార పరుచుకొనవలయును. అప్పుడుగాని, శాశ్వతముగ శాంతిగురుదు. భారతదేశ మొసగెడి సందేశ మిదియే. భారతదేశము స్వాతంత్ర్యము బడసిన గాని, ఈసందేశము ప్రపంచముదంతటను మోరు మ్రోగదు. భారతదేశము స్వాతంత్ర్య సిద్ధిగాంచుట ప్రపంచమున కెంతయవసరమో, ప్రస్తుత పరిస్థి తులు తేటపరుచుచున్నవి.

సంధి నియమములను నిరాకరించుట

ఆంగ్లేరా ప్రభుత్వమువారు, మిత్రమండలి విధించిన సంధినిబంధనలను నిరాకరించినటుల, విదేశవార్తలు డెలుపుచున్నవి. ఇంతకన్నను వేరుగ జరుగునని తలచుటకు వీలులేదు. తుర్కీకి గౌరవ భంగమగు సూచనలను కెమిలిస్టు లంగీకరింప జాలరు. గ్రీసునకు ఆక్రమముగ తుర్కీ-భాగములను కట్టిబెట్టి, తుర్కీ-యధికారమును నామమాత్రము గావించి, మహమ్మదీయ ప్రపంచమున కంతకును ముఖ్యమగు మహమ్మదీయ పవిత్రస్థలములును ప్రదేశములను తుర్కీ-రాజ్యమునుండి తొలగించె డినిబంధనలను, మహమ్మదీయులెటు లంగీకరింతురు? ఇండియా ప్రభుత్వమువారు తెలిపిన కోర్కెల నయి నను సఫలపరుచుటకు మిత్రమండలి వారంగీకరింప నపుడు, కిలాఫాత్ సమస్య ఎటుల పరిష్కార మగును? ఎన్నిసార్లు జెప్పినను, ఇంగ్లండు మంత్రులు మహమ్మదీయుల గోర్కెలకు పెడచెవిని బెట్టి తమమార్గమును వదలకున్నారు. కెమిలిస్టులు

సంధినిబంధనలను నిరాకరించుటచే, మిత్రమండలి ప్రతినిధు లొకరితో నొకరు యోచించుచున్నారు. ప్రాచ్య ఆంగ్లేరా ప్రభుత్వముతో యిదివరకే ప్రత్యేకసంధి జేసికొనినది. ఇటలీగూడ ఆమార్గ మునే అవలంబించునట. భావిపరిణామ మెటు లుండునో నూహింప కష్టముగాదు. కాని, ప్రస్తుత నుస్థితికింతయు, బ్రిటీషు మంత్రులు బాధ్యత వహించక తప్పదు. అందరలో కర్తవ్య ప్రభువు లాయడుజార్జిగారి, బాధ్యత మరింత యధికమని జెప్పవచ్చును.

వింతవార్త

మెస్టనుప్రభువు భారతదేశ సంస్కరణ విధా నముగూర్చి యొ స గె డి యుపన్యాసమునకు, ఇండియా ప్రభుత్వసభ్యులుగ వెనుక బనిచేసిన సర్ గె. ఫ్లీటువుడు విల్పరుగారిని అధ్యక్షులుగ నుండ గొరగ, వారందుకు నిరాకరించిరి. కారణమేమి? ద్వంద్వప్రభుత్వము, వికారమనియు, పనిచేయదని యు, అపజయముగాంచక తప్పదనియు, విల్పరుగా రిభిప్రాయపడుటయే కారణము. తాము స్వపరి పాలనమునకు సుముఖులయినను ద్వంద్వపాలనము తమ కెంతమాత్రమును ఇష్టములేదని విల్పరుగారు సూచించిరట.

స్థానిక వార్తలు

సుగుణవిలాససభ:— ఈసభవారు ఏప్రిలు 30 వ తేదీ సాయంత్రము 5-30 గంటలకు విజ్ఞోరియాపబ్లికహాలులో 'కృష్ణశీల' లనుకొలుగున బ్రదర్శించెదరు. ఇందులకు వచ్చినదెబ్బు వక్షిణాఫ్రికానుండి యాదేశము కు వచ్చువారల శహాయనిధి కీడుబడును.

కార్మికుల బీది సభ:— కార్మిక కేంద్ర సంఘ యాజమాన్యమున కేపు సాయంకాలము 5 గంటలకు హైకోర్టు బీది కద్ద ప్రస్తుత కార్మిక స్థితి గూర్చి విచారించుటకు కార్మి క మహాసభ జరుగును. శ్రీమాత్ ఎస్. క్రీనివాసయ్యంగారు అధ్యక్షత వహించెదరు.

సంస్కృతీసంఘము, మద్రాసు:— ఈ సంఘ కా ర్యనిర్వహణమునకై క్రిందటి పొండ్ల పండుగలలో వసూలు చేసిన సాము హండియనుండి ఏప్రిలు 30 వ తేదీ సాయంత్రము 3 గంటలకు తీసి లెక్కింపబడును. శ్రీమాత్ యస్. యస్. వరదాచార్యుగారు యం. ఎ., బి. యల్. అధ్యక్షత వహించెదరు.

గా. హరిసర్వోత్తమురావు గారు:— శ్రీయత హరిసర్వోత్తమ రావుగారు జ్వరవీడితులై యందుటచే వారు కాగల ఆదివాసునాడు ప్రారంభింపదలచిన 'మాన్యసేవ' పత్రిక ఇక పత్రికోజులవఱకు వెలువడుటకు వీలులేదని తెలియ మున్నది. జ్వరమువలన, వారు కేవల రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసుసంఘ సమావేశమునకుగూడ వెడలరు.

జంతు హింసానివారణసంఘము:— ఈ సంఘ గౌరవ కార్యదర్శిగారిటుల ప్రాయశ్చిన్నులు:— ఈ సంఘ మువారు, తిరుకల్గేటిలో అష్టాసామిష్ట్యమును పాలనాద దూడ కొకదానిని పాలులేక యెండగట్టుచున్నందులకై చార్జి జేరిరి. చేసినతప్పు ఋజువుగటచే రాయపేట బెంచీకోర్టులో 25 వ ఏప్రిలు తేదీని 30 రూపాయల జరిమానా విధింపబడిన చున్నదిలో గానుగాడు తెలకవాడు యెడ్డుపెడమోడి పుండ్రెనను గాను గాడించుటచే చార్జి చేయుచున్నాడు. ఆ యెడ్డున తోలువానిపై గూడ ఆ తప్పునకే చార్జి చేయుచున్నాడు గానుగ వానికి 25 రూపాయలును, తోలువానికి 5 రూపాయలున చాకలపేట బెంచీకోర్టువారు 25 వ ఏప్రిలు తేదీని జరిమానా విధించిరి.

విదేశ వార్తలు

జెనోవా సమావేశము.

లాయడు జార్జిగారి శాంతివచనములు

రహస్యజర్నలును

ఏప్రిల్ 27:— అంగ్లో ఆమెరికన్ ప్రతినిధుల విందు సందర్భమున లాయడు జార్జిగారు యూరపునీ తిని వర్ణించుచు నుపన్యసించెను. యూరపునీలుగల విరోధా జనసంఖ్య 1882 సంవత్సరమున, అందుచే వారి ఆభిప్రాయములగు నింపబడవలెననుటకు రహస్యజర్నలు యొకటిగా మారుచున్నాయి. యూరపునకు తొలికిన సమయము నుండి బ్రాహ్మణకు నింతవరకు యొక్క రీతి సరిహద్దులను లేవు. ఇందువలన యూరపునకు నూతనతాపాము సంభవింపవచ్చును. ఆమెరికన్ ప్రతినిధులగుడ జెనోవా సమావేశమున పాల్గొనవలెనని లాయడు జార్జిగారు విరకాలమునండి వాంఛించుచుండిరి. ఇంతవరకును ఆమెరికన్ వారిని జోక్యము చేయవలెనని గాన వారి ఆభిప్రాయముల కెక్కుడు గౌరవ మీయవలెను. జెనోవా సమావేశాదర్శములు సఫలము లయినచే దప్పు, తన జీవితకాలము లోనే యూరపు తిరిగి రక్షించుకొనుచు మునుగు సమయము తలపించునని వారు నడిచిరి. మిత్రమండలివారికి లభించిన జయమును, పరాజితుల నణగ ద్రొక్కటకును పగదీర్చుకొనుటకును నుపయోగింపరాదని లాయడు జార్జిగారు హెచ్చరించిరి. ప్రపంచ చాత్రమునందు జెనోవా సమావేశము నూతనపథము ద్రొక్కచున్నది. విరోధాభిప్రాయములందు త్రొక్కబోవు మార్గ మీ సమావేశ తీర్మానములవై నాధారపడియున్నది. ఒక పక్షము వినములోనే అన్ని పక్షములవారికిని సమాధానము కుదురవలెననుట వెలెనను, వాషింగ్టను సమావేశమే అనుకొనిన కాలముకంటె చాల సభికముగ పట్టును. అందుచే జెనోవా సమావేశము గూడ మూడు మాసములు పట్టునని చెబుటలేదు. కాని చాలకాలము నుండి వేళ్లు పాతుకొనియున్న చిక్కులు ఒక నెలలోజూలలో సమసిపోవు టసంభవము. జెనోవాకు ప్రథమమున జనదేవు నప్పుడెంత నమ్మకము గలదో లాయడు జార్జిగారి కిప్పుడుగూడ నట్టి నమ్మకమే గలదు. జర్మనీ రహస్యలకు వ్యతిరేకముగ వివిధ రాష్ట్రములవారు సంఘముగ గూడి వారి నణచివేయ వలెనని యెత్తించుట గ్రుడ్డియాలోచన. రహస్యజర్నలు యొకటిగా సంభవించి తీరుననియ దానిని దప్పించుటకు వేదమార్గము లేదని యు చాలకాలమునకు పూర్వమే లాయడు జార్జిగారు చెబునుకొనిరి. తుదాధాపడిత యగు రహస్య జోక్యముల మానన యగు జర్మనీ కాసుటయే నిలవ, విరోధా ప్రభుత్వము లొక్కటియై, వారిద్దరిని ఆణచియుండుటయే కావ్యతవిధానముగ పెట్టుకొనిన యెడల యూరపుఖండము త్వరలోనే నాశనమై పోవునని లాయడు జార్జిగారు నడిచిరి.

పరానుప్రతినిధులు

ఏప్రిల్ 27:— జెనోవా సమావేశమునందు పరానుప్రతినిధులచర్య సంగీకరించుచు, ప్రతినిధులు కేసు తీర్మానములనే జాగ్రూకతతో ననుసరింపవలె ననియు సోవియటులయెడల పాయింకేరు గారివిధానమునే యవలంబింపవలె ననియు పరాను మంత్రివర్గమువారు, ప్రతినిధులనాడుట దగు బాధోగారికి చెలిపిరి.

నవ్యపరిహారములు

ఏప్రిల్ 28:— నవ్యపరిహారములను గురించి విచారించుటకు నుక్రమకాన్సిలువారు జెనోవాయాకు సమావేశ మగుదు రను నూచనకు పరానుమంత్రివర్గమువారు నుకూలముగ లేరు. మేమెల 31 వ తేదీలోపల జర్మనీపరిహారముల నియకపోయినయెడల తరువాత నీవిషయమును చర్చింపవచ్చు ననియు ఈలోపల చర్చించు టనవసరమనియు వారు తీర్మానించిరి. ఈసమావేశము నందు, రహస్య జర్నలుయొకటిగా మారుచు చర్చించునెడల సీసమావేశమున కంగీకరింతుననియు అప్పుడు పోలంకు, లిటిలు ఎంటెంతిప్రతినిధులగుడ నందు పాల్గొన నాహ్వానించెద నని పాయింకేరుగారు శ్రేయిపిరి.

జర్మనులయెడల ప్రాతికూల్యము

జర్మనీకిని, ఆస్ట్రీయాకును యొక్క సహపాతములను కొన్నరాజు పాయింకేరుగారు చెలిపిన విషయములను వార్తా ప్రతిక లభ్యతాసామిత్ నభిసందించుచున్నది.

భారత వ్యవహారములు

రాజప్రతినిధిగారి వెమానరు ప్రసంగము

పార్లమెంటునందు ప్రశ్న

ఏప్రిల్ 26:— కామన్స్ సభయందు కమాండరు ఇన్ చీఫ్ టు కర్నలు గారు, రాజప్రతినిధిగారు ఏప్రిల్ 6 వ తేదీన వెమానరునందు గావించిన యువస్వాగతమును గురించి (రాజప్రతినిధిగారిచ్చట వెవర్ససంధిని గురించిగూడ ప్రసంగించిరి.) ప్రశ్నింపగా చాంబర్లెనుగారి రిట్లు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి:— రాజప్రతినిధిగారి యువస్వాగతమునందు విమర్శింపవలసిన యంత మెద్దియును లేదు. రాజప్రతినిధిగారందు తమ ప్రభుత్వముయొక్క నిజమైన హోదాను సరిగ జర్జించిరి. వారిహోదా యెట్లున్నను ఈ క్లిష్టసమస్య (వెవర్స సంధి) యందువా రితరవిషయములను గూడ గమనించవలయును.

విల్సనుగారు అధ్యక్షపదవిని నిరాకరించుట

ఏప్రిల్ 28:— లండనునందు విశ్వవిశాలయకలకాలయందు మెట్టప్రభువు “భారతదేశ నూతనసంస్కరణలు” అను విషయమునుగురించి యువస్వనించుననియు ఆసమయమున సభ్యత్వతీరదవని వహింపవలసిన దనియు సర్ మైక్లెవుడు విల్సనుగారిని కోరగా వారాపదవిని నిరాకరించుచు నిట్లు చెలిపిరి:— భారతదేశము స్వపరిపాలనకు తగుస్థితిని పొందినపుడు స్వపరిపాలన మొనంగవలెనని వాదించువారలలో నేనొకడను. మెట్టప్రభువుగారి విధానము నాకెంతమాత్రమును అంగీకారముగ లేదు. వీరు ప్రవేశపెట్టిన ద్వంద్వపరిపాలనము కార్యాచరణ యందు పెట్టుట అసాధ్యము. మెట్టప్రభువు ప్రశంసించెడి ఈవిధానము చాలవికారమైన దగుటచే భగ్నుడుగుట తథ్యము.

సమీప ప్రాచ్యము

మిత్రమండలి - అంగోరా

ఏప్రిల్ 27:— “డెయిలీ టెలిగ్రాఫ్” ప్రతికావిలేఖకు డిట్లు చెబుచున్నాడు. హర్దింజీవర్మ ఇటీవల పాకిస్తానునండి లండనునకువచ్చెను. వీరచ్చట, మిత్రమండలి వారిమండలి కమిటీలు నిరాకరించుటచే సంభవించు పరిస్థితులను గురించి కర్నలు ప్రభువుతో సంప్రదించి తిరిగి పారినునకు జరిగి. వారచ్చట నీవిషయమై పాయింకేరుగారితో సంప్రదించెదరు. తోమునందలి బ్రిటిషురాయబారి ఇటలీప్రధాన మంత్రితో సంప్రదించును.

ఇటలీ కమిటీలయితో ప్రత్యేక యొడంబడిక

గా విం చు కొ ను నా?

డెయిలీ టెలిగ్రాఫ్, విలేఖకు డిట్లు చెబుచున్నాడు:— పారిసు నందు మిత్రమండలిచే గావించబడిన నూచనలు సంపూర్ణముగ భగ్నులు లాయెనని నువిదిత మగుచున్నది. పరానువిధానము నవలంబించి ఇటలీవారుగూడ కమిటీలయితో ప్రత్యేక యొడంబడికను గావించుకొన నెంచుచున్నాడు. అందుచే మిత్రమండలివారి నాహ్వానించి తిరిగి ఈ సమస్యను పరిష్కరింపవలెనని గోరుట ఆవశ్యకమని బ్రిటిషువారు రెంచుచున్నారు.

చైనా విషయస్థితి.

చైనా ప్రభుత్వాధ్యక్షుడు, వునైపుగారిని ఛాంగుటిలిను గారిని తమతమ నైస్యములను యథాస్థానములకు గొనిపోవలయుననియు తరువాత సమాధానము కోరకు ప్రయత్నింప బడుననియు నుత్తరవుల గావించెను. కాని ప్రయత్నములు సఫలములగు నూచనలు గానించుటలేదు.

మ్యూనిషన్స్ ప్రాడుకేసు

కలకత్తామ్యూనిషన్స్ ప్రాడుకేసునందు నిందుతులలో నొకడగు వైటు అను నాయకుడు జబ్బుగా నుండుటవలన నాయనను నడలిపెట్టవలెనని డివిజనులు కోర్టువారు తర్కము గావించిరి. వీరు మ్యూనిషన్స్ వలన బాధపడు చుండెననియు దీవించుట అవశ్యమనియు తెలియుచున్నది.

ఇంజనీయరింగు సమ్మెకట్టు

ఏప్రిల్ 27:— ఇంజనీయరింగు సమ్మెసంకర్షమున కార్మికులకును యజమానకులకు సమాధానము కుదురలేదు గాన నీవిషయమున విచారించుటకు ఒకవిచారణకోర్టు నియమింప బడునని చాంబర్లెనుగారు కామన్స్ సభయందు చెలిపిరి. వీరు లేవు సమావేశమగుదురు. సర్ విలియము వారెండరు మెంకెజిగారు విచారణను జరిపెదరు.

అయిర్లందు కలహములు

పోరాటములు సాగుచుండుట

ఏప్రిల్ 28:— ఈయందయమున మల్లింగతుంగు ప్రజాస్వామ్య, తాత్కాలిక ప్రభుత్వకలహములకు పోరాటము తిరిగి ప్రారంభమయెను. ఇరుపక్షములవారును మరసితంకులను తుపాకులను ధారాళముగ నుపయోగించుచు రెండంగులవరకు పోరాడిరి. ఒకడు మృతినందెను. చాలమంది గాయములు తగిలెను. తాత్కాలిక ప్రభుత్వకలహములు ముందు కలహమునకు ప్రారంభించెను. ప్రజలయందు చాల నుద్రేకము ప్రబలెను.

ఇంకను దారుణములు

ఏప్రిల్ 27:— గత రాత్రి కార్మికులగరమునం దొక న్యాయవాది, ఒకరసాయనకాస్ట్రుజ్ఞుడు, ఒక నాకాళికారి వారివారి గృహములందు హత్యగావించబడిరి.

దౌర్జన్యముల నిరసించుట

గ్రీఫిత్తుగారు

ఏప్రిల్ 27:— డెయిలు ఈ రాను సమావేశము నందు గ్రీఫిత్తుగారు అధ్యక్షకాంక్షావస్థాన సందర్భమున, అయిర్లందు ప్రజలు ఒడంబడికవై తమ నివాభిప్రాయమును ధారాళముగ చెబుట వీలగునటుల జేయుటకు ప్రభుత్వము నా రెట్టిచర్యలనయిన దీసికొనెదరని నడిచిరి.

యుద్ధాంగమంత్రిగారు ప్రజాస్వామ్యవాదులను నిరసించుచు ఇంతవరకు వారిచే 381 తపాలాశీనులు ఎదిర్చబడెననియు; చాలగొప్పకంపెనీలు తమ కంపెనీలను తాత్కాలికముగ మూసివేయుచున్న వనియు చెలిపిరి.

కాథలికు విషప్రసూలు

మెమాతునందు సమావేశమైన కాథలికు విషప్రసూ లందరును ఏకగ్రీవముగ నైనికదౌర్జన్యముల నిరసించుచు నొక క్రోటనను గావించిరి. తిరుగుబాటువాదాలు అవమానకరముగ తమ దేశము వైసనే యుద్ధము చేయుచుండిననియు వీరు పితృహంతకులుగాని దేశభక్తులు గారనియు నందు చెబుటబడెను. నైనిక నిరంకుశత్వము ప్రజలకు దుస్సహముగ నున్నదనియు దీనిని జూచి ప్రజలు భయవిస్మయాలై యసహ్యించుకొనుచుండిననియు వారందు చెలిపిరి.

యువరాజు పర్యటనము.

ఏప్రిల్ 27:— అంగ్ల యువరాజు ఈదినము కియాటోకు జేరెను. పట్టణ మత్స్యకముగ నలంకరింపబడెను. అధికారులు యువరాజునకు స్వాగతమొసగిరి. ప్రజలు గుంపులు గుంపులుగా వీధులందు మూగి తమ యుత్సాహమును గనబరచిరి. వీరు ఓమి యారాజనగరంందు బసజేసిరి వీరు మియనోషిటాకు వెడలుటకు పూర్వంచుట్ట భూకంపమువలన కష్టములందు చున్నవారికి సానుభూతిని చెబుచు తంజినపిరి.

రహస్య - ఈస్థోనియా సంబంధములు

ఏప్రిల్ 27:— ఇటీవల సోవియటుల అధికారులు టెలిగ్రాఫు నుండి ఈస్థోనియాను రాయబారిని మరమ్మగుగు రాయబార కాభాధికారులను అరెస్టు చేయుటయొగాక నీవిషయమున ఈస్థోనియాప్రభుత్వమువారికి తెలియజేయబడితే ఈయ నిరాకరించిరి. అందుచే రహస్య ఈస్థోనియాసంబంధముల చెడుచున్నవి. ఇందులకు గా ఈస్థోని యా అధికారులు రెనటువద్దనున్న నల్లరసోవియటు రాయబారవర్గమువారిని పట్టుకొని నిర్బంధమున నుంచిరి.

మెనురారు సంస్థానము

హస్సను జిల్లాభోర్డు

ఈభోర్డులో తోటలయజమానులపక్షమున ఆర్ .డబ్ల్యు. యాతరుప్రభు గారిని సభ్యునిగా నియమించిరి.

వైద్యసిబ్బందిని తగ్గించుట

ప్రభుత్వవ్యయములను తగ్గించు సంకల్పమున మెనురారులో కార్యదర్శుల కార్యాలయమునందలి వైద్యసిబ్బంది సంతకు తగ్గించి కొద్దిమందినిమాత్రమే యుంచిరి. ఆంధ్ర వలన 5000 వ్యయము తగ్గినది.

రైల్వేలు

ప్రభుత్వమువారి పరిశీలనక్రింద 1-7-21 మొదలు 31-3-22: ఆఖరుకు మెనురారు రైల్వేలవలన 20,68,000 మెట్లు ఆదాయము వచ్చినది. 31,32,000 వచ్చునని అంచనా వేయబడెను.

బడా దాదా.

ద్విజేంద్రనాథటాగారు సహాయనిరాకరణము.

ఈ మహానీతినియొక్క శాసనము మనము యెట్లెల తరుచుగా వినుచుండుటచే, నీయన జీవిత చారిత్రమును పాఠ కులం తెలిసికొనుట యవసరము.

ఈయన నూరేండ్లు నిండి, నడచుటకును కూర్చుండుటకు గూడ కక్షిని గోల్పోయి బోల్చుచు కాంతి నికేతనమున అంత్య దినములను గడపుచుండిన శ్రేష్ఠుడు. విఖ్యాతిచెందిన మహర్షి దేవేంద్రనాథటాగారు గారి శ్రేష్ఠపుత్రుడు. కవి రవీంద్రుని యొక్క అగ్రసోదరుడు, మహాత్మాజీవేత్త, పరమభక్తుడు. ధ్యాన నిష్ఠయుండు మార్క్యడీయ్యూక్ష్మ ధీమతమీద పక్షులు వ్రాలు చుండెడివని అందఱును చెప్పుకొనుచుండురు. ఈయనను "బడా దాదా" యను గౌరవనామముతో గాంధీమహాత్ముడును యింక ననేక మంది యితరులును పిలుచుచుండురు.

శతవృద్ధుడై, నేడోరేపో, దేహయాత్రను చాలించ సిద్ధ ముగా నుండిన యీ మహానీయుని ఉత్సాహమును, పట్టుదల యను సమస్తజనలకును అదర్శములై వెలయుచున్నవి. నేనొక సారి యీయనను బోల్చుచుకాంతి నికేతనమున దర్శించి నప్పు డీయన "రావీంద్రనాథటాగారు" యను అంగ్లగ్రంథమును చదువుచుం డెను. దేహము ముగియెనను, ఆత్మయాత్ర, మనోభావములు, మనస్ తివి కాకుండుటచే యానందోత్సాహముతో నీయన ప్రకాశపడిన కష్టసమరములను గూర్చి చదువుచు, ప్రపంచకష్ట సుఖమును ఊంకను తెలుసుకొనుచునే యుండెను. ఆంధ్రదేశమునుగూర్చి నన్నాయన అనేక ప్రశ్నలనువేసి తెలుగుభాషయొక్క గౌరవస్థ వివరములను నడుగజూచెను.

సహాయనిరాకరణోద్యమమును మహాత్మా గాంధీగారు ప్రారంభించినతోడనే ఉద్యమముయొక్క ధృతత్వమును గ్రహించి యీమహానీయుడు వెంటనే "నాయనా, ప్రపంచము యొక్క దూషణభూషణలను లెక్కచేయకుము. నిర్భయ ముగా కొనసాగింపుము. నీవు ధర్మాత్ముడవు. విజయమును పొందెదవు" అని ఆశీర్వాదించుచు మహాత్ముని కొక యుత్తరమును వ్రాసెను. నాటినుండి నేటివరకును ఉద్యమము యేవిధమున నడుచుచున్న ప్రాచీనుడు, సుదీర్ఘసమయములలో నెల్ల చక్కని ఉదాహరణములతో ధృతత్వమును బోధించుచు నమిత సేవ చేయుచున్నాడు.

ప్రభుత్వమువారు సహకారమును గూర్చి బోధించుటకు ప్రారంభించినప్పుడు అనేక మంది సహకార (Co-operative) మని చెప్పుకొనుటకు జూచి యీయన చాల విచారించి సహకారమునకును సహాయనిరాకరణమునకును తత్పరములను బోధించుచు కేంద్రీకృతమైన అభ్యర్థమునకు సహాయము చేయుట ఘోరపాపమనియు, దౌర్జన్యమును పరిపాలనాసూత్రముగా వెల్లుకొనిన ప్రభుత్వమునకు సహాయము చేయుట కూడని పని యనియు నెల్లడి చేసెను. తాను కడువృద్ధుడై, యేకాంతవాస మునుచేయుచు, చెప్పుచుండిన యీ మాటలను గ్రహించక యింకను సహకారమని తిరుగువా రందఱును పరిమేళనకు కీపాప మున కుత్తరవాదులు కావలసియున్నారని చాల గట్టిగా వ్రాసెను.

విశేషశ్రద్ధవహనమునుగూర్చి దేశమునందు వాదోపవాద ములు బిచ్చములదే, అయిన తమ్ముడగు రవీంద్రనాథ టాగారును, ఆంధ్రుడు మొదలగువాడును కృత్రిక వాదములను చేయుచుండి నపుడు శాక రోగియొక్క కథను ఉదాహరణముగా చెప్పుచు, నీ దహనసంస్కారము జరుగువలసినదే యనియు, నీ దహనమునలనే వారిదృష్టి మోలగిపోవుననియు, తాత్కాలిక కష్టము కలిగినను, కాశ్యోత సుఖము గలుగుననియు సుబోధకము గావించెను. గాంధీమహాత్ముని నిష్పందించినపుడు యీ ప్రభుత్వముయొక్క పశుబలప్రదర్శనమును నిరసించుచు, జరుగుచుండిన భృహదీని వివరించుచు వ్రాసెను.

గతవార్షిక్ యంగుయిండియాపత్రికలో గాంధీ మహాత్ముడు ఆధునిక నాగరికత నంతయు ధ్వంసముచేసి ప్రపంచమును పూర్వపు అనాగరిక పద్ధతులలోనికి తీసికొని పోవ యత్నించుచున్నాడని చేయు ఆక్షేపణములకు సమాధానము చెప్పుచు, నేవిధముగ గ్రీకులయొక్కయు, రోమనుల యొక్కయు నాగరికతల పెచ్చు వెలికిపోయి, మూలములముగ జూలిపోయినో, వివరించుచు, యూరప్షియను మహాసంగ్రామమును తెచ్చివెట్టి, లక్షోపలక్షల జనమును హరించి, ప్రపంచమును రక్తపాతమును గావించిన యీ ఆధునిక నాగరికత వెంటనే నాశనము కావలసిన కాలము వచ్చినదని వ్రాసెను.

సామాన్యవస్తుపరిశోధనము, ఉపయోగములు

కొబ్బరిచెట్టుయొక్క ప్రతిభాగమును యేదోవిధముగా మన దేశమునందు పయోగించుచున్నాము. అది మనకందరకు తెలిసిన విషయమే. కాని, కొబ్బరికాయ పెంతు (అనగా, కొబ్బరిని తినివేయగా మిగిలినవిష్ణు)ను మాత్రము కర్మముగా పారవేయుచుండుము. ఒకచో పారవేయని యెడల, తినుబండవస్తువులనుగాని, మరి యే యితరవస్తువులనుగాని, కాగ్రతచేసికొనుట కుపయోగింతుము. కొండ రాపెంతును కాల్చి, ఒక విధమైన చమురును తీయుదురు. ఆచమురును కొన్ని చర్మరొగముల కుపయోగింతురు. కొబ్బరిపెంతులు విశేషముగా వొరకుప్రాంతములందు వానిని బుగ్గుగా తయారుచేసి కమసాల కుంపట్ల కుపయోగింతురు.

(1) కొబ్బరిపెంతు గట్టిగానుండును; తేలికగా కూడ నుండును. నొక్కినయెడల వంగును; వదలివేసినయెడల పూర్తి స్థితికి తిరిగివచ్చును; ఇంకా గట్టిగా నొక్కినయెడల పగులును. దానియందు మంచి చేవగలదు. ఆరగడిసినయెడల, ననువువచ్చును. (2) దానిలో నీళ్లుపోసియుంచినయెడల నీళ్లు వ్రేలి ప్రవింపవు. ప్రకృతియందు, కొబ్బరికాయ నీళ్లు అంతరించిపోతుండ, యెట్టి అమృత యేర్పాట్లు జరిగినవో! (3) దానిలో నేడి పదార్థముగాని, మంచుకంటి చల్లని పదార్థముగాని ఉంచినయెడల, ఉష్ణమును, కీలమును చాల సేవటివకు నిలుపును విద్యుచ్ఛక్తిని గూడ నిలుపునో లేదో నేను పరీక్షింపలేదు. (4) కాల్చినయెడల ఒకే ధవళు చమురు వచ్చును. (5) కాల్చగా వచ్చిన బూడిదయందు ఒకవిధముగు లకణము 'సాట్' ఉండును. ఇది మొక్కలకు యెరువు 'ఫెర్టిలైజర్' పనికివచ్చును.

కొబ్బరిపెంతుకు తగినరీతిని ఉపయోగపరచుటయందే యేల ఇంతవరకు ఉపేక్షచేసివారో తెలియదు. రబ్బరు యంత ఉపయోగమైన పదార్థమో అంతవరకు తెలిసియున్నది. దాని విషయమై మన పాశ్చాత్య సోదరులు దిండినమునకు క్రొత్త క్రొత్త యుపయోగములను కల్పించుచున్నారు. నీమెంటును యే ప్రకార ముపయోగించుచున్నావో అట్లనే రబ్బరును గూడ నుపయోగింపదగు నని యోచించుచున్నాను. కొద్దకు రబ్బరు తొడగవలెనని ప్రయత్నించుచున్నాను. "బ్రిటిష్ లోప్టో" (కృత్రిమపాపాణము)ను, జిగురుకంటిలో నొక విధముగు బూడిద గలిపి ముద్దచేసి, ఆమ్ములోవేసి ఆకారముతెచ్చి కాల్చి, యిటుకలవలె నుపయోగించుచున్నాను. అది తేలికగాను గట్టిగానుండును. ఇట్లు వారందఱు తమ బుద్ధి వినియోగించుచుండగా మనకు నులభముగా లభించు పదార్థములను కాలితో తన్ని వేయుచున్నాము. పెరటి చెట్టును దుకు వచ్చునా?

దీనిని అల్పవిషయము గాను, తీవ్రముగాను తలంప జను. ప్రపంచములో నే పదార్థము వైసను తీవ్రముగా భావించుట వలన, మన తెలివిరేమియే తెల్లడియగును గాని వేలు గాదు. అమెరికా, జర్మనీ, మొదలగు దేశములవారు చేసిన పనులను మనము విన్నప్పు డెల్ల ఆత్యాశ్చర్యకరముగా దోహదమానము. ఒక బుద్ధిచుంతుడు రంపపు బొట్టునుండి పంచదారను తయారు చేసెనట. రాక్షసభాగ్యునిండియు, తారునుండియు, చిత్రనిచిత్రములగు నుగంధములను, మృత్యులను తయారుచేయుచున్నారని మన మెఱిగియే యున్నాము. దీనికి గారణ మేమనగా, వారావస్తువులను తీవ్రములుగా భావింపలేదు. కావుననే

వివిధమైన స్పార్శమును లేకయో కేవలము ధర్మచింతతోనే కాలక్షేపముచేయుచు, పనుభిక్తుడై యుండిన, యీయనాని యుండుకొ హితోపదేశములను భారతీయులుమాత్రమేగాక, ప్రభుత్వమువారును, సమస్త పాశ్చాత్యజాతులును గ్రహించి, యీవస్తుల ప్రదర్శనము, యేవిధమున ప్రపంచమున ధర్మహానిని కలిగించుచున్నవో, విశ్వేషియొక్క సంతానమైన మానవజాతికి ప్రేమరాహిత్యము నలవచి పరమేశ్వరునియెడల ద్రోహము చేయుచున్నవో గుర్తించవలసియున్నది. భారతీయులుగూడ తమపూర్వపు బౌద్ధత్యమును గుర్తించుకొని, తమద్వారా ప్రాపంచమునకు గాంధీమహాత్ముడు బోధించదలచిన ధర్మమును గ్రహించి ప్రాపంచకమైన స్వరాజ్యమునుగాక దౌర్జన్యరాహిత్యమును, ప్రేమభావమును, ధర్మపద్ధతులను సాధనములుగా చేసికొని అభ్యుదయప్రయత్నమును నెలకొల్పుటకు ప్రయత్నించుచువలసియున్నాడు.

తల్లా పగడ నరసింహ శర్మ.

వారు పేదముట్టిన యెడల బంగార మగును. జ్యోనీదేశము యొద్దపరిహారముల నెట్లు తీర్చుచున్నవో ప్రపంచమున కంతకు అత్యుత్తరదాయకముగ నున్నది. రసవాదము ననుసరించి నుగర్భయము మొనర్చుచున్నటుల దోచుచున్నది. 'రేడియం' అనునది కనిపెట్టిన పిమ్మట, పాశ్చాత్యరసాయన శాస్త్రనిధాంతములు కలవరముజేసి, కొమ్ములు తిరిగిన రసాయన శాస్త్రవేత్తలు విభ్రాంతిజేసి, శాస్త్ర భాండాగారములవరకును, యంత్రశాలలవరకును, ఒకటివరక ఒకరును, వెలవెల బోయి జూచుచున్నారు. ఈ మధ్యను, అమెరికాలో కొందరు శాస్త్రవేత్తలు 'టంగ్ స్టన్' తీగను అపూర్వముగ ఉష్ణము (రసాయని, యెబడి అరుణదివేల డిగ్రీలు) చే ప్రకృతింప జేయుగా నది గొప్పకృత్యమో 'హీలియం' అను వాయువయ్యెనట! దీనినిబట్టి పాశ్చాత్య సిద్ధాంతములు తీవ్రముగ మార్పుజేసిన వైయున్నవి. సిద్ధాంతములు, అభిప్రాయములు మారినను మారకపోయినను, మనము వారివద్దనుండి గ్రహించవలసిన దేమనగా, కార్యదీక్ష, దీనితో సమామైన జేరియులేదు. వారిలో నేరి కైనను కొబ్బరి పెంతు మీద కృష్టి ప్రసరించి యుండినయెడల, మనకు పచ్చడి మొదలగునవి ఉంచుకొనుట కొక్క చిప్పయైనను లేకపోయెడిది!

మన దేశములో మేధావంతుల నేకులున్నారని— ప్రకృతి శాస్త్ర సారీణులు, రసాయన శాస్త్రవేత్తలు, వృక్ష, కృషిసాయ శాస్త్రజ్ఞులు, ఆయుర్వేద శిరోహణులు, ఎందరెందరో యున్నారు. వారు కొబ్బరిపెంతు విషయమేగాదు, సామాన్యముగా మనదేశముందు దొరకుచున్నట్టియు, వృక్షముగా పోగొట్టుచున్నట్టియు, వస్తువులను పరిశోధించి, వానితత్వమును గ్రహించి, నూతన ఉపయోములను కనిపెట్టినయెడల దేశమునకు జేమదాయకముగ నుండును 'శాస్త్రముతెలియని పా మ రు లు' కెప్పినంతమాత్రమున, శాస్త్రము నామూలాగ్రముగ పఠించిన మేము ఆలోచనలో 'బెట్టుదుమా' యన్నయెడల అది యేమిపించుకొగలదో చెప్ప సాహసించను. మానవుని కుపయోగించు విషయమై తనకు దొరికిన దాచుకొనక ప్రకటించుట మానవునివిధి. తాను నిర్వర్తింప లేకపోయినను, మానవజాతిలో నెవ్వరైనను వీలైనంత వరకు ప్రయత్నింపుడు. 'మానీపెట్టితే, పాకిపోవును' అను లోకోక్తి మన హిందూదేశమున కంత వర్తింతును!

ఆంగ్లేయ కవులలో నొకడగు 'వర్డ్స్ వర్త్' యను నాయన, వర్ణనకును కావ్యమునందును ఉపయోగించుటకు గొప్ప విషయములే అక్కరలేదు. సామాన్యముగా లోకమునందు జరుగుచున్న విషయములగూర్చి వ్రాసినయెడల క్రొత్తక్రొత్త అందము తేనయ్యనని, బోధించెను. అట్లు కొంద టాచరించి భావకులన్నె తెచ్చిరి. అదేప్రకారముగా, సామాన్య వస్తుపరిశోధనల ప్రపంచమునకు చాల మేలు చేయువచ్చును. మనము కాఫీ, తీలను త్రాగి, పొట్టును (అనగా నిస్సారకును, వానిని) పారవేయుచున్నాము. దీని కేమైన ఉపయోగములవా?

గార్ల రావటి రాధాకాంతరావు

రైలు మంత్రిని కొట్టుకొనిపోవుట
దోర్నకల్లు గుడిగనూరులకు వధ్య 183 మైలునందుగఁ గెం 165 రు రైలువంతెన గతరాత్రి కలవలచే కొట్టుకొనిపోయెను. అందుచే నచ్చట ప్రయాణికులుదిగి ఆలవైత్రుల జని తిరిగి మరియొక ఁండియంయందెక్క కలసియుండురని గుంటకల్లునుండి ట్రాపిట నూపరెండంటుగారు తిరిగింపిరి.

తూర్పుఇండియా రైల్వే.
ఇంక వైన ఎట్టి ప్రమాదములు జరుగకుండ నుండఁ లందులకై పంజాబునుండిచ్చు మెయిలుబండికి, పంజాబునకు పోవు మెయిలుబండి పార్శ్వల ఎత్తునైననుబండకు ఇంజనులలో పెద్ద సర్పిలైటు ఉంచబడినది.

సార్వభౌముని దగ్గటి దాయాది తియ్యోహల్లు మాంటు చేటు ప్రభువు గతించుటచే ఏప్రిలు 24 వ తేది నుండి మే 8 వ తేది వరకు రాజకూటుములలో సంభాషముండును. అందువలన ఉదకమండలములలో గవర్నరు ప్రభు తంపతులు మేనెల మొదటి తేదీని జరుప నెంచిన విందు నిలిపి వేయ బడినది.

రాజప్రతినిధి కార్యనిర్వాహక సభయందలి అధిక సభ్యుడు సర్ మల్కాం హాయిలీగారు నెలపుమీద స్వదేశమునకు వెళ్లుచుండుటచే గా. ఇ. యం. మక్కుగారు వారి చాట్లై గౌని నట్టు నిష్పాభారత ప్రభుత్వమువారు ఆసామాన్యక జెటును ప్రకటించిరి.

వాతావరణస్థితి

1922-వ సంవత్సరం ఏప్రిల్ 29-వ తేదీనాడు.

జిల్లా ముఖ్య నగరములు	అల్పవర్షావృష్టి x 24 గంటలలో	అధికవర్షావృష్టి x 24 గంటలలో	x 24 గంటలలో గరిష్ఠ వర్షావృష్టి	వర్షావృష్టి 1-వ తేదీ నుండి	వర్షావృష్టి 1 తేదీ నుండి వాతావరణము
విజ్ఞాపితా సాగర్	87.4	79.7	...	5.89	...
హైదరాబాద్	89.2	77.5	...	12.72	2.51
నల్లపల్లి ద్వీపము
దేవరకల్లు ద్వీపము	87.1	80.5	...	2.26	0.82
హైదరాబాద్ ద్వీపము	89.4	81.9	...	0.28	1.14
గోపాలపురి	90.0	81.4	...	0	0.83
కోల్‌హాట్	97.2	78.8	...	0.52	1.29
విశాఖపట్నము	92.2	83.1	...	0	0.83
కాకినాడ	99.1	83.9	...	0	0.56
చుదిలపట్నము	94.3	82.1	...	0	0.59
గుంటూరు	110.6	80.5	...	0	0.57
నెల్లూరు	103.6	81.1	...	0	0.42
మద్రాసు	94.0	82.3	...	0	0.59
కడపూరు	93.6	81.4	...	0	0.61
నాగపట్నము	95.9	82.2	...	1.62	0.60
పాపనగరి	92.3	80.5	...	0.98	1.74
ట్రెంట్‌మల్	94.6	77.1	...	2.56	...
కోల్‌హాట్	88.3	76.1	...	8.29	9.52
తిరువేలూరు	88.4	76.6	...	8.32	4.35
కోచ్చిన్	90.0	75.7	2.30	4.76	4.74
కాలికట్టు	89.8	80.1	...	0.52	3.44
మంగళూరు	92.3	72.1	0.45	4.12	1.26
మేర్‌కార	81.6	64.5	2.18	5.43	2.53
కాకావర్	93.9	79.8	0.09	0.75	0.50
రత్నగిరి	91.4	82.2	...	0.02	...
బొంబాయి	83.1	81.9	...	0	0.05
హైదరాబాద్	103.8	73.2	0.06	0.41	0.94
రైచూరు	108.8	75.7	...	0.70	0.78
అంతర్వూరు	107.5	77.3	...	0.08	0.82
బళ్లారి	107.1	79.0	0.72	0.75	0.80
కర్నూలు	108.2	74.0	0.10	0.20	0.60
కడప	110.0	79.3	...	0.42	0.49
హస్సాన్	91.9	66.5	0.50	2.50	2.01
తెంగునూరు	96.9	69.3	0.08	0.76	1.23
కోడయకల్	78.5	55.3	0.26	1.98	4.33
ఉదకమండల్	77.5	55.7	0.65	1.16	2.43
కోయంబూరు	93.5	76.3	0.10	0.47	1.45
యెలూరు	105.5	93.8	...	0	1.13
నెలము	102.3	78.9	0.16	0.26	1.80
తిరుచనాపల్లి	100.4	81.4	...	0.16	1.69
పయ్యక్కోటై	102.2	90.5	...	0.28	1.62
మధురై	101.2	81.0	...	1.96	2.01
తిన్నక్కోటై	3.84	2.48

సర్కారులు, దక్కను, కర్ణాటకము, మైసూరు, దక్షిణము, హైదరాబాద్ పర్యంత ప్రాంతములందు ముఖ్యముగా మాత్రం గలవు. పశ్చిమ తీరము మైసూరులందలికముగ గలవు. బొంబాయి యందు లేవు. సర్కారులందఱును తక్కువ. మిగిలిన ప్రదేశములందలికము. సర్కారులు దక్కను కర్ణాటకము పశ్చిమతీరము మైసూరు హైదరాబాద్ బొంబాయిలందు వేడిమి తగ్గును. మైసూరునందలికము. దక్షిణము, పశ్చిమప్రాంతములందు మాత్రము లేవు. కర్నూలు 72, తెలూరి 10, నెల్లూరు కోచ్చిన్ నందు 218, హస్సాన్ 1 అంగుళములను కర్ణము గలదు.

ఎక్ ఆర్ యు. సాపూరు.

వాతావరణ శాస్త్రజ్ఞుడు.

పంకిత శ్రీరామ వాజపేయి గారు

ఆంగ్లదేశమున సర్ రాబర్టు బేడెన్ పవెలగారియొద్ద బాలిట (పాల్టె) విధానము నభ్యసించుటకు సంయుక్తరాష్ట్రముల ప్రభుత్వముచే పంపబడిన పండిత శ్రీరామ వాజపేయి గారు ఆభ్యాసమును పూర్తిచేసుకొని మరల హిందూదేశము కు వచ్చిరి.

గాంధీటోపి మహావ్యాధి

గాంధీటోపినికాలితో తొక్కి తగులబెట్టుట

విలాసపూరులో నొక ఆంగ్లేయ ప్రభుత్వోద్యోగి దుర్మార్గము

విలాసపూరులో తమ బంధు వాకరు పోలీసు దళము నందుద్యోగిగా నుండుటచే అతని యింటికిపోయి పరుండవలచి యీనెల 22 వ తేది రాత్రి నుమాకు 12 గంటలకు కాజీమహాజాను బేగు (ఉస్టాపూరు గ్రామమునకు మాలాబారును విలాసపూరు పట్టణమునకు కాజీ) గారు పోలీసువారి బసలయొద్దకు వెళ్ళగ నచట తుపాకి పట్టుకొని యొక ఆంగ్లేయ ప్రముఖుడు నీవెవరని అడిగెను. బేగుగారు తన వివరములను తెలుపగా నీవీ రీతిని భద్రుడు గాంధీ టోపిని ఏలధరించితివని అతడడిగెను. కొంతకాలమునుండి నేనిట్లే ఖరీదుచుంటివని బేగుగారు తెలుపగ నాయుద్యోగి ఆయన టోపిని లాతార్తరముగ తలవెనుండి లాగి నిప్పుపుల్ల గీచి దాని కంటిచి కాకితోతొక్కి యిదిగో నేను గాంధీని తగులబెట్టితిని చూడుమనెను. ఇది అక్రమమని బేగుగారుగ నన్ను అరెస్టుచేసి అరెస్టుదములు వేసెదనెను. ఈ శ్రేయముఖుడు ప్రభుత్వోద్యోగియని తెలియుచున్నది. (గ్రెగర్యం టుప్రిక కలకత్తా-ఏప్రిల్ 28).

ప్రకటన

(61)

కడపజిల్లా, పులివెందుల తాలూకా, నాగూర్ గ్రామములో వుండు శిరిగిరెడ్డి గురుమూర్తి కుమారుడు, గురప్ప వుర్రవ్ చిన్న గురప్ప, అను నతనికి పిచ్చిపిచ్చి మద్రాసు (Lunatic Asylum) పిచ్చివాండ్ల ఆస్పత్రిలో కొంతకాలము చికిత్సలొందుచు వుండి పిచ్చి పూర్తి నివారణ కాకముననే విడుదలకాబడి యిప్పటికి సహా అతను వెరిగా తిరుగుతు వున్నాడు. పిచ్చి మానలేదు. అతనికి నాగూరు గ్రామములో, శిరిగిరెడ్డి పెద్ద అంకన్న, 2 చిన్న అంకన్న, 3 పెద్ద గుర్తిరెడ్డి, 4 చిన్న గుర్తిరెడ్డి అను నలుగురు కుమారులు వున్నారు. పెద్దకుమారుడు పెద్ద అంకన్న మైనర్ దశ తీరినవాడు. తక్కిన ముగ్గురు కుమారులు మైనారు. పెద్ద అంకన్న సంగతులుగా వుంటువున్నాడు పెద్ద అంకన్న కడుగు కుటుంబ మేనేజర్ గా వుంటువున్నాడు. వైద్యకళ శిరిగిరెడ్డి గురప్ప వుర్రవ్ చిన్న గురప్పవద్ద పుత్రముల గాని, చావీకియ పరాధీన వక్తరా దస్తావేజులుగాని, యెర్రయన ప్రాయముకున్న యెడల అవి చెల్లవు వాటికి కుమారులుగాని వారి ఆస్తిగాని పూచీగా వుండనేరదను వైనపు ఖండితముగా తెలియవలెనని.

శిరిగిరెడ్డి పెద్దఅంకన్న నివాసి.

అరసూన్ చాంపియన్ షిప్ బాడ్ మిన్ టన్ బంతులు
ఆకారము, గుణము, చాలకాలమువరకు బాగుగా నుండుట మున్నగువాటికి పూచీగా నుండుము
కె. ఎం. టి. అరసూ, 77, సింగనకెట్టి వీధి, చింతాడిపేట, మద్రాసు.



ఇంగ్లాండుదేశపు
ప్రాతఃకాల
భోజనము

ఇంగ్లాండు, అమెరికాదేశములందు లక్షలకొలది జనులు
క్వాకరు ఓట్లను ప్రాతఃకాల భోజనమునకు దుపయోగించుచున్నారు
దేశమునందు ఉత్పత్తియగుచున్న ఆహారము లన్నిటిలోను ఇది మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైనది.
ఆహారము నందుండవలసిన వస్తువు లన్నియును యిందులో పూర్తిగా గలవు.
బిడ్డలకు యిచ్చు ఆహారములలో దీనికి సమానమైన దెద్దియును లేదు.
బిడ్డలు పెరుగుటకు ఆవశ్యమైన వస్తువు లిందు గలవు
ఇది ఆమెత బలకారియను భ్యాతిని చాల కాలము నుండియే గడించియున్నది.
ఉష్ణప్రదేశముల కిది తగిన ఆహారము
క్వాకరు ఓట్లు రొట్టెలుగా చేయబడి తగవు డబ్బాలలో పుప బడుచున్నది
దీని సువాసన మిక్కిలి మనోహరముగా నుండును.
దీనిని ఉపయోగించి చూడుడు.
మద్రాసు, బొంబాయి, కలకత్తా, కరాచి, రంగూన్.

(3009 ఎఫ్)

Quaker Oats

MULLER & PHIPPS (India) Ltd.

Madras Bombay Calcutta Karachi Rangoon

భ్యాతిచేసిన ఆంగ్లప్రముఖులచే పోషించబడుచున్నది.
ది ఏషియన్ కమర్షియల్ అస్సూరన్సు కంపెనీ, (లిమిటెడ్)
ఏషియన్ అను యీభీమా కంపెనీ పాకిస్థానులకు మిలీటరీ లాభములను, సాంకేయములను యిచ్చుచున్నది.
ఏషియన్ సైమర్ ఎక్ డామెంటు పాలిసి శుభవిధముల ఆధారముల కలంబే కాచుచున్నది.
మొదటిసారి మీ ముసలితనమునందును, మరియొకసారి మీ అనంతరము మీ కుటుంబములకు ఎక్ డామెంటు (ఆధార ద్రవ్యము) యివ్వబడును. భీమా చేయుచున్నప్పుడు ముందుగా ఏషియన్ కంపెనీ వారి నిబంధనల మున్నగు విషయములను సాక్షాత్తుగా చదివి తరువాత తమ కిష్ట మున్నవోట భీమా చేయుచుకొన గోరెనను ఇతర వివరములను ఈ దిగువ విలాసమునకు వ్రాసిన పొందగలరు.
జి. ఏ. ఎస్. కె. లి. (Com)
సీఫ్ ఆర్ డైరెక్టరు ఇన్ స్పెక్టరు,
మహా సూపర పేట హోస్టల్, 60
జె. కె. రాజారావు పంతులు,
కార్యదర్శి, మద్రాసు. (బాంబి,
హోస్టల్ గుంటూరు.



దుందుభినామ సం||రం వైశాఖ శు|| ౨, శనివారము

శివతత్వసారము

కొమ్మతాబు నేంకటలక్ష్మణరావు పంతులు గారు

[ప్రతిష్ఠాత్మకము]

ii

గ్రంథకర్తృత్వము

మానుగా శ్రీరంగమహిమ యన్వతిన,
దానందాదగు శ్రీమహాదేవునిమహిమ
నానాధముగ నల్లికాద్వంద్వపండి,
తారాధ్యు లాద్యుల ననంతరీప్తిచే

వాద ప్ర. పుట ౨౪౨.

సన్నతగణనామ సంకీర్తనంబు,
చెన్నారవాయరసేయంగ దలంచి
యాద్యధికగణనామములు,
హృదయంబుగాఁ బఠించె నెట్లనిన

మహి ప్ర. పుట ౨౬౦

ఆసక్తుడై యమరారామపురిని,
వాసుని నమరేకు వానవాధీకు
నమరేశ్వరాష్ట్రకంబంద గీర్తించి.

మహి ప్ర. పుట ౨౬౯.

వారక పర్యవేక్షణ యనంగ,
మీరానతిచ్చిన చారునత్కృతిని.

శత్రుత ప్ర. పుట ౩౨౨

ఇ వన్నియుఁ దెనుఁగున రచించెనో లేక సంస్కృత
కర్తృభావలతో రచించెనో కొన్ని యుక్తభావలతోను మఱి
కొన్ని యితరభావలతోను రచించెనో చెప్పఁజాలము. ఏలయన
నితఁడు కర్తృభావమునంజును * (కర్తృభావవిచిత్రే ప్రభుభాగ.
ఈ కవిచరిత్ర.) గవిత్యముఁ జెప్పెను. ఈతఁడు కర్తృభావలతో
గణనామమును, ఇష్టలింగప్రకృతి, బసవగీత లనుగ్రంథములను
రచించినట్లు చెప్పఁబడియున్నది. బసవేశ్వరుఁడుపంపిన భూతిని
ధరింపఁగనే యీతనికిఁ గన్నడము వచ్చి యందుఁ గవిత్యము
చెప్పఁబడిన నట్లు.

పట్టుభక్తిఁ గర్తృభావ నభిరంది,
యటమున్న బసవదండధీశుకడకుఁ
బుచ్చిన జంకమంబును భక్తచరులు,
వచ్చి తాబసవన్న వరమహాత్మ్యంబుఁ
బ్రస్తుతించుచు సమపాకానెయ బసవ,
హస్తానుగతభూతి యందు సంతటను
గర్తృభావసాంగముగఁ బ్రాణేశుఁ,
గర్తృగీతసంగతులఁ బాడుచును
మఱియును బసవన్న మహిమయు వినుచుఁ
దఱితఱి బసవయ్యఁ దలంచి మ్రొక్కుచును.

మహిమ ప్ర. పుట ౨౯౪

వైసి చేర్చివడిన గ్రంథములుగాక యీకవి యీ
క్రిందిగ్రంథములు పఠించె నని చెప్పఁబడి యున్నది:—

గద్గడకంఠవికస్వరసన,
ముద్గత స్తవనసంతులనామ్యుఁ డగుచు
నారలీలఁజేయుచు నారలీలఁదనర,
నారలీలయనకృతి నారతీలఁబొగడు;
మహిమఁ జెప్పెడుచుహిన్న స్తవంబునను,
మహిమాకరునిహామహిమకీర్తించు;
మలహరణంబగుమలహరణంబునను,
మలహరణప్రియునిమలహరణంబొగడు;
శ్రీయయందైన యనామయంబు నని,
రామయందగు కటకాయయంబొగడు;

నాయకప్రితి హాలాయధంబున హ
లాయధప్రియునిహాలాయధంబొగడు;
పాంచభౌతికపంచపంచేంద్రియఁబ్ర,
పంచదూరు నుతింతుఁ పంచగ ద్వైలను;
శివతత్వసార మన్నివక్యతిఁ బొగడు
మహానీయ మగు రుద్ర మహిమయన్వతుల,
మహానీయ మగు రుద్ర మహిమ గీర్తించు
నలరుసంసార మాయా స్తవంబునను,
అలఘుసంసార మాయాదూరుఁ బొగడు;
శంకరగీత భాస్వత్వదాశని,
శంకరు శుభిత భయంబుఁ బాడు;
నానందగీతంబు లనుపదంబుల ను,
దానంద భక్తగణానందంబు పొగడు;
బండరు బసవన్న భక్తగీతముల,
బండరు బసవన్న ప్రాణేశంబు పొగడు;
ప్రాక్షననూతన భక్తగీతప్ర,
నూత్నల పెండియు భక్తాత్మంబు పొగడు.

దీక్షా ప్ర. పుట ౬౦.

వై ద్విపదలలోఁ జెప్పఁబడిన వన్నియు నితనిచే రచింపఁ
బడినవియో యని చెప్పటకు వీలులేదు. మహిమన్నాదులు
సంస్కృతమునందలి ప్రాచీనస్తుతులు. వానినే యీతఁడు చదివె
నని యాతఁడే లేక వానిని దెలియించె నని యర్థమో స్పష్టముగఁ
దెలియుట లేదు. ఈతనిచే రచింపఁబడినది స్పష్టముగఁ దెలిసిన
‘శివతత్వసారము’ను ‘బసవగీతములు’ను గూడ నిందుఁ జేరి
యున్నవి. కనుక మిగిలినవి గూడ నీతనిచేతనే రచింపఁబడి
నోమా యన్న సంతయము కలుగుచున్నది. మొత్తముమీఁదఁ
బడితారాధ్యుఁడు కవి యని యాకాలమందును దత్వవాదికాల
మందును బ్రఖ్యాతిఁ జెందెనని యీక్రింది వాక్యములవలన
స్పష్టపడుచున్నది:—

వివరింప శేషుని వేయునాటకలు,

శివకవి మల్లయ్య జిహ్వార్థ సరియె

... వేయెల కవిపల్లు విషయేంద్రియములు.

దీక్షా ప్ర. పుట ౬౪.

శివతత్వసారము వెనుకఁబడుటకు గారణము.

కొంతకాలమువఱకు నీగ్రంథము శైవులకు ముఖ్య
మైనదిగా నుండినను పాల్కురికి సోమనాథుని తరువాత దీని
ప్రచారము తగ్గి క్రమక్రమముగ నిది వెనుకఁబడినది. ఇందుకు
సోమనాథుని ‘పండితారాధ్యచరిత్ర’యే కారణము. ‘శివతత్వ
సారము’నందలి పద్యములయొక్క సారాంశమును వీలయినంత
వఱకు మూలకల్పములతోడనే సోమనాథుఁడు తన గ్రంథము
నందుఁ జేర్చెను. ఇప్పుడు మనకు దొరకిన శివతత్వసారమందు
రూర్ కంఠపద్యములు కలవు. వీనిలోఁ గల కొన్ని ప్రకరణ
ములే పండితారాధ్యచరిత్రములోఁ గానవచ్చుచున్నవి. అట్టివి
కొన్ని యీక్రిందఁ జూపుచున్నాను:— శివతత్వసారములోని
పద్యములసంఖ్య క్లింపఁబడిన విషయము. ౨౧-౬౬ అద్వైత
ఖండము. ౩౦౦-౩౧౮ దక్షాధ్యక్షాధ్యక్షము. ౩౧౯-౩౪౦
ప్రశ్నావర్ణనము ౩౪౧-౩౮౩ శివగణముల వర్ణనము. ౩౮౪-
౩౮౫ తనను శివగణములలోఁ జేర్చుచుని కోరుట. పండితా
రాధ్య చరిత్రలోని రూపాంతరిత ద్విపదభాగము. పుట ౧౮౨
నాదప్రకరణమందలి వేదాంతవాదఖండము. పుట ౨౩౩-
దక్షాధ్యక్షప్రసంగపుట ౨౩౬-౩౮ ప్రశ్నావర్ణన. పుట ౨౩౮-
మహాతాండవలీల. పుట ౪౦౫ పర్యవేక్షణమందలి పండితుని
చరమప్రార్థన.

ఆరాధ్యచరిత్రము నింకను వెదకినయెడల నందు శివతత్వ
సారమందలి పద్యముల యర్థముగల ద్విపద లింకను దొరకఁగల
వని నా తాత్పర్యము. వైశి జూ పి న సమానభాగములలో
నొక్కొకచోట సోమనాథుఁడు శివతత్వసారమందలి కల్పము
లనే యుపయోగించి చక్కఁగ ద్విపదలుగఁ జెప్పెను. ఇందు

గ్రంథ ప్రకటనము

ప్రభుత్వ నివేదిక

1920-21 సం॥ రము పరిపాలక నివేదనము
(Administration Report) నందు గడచిన సంవత్సరము
చెన్నపురిరాజధానియందలి పుస్తకముల ప్రకటనమునుగూర్చి
ప్రభుత్వమువా రీక్రిందివిధముగ వ్యాఖ్యాన మొనరించియుండిరి.
“1921 సం॥ రములోఁ బ్రకటింపఁబడిన గ్రంథములు
క్రిందటి వత్సరముకంటెఁ బాల తక్కువ. నిరుడు 2,425 నకు
బదులుగా 2,393 మాత్రమే ప్రకటన మొందెను. పత్రికలు
688 నుండి 664 కు దిగిపోయినవి. ముద్రణాసాధనముల విప
రీతపుధరలే యీ దిగిపోయినవి. యీ దిగిపోయినవి. యీ దిగిపోయినవి.
భావలయందు స్వతంత్రగ్రంథములు 948 నుండి 703 కు దిగి
పోయినను, దేశభాషలలోనికి భాషాంతరములు 76 లుండి
95 కు హెచ్చినవి. అంగ్లేయమున 300, అజంకమున 112, లగ్ని
పోయినను, తెలుగులో 110 గ్రంథములు నిరుటికంటె హెచ్చి
నవి. ఇది ఒకవంశః తెలుగుజిల్లాలలోను నకుమ వ్యాప్తి
నొందిన ప్రభావ క్రితలన నైయుండును. చెన్నపురిలో నెక్కువ
గ్రంథములు ప్రకటన మొందినవి. కృష్ణ జిల్లా లెండవది.
కర్నూలు కట్టకడపటిది. రాజకీయగ్రంథములు 52, నుండి 68 కి
హెచ్చినవి. మతగ్రంథములే యిప్పుటికిని హెచ్చు. అయితే
నిరుడు 1286, నుండి యీ సంవత్సరము 1077 కు తగ్గినవి.
(తెలుగు గ్రంథములు)

తెలుగులో మాడు పేర్కొనఁదగిన గ్రంథములు
ప్రకటింపఁబడినవి. ముఖ్యముగ పేర్కొనఁదగినవి మహారాష్ట్ర
రావుగారి “ఆంధ్రవాఙ్మయ చరిత్రము.” ఈగ్రంథము ప్రభు
త్వమువారు పోషింపఁదగినదిగా నెంచి, కొన్నిప్రతులు కొని
ముఖ్యమైన విద్యాలయములకు బంచి పెట్టివినారు. తరువాతి
పుస్తకము శ్రీ దేవులపల్లి అప్పలనరసింహముగారు వ్రాసిన
“పోతన—గొప్ప ఆంధ్రకవి” అనుగ్రంథము. ఇది రెండుభాగ
ములు. సంస్కృతమునుండి ఆంధ్రీకృతమైన పోతరాజు భాగ
వతిమును గుఱించిన కవిత్వ చర్చ ఇందుగలదు. మొదటిభాగము
నందు పోతనకవిత్వ విమర్శమును, మానవాభ్యున్నతి కరతరించిన
దేవుని గుఱించిన విచారణముగల కవి భావప్రస్థానము తుది
భాగమునఁ బ్రాధాన్యము వహించియున్నది. రెండవ
భాగమునందుఁ గవియొక్క కవితారీతుల యను కణములు
అగ్గముననున్నవి. మూడవగ్రంథము మల్లంపల్లి సోమశేఖర
శర్మగారి “ఆంధ్రవీరులు.” ఇందాంధ్రులవీరులయొ, వీరమాతల
చరిత్రము లున్నవి. ఇందలి శైలి ప్రాణముగను, పాండిత్యప్రద
ర్యకముగను, నిర్మాణరీతి ఇంపుగను, సాగనుగను, ఉన్నట్లు
తెలియుచున్నది. ఈ సంవత్సరము రిజిస్టరయినగ్రంథముల ప్రతిక
స్వభావము. తృప్తికరముగ నున్నది.” (పుట 105 చూడఁడు.)

కిదికంటె రెండుపద్యములును వానికి సరియైన ద్విపదలు నిచ్చి
యున్నాను. ఇచ్చట నింక కొన్ని యువాచారణము లిచ్చె
దను:—

కం. కల దననోపక లే దని,
పలుకఁగ నేరకయ మూక బధిరులక్రియ ని
మ్ముల నదైవులు దమలో
పల మగురు భువనభిన్న భావమున శివా. ౪౯
ఇందుకు సరియైన ద్విపదలు
కలదనంగా నోపకయము లే దనియు,
బలుక నేరకమూక బధిరులక్రియను
బరగు భువనభిన్న భావంబుఁ బాచి,
యరణ్యం నదైవుల మనఁగ లావేది.

పుట. ౧౮౯

కం. నిర్వచనీయము లేక య,
నిర్వచనీయంబు గలదే నిర్వచనీయ
నిర్వచనీయోత్పత్తి,
సర్వాదైవ్యతంబు చెడదే సర్వాంధా. 3౯
ద్వి. నెక్కిన నిర్వచనీయంబు లేక,
నిక్కిమ నిర్వచనీయంబు గలదే?
నిర్వచనీయ మనిర్వచనీయ,
ముర్ఖునా నదైవుల మొగి రెంటికగునె.

పుట. ౧౮౯



జగ్గులూర్రాస్త్రి ఇట్లు పలికెను:-

“మదరాసునుండి యీలేఖ వచ్చినది. సాక్షిసంఘాభి మానులలో నొకడు వ్రాసివచ్చిన దానిని జదివెదను.”

సాక్షి నమస్కారములు. ఇచ్చట మేము మదరాసులో జేయుచు నున్నాము. అచ్చటి మీ జేమాతికయములు వ్రాయించి పంపగోరెదను. తరువాత- నేనొక్కదినమున మాప్రభుని సన్నిధానముఁ గూర్చుండి మీ సాత్త్వికస్వాసములలో శ్రీ రామచంద్రమూర్తిమూర్తి పద్యము లున్న సాక్షిని బదువుచుం జిని. అంతలో భటుఁ డొకఁడు వచ్చి శ్రీభక్తుగారి కొక లేఖని చీటి కగవల చెను. ఆచీటివై నన్ను పేరు వారు చూచుకొని మొక్క నిమేషముపాటు యోజించి యానామము నుచ్చరించి యీ కేరిం మీరెప్పుడైన వినియుంటిరా యని నన్ను బ్రవ్విం చిరి. విని యుండలేదని నేను విన్నవించితిని.ఆచీటినిచ్చి లోనికిఁ దీసికొని పొమ్మని మూర్తిమే యాతఁడు నీతోఁ జెప్పెనా మఱి మేమైన నింకఁ జెప్పెనా యని ప్రభువుగా రాభటుని బ్రవ్వింపు. “బాబూ! వాటి కొన్ని మాటలు చెప్పినాఁడు” అని యాతఁడు సంకయిచుచుఁ బ్రత్యుత్తర మిచ్చెను. “సందేహపేల! ఏమి చెప్పినాఁడు” రాజుగారు అరుగ నడుగ “నేను మీరాజుగారిని జూచుటకు వచ్చినాను. పండ్లెండుమైళ్ల దూరమునుండి గట్టిపు బండి యద్వైవేదిసికొని యిచ్చటికి శ్రమపడి వచ్చినాను. నేను వెంటనే వారిని జూడవలయును. నాకింకఁ బను లేనియో యుం చును. ఇచ్చట నాలసించుటకు నా కవకాశము లేదు. వెంటనే వారిని జూడవలయును. అని తమతో మనవిచేయు మని యాతఁ డు నాతోఁజెప్పినాడని కొంత సుఁదేహించుచు భటుఁడు బదు లు చెప్పెను. మా రాజుగారు మంఠానమొనర్చి “నాకెప్పుడు తీరకగా లేదు. తొందరను లేనియో యున్నవరకు నాల సంద నవకాశము లేదనియు నాయుయే చెప్పినారు. కావునఁ ద్వరగా వారు వాటియొకచోటికి దయచేయుచున్నవని చెప్ప” చని వారు భటుని కానతిచ్చిరి. చిత్తవని భటుఁడు రాజసన్నిధి నుండి వెదిలిపోయెను. రాజుగారు కొంచెము యోజనాపరు లైఁ వారు యోజించుచున్నప్పుడు నేను మాత్ర మారక కూ రుచుండఁ బయలుదేరిని నేనెట్లు యోజించుకొంటిని. “ఈమహా పుభావుఁ డెవఁడో! పచ్చడండుమైళ్లదూరమునుండి వచ్చితి నని పరిశీలించుచున్నాఁడు కదా! ఈయన వరకేముగ దయచేయు రలసినదిని యాహ్వానింపనాశరణ! అద్దెబండివై వచ్చితిని యుండోళన పడుచుండెను గదా! జెట్టాబండి ప్రారంభ మేమి? షెట్రాబివై వాగోపింపలేక పోయినాఁడా- ఆలసించుట లేదు వెంటనే మావల యును యంత యాతుర పడుచుండెను గదా- కొంప లేమైన దగులఁబడుచుండె నని యింత కోలా కాల మొనర్చుచుండెనా! అబ్బలైన Fire Department వారియద్ద తెగలయను గాని ప్రభుసన్నిధి కేల రావలయును? ప్రాణమిత్రుని కెసనికైనఁ బ్రాణముమీఁదికి వచ్చుటచే నింత పరి క్రాపభదుమండెనా! అబ్బలైన రాయపురపు టానుపరి యం పఁగా రాజనివసమున కేల రావలయును! ఈమహాపుభావుఁ డెం తుల కిచ్చటికి వచ్చును జెప్పుమా! తనలాభము నపేక్షించియో కనవలనఁ బరలాభము నపేక్షించియో వచ్చియుండును గాని రాజదర్శనమున కంతకర్తవ్య గ్రోత్రవానికి వేముకారణ మేమి నుండును? అట్టిలాభము నపేక్షించినవాని యలాప ఖైదీయియేనా! వెంటనే దర్శనమా! కార్డుపంపిన వెంటనే దర్శ ధ్రా! రాజుల కిట్టివారికి దర్శన మిచ్చుటకన్న వేముపని యేమి లేదని యాతని యభిప్రాయము కాబోయి! తా నెవఁడో యునా? ఎక్కడినుండి వచ్చెనో తెలియునా? ఎప్పుడు తెలియునా? ఎందులకు వచ్చెనో తెలియునా? అతఁ కైనా తెలియునా? ఏమియుఁ దెలియకుండఁ జిటి యొకొనులతోడనే ప్రభు వాతనిఁ బ్రత్యుత్తరము లించునని యాతని కీప్రత్యయమేమో! రాజులకు మ బులెదని యతని నమ్మకము కాబోయి! ఎఁడైన కెక సరే యెప్పుడైన సరే కాడ్డ చేతనైన సరే రే కలువపంపినవెంటనే “నీమోహమా” దగుల్చు ధ్రుమగాఁ గూర్చుంటిని రావయ్యా! ఇంతకం యి యని యాహ్వానించి యాదరించి బతియాలి నేయవలెనదే! రాజు లగఁగ మహాకార్యభా రువులుకాక యెవరికె డోచినపుడు వారు

వెంటనే చూచుటకు గోడమీఁది బొమ్మ లనుకొనినాడు కాఁ బోయి! వంటపూటి.టికిఁ బోయి “వెంటనే అన్నము కావల యును. ఆలస్య మొనర్చుటకు వీలులేదు నాకింక నెన్నోపను లున్నవి. రిక్వాచేసికొని దూఁమునుండి వచ్చినానురా! జేగము రా!” అని కేక వేయు నతిథిని జూచి “గంట వాయింపువలకు నోరుచేసికొనక వీధి యరుఁగమీఁదఁ గూర్చుండుము” ని యా హ్వానప్రతిధికారి యాతని నావకేరి బంపకుండునా! పూట కూటి వారికున్న స్వాతంత్ర్యమైన భూపతికిఁ దనకొంటలో చా! జుట్టుదుకాణమునొద్దకుఁ బోయి “లే! పాతికచుట్ట లిటులే! శీఘ్రముగఁ బోవలయును. అదిగో! వెంటనే తెమ్మన నింక నీయఁడు!” అని తొందరపడిన వేరగానిఁగాంచి చుట్టలవర్త కుఁడు “పోవయ్యా! నీ నాక రిక్కడ లేఁడు. అట్టేగిరిపడెద నే! ఇచ్చునవలె వేది యుండు మని వేరగానివై వర్తకుడు తీవ్రపదకుంతునా! దర్బారు గొంతును తంబాకువేరముపాటి దైనఁ గాదని యాతని యశ్చిప్రాయము కాబోయి! పర్యవార్య ములకుఁగూడ సమయ మున్న దను సంగతి యీతెల్లముఁమున కుఁ దెలియునే తెలియదు కాబోయి! ఆహ! ఎంత యసందర్భ పుటాకాకపు టవకతక యల్లరిచిల్లరి యాఘాతతపు టభాగ్య కృత్తియో యిది” యని నాలో నే ననుకొనుచుండఁగ నింతలో భటుఁడు వచ్చెను. అతనినిగాంచి యేమైనదని రాజుగా రడిగిరి. ఆయన మిగుల గొప్పవాడట- ఆయన యనేకులగుగొప్పవారిని జూచినాడట- బొంబాయినుండి యిక్కడకు వచ్చినాడట- బొంబాయి కమెరికా మొదలగు ప్రదేశములనుండి వచ్చినాడట. నేను మీ రాజుగారిని జూడకుండఁ బోవుటకు వీలులేదు. నిమిషములమీఁద సమావేశము కావలయును” అని యాతఁ డనుచున్నాడని భటుఁడు రాజుగారితో విషయ భయ సంకయాకులచిత్తుడై విన్నవించెను. ఆమాటలు విని రాజుగారు నవ్వుచు “ఆయన గొప్పవాడై యుండవచ్చును. గొప్పవారి ననేకులను జూచి యుండవచ్చును. నే నాయనను జూచుటకు వీలులేదు. కావున నెక్కడికైన వారిని దయచేయుడని చెప్ప” మని యాన తిశ్చెను. ఆప్పుడు నేను మనసులో “ఏమిది? బొంబాయినుండి వచ్చిన గొప్పవాడట! బొంబాయినుండి మన వైపు లకు మహా మారి వాగ్ధి రాతేదా? అమె రికానుండి వచ్చిన ఘనుడట- అమెరికానుండి మనవైపులకుఁ బొ గాకు రాతేదా? ఆయాసములనుండి వచ్చితిని చెప్పటలోఁ గలిగినయాధికృతమేమో నా కవగాహనముకాలేదు. గొప్పవాడట! గొప్పవాడగువాడు రావలసివచ్చెనమిదియేనా, గొప్ప వాడు పంపవలసినసందేశ మిదియేనా? గొప్పవాడు పలుకవల సినవహివైఖరి యిదియేనా? చీచీ! ఆవలకుఁ బొమ్మనినను గద లక మెరలక దిట్టదిగిసికొని లజ్జాకూర్ణతతోఁ బెంకెట్టుతోఁ బీటలుపెట్టుకొని తీవ్రవేసికొనువాని యెడల నేనా గొప్పవాడ నుపేరు వర్తింపవలసినదే! పెళుసుడనము గొప్పయా? పెంకి తనము గొప్పయా? మూఢత గొప్పయా? మూఢత గొప్పయా? మొండితనముగొప్పయా? రిసక్తిగతు లెఱుంగకపోవుట గొప్ప యా? ఎనుటివానిస్థితిగతు లంతకంటె నెఱుంగకపోవుట గొప్ప యా? దేశకాలప్రాతిజ్ఞానశూన్యత గొప్పయా? ఈతఁడు వతి లేనివాడేమో” యని సందేహించుచుఁ బ్రభువునొద్ద వెలపు తీసికొని యాచిచిరవృత్తిని జూడబోయితిఁ. అతఁ డొక బండి లోనే కూర్చుండియున్నాఁడు. ఆతనిబండిమట్టు కొండలు భటులు కొండలు రాజోద్యోగులు కొండలుబాలురు మూగి యున్నారు. ఆతఁడు నాశ్వాత్మవేషమున నున్నాఁడు. ఆతఁడు కూర్చున్న బండిలోఁ దనకెదురుగ నొకచిన్న కాగిడపుఁగట్టయు నొకచిన్న పెట్టెయు నున్నవి. అతని రంగు స్వర్ణచ్చాయకుఁ గ్రిందిది. చామనచాయకుఁ బైది. నేత్రములు మార్బల నేత్రములు. వయస్సు దాదాపుగ ముప్పదియునుపంపత్సరములు. మొఁము వెలవెలబాడుమఁ గలహీనమైయున్నది. కన్నులు మెఱక కన్నులు. కాని యేకాఁణముననో యెట్లఁగున్నవి. కాని యా గంధమేమి? తలకురాచికొనన పొమేటమ్” దాటి, బట్టలవైఁ జిలకరించుకొన్న పెంట్లను దాటి కామఁగ గ్రామము నున్న సిగరెట్టును దాటి మాటిమాటికి మాటమాటకు గుప్పగుప్ప మనుచుఁబైకి వ్యాపించునాపరిపుఢ మేమి? ఆహాహ! Exshaw దా! Three daggers దా! Old Gun దా! Arrack దా! కాలానుసారమైన శుద్ధస్వదేశీయపు టీతచెట్టునా? ఏమియైన నేమి వస్తుతత్వమున నన్నియు నొక్కటే కద! ఈవానకు సహించి నే నానిబండియొద్దకుఁ బోయి యాహ్వానభావలో “అయ్యా! మీశ్వర! మీకేమిపని” యని యడిగితిని. “నేను చేయునవిని యేమున్న జి! నాకు సంబాధములేనిసంఘ మేమున్న జి! పశ్చిమాగ్ధగోళములో నేమి ప్రాధ్యగోళములో నేమి సా ప్రచారములేని వ్యవహారమేమియు లేదు. New York లో సంభారాతియ సంఘమునకు కార్యదర్శిని జపానులో నూది

అగ్నిపుల్ల గడియారపు గర్భకాలలలోఁ గోకాధిపతిని P C Ray గారి Science కాలలో నూపరింపెండెంటును France లో Fair Sex League లో Fashion pointer ను. The all Europeon టెంపరరీ సానైటిలో అండర్ సెక్రటరీని The all world physiological psychological agricultural, musical, pharmacutical wireles telegraphical Erotical సంఘములో వైసు ప్రెసిడెం టును” అని యాతఁడాండ్లభావలోనే ప్రత్యుత్తర మిచ్చెను. “మీయంద్యోగము సఁగతి యేదో జెప్పినారు. మీరకఱో నాకు తెలియలేదని నే నంటిని. Well I am a Gentleman” అని యాతఁడు బదులు చెప్పెను. ఈ మాటలతో నేను డెల్ల బోయితిని. మీ రెవ్వరి నెఁగ నేను? బరమహంసని చెప్పుకొనువాఁడున్నాఁడు. నేను భాగ్యశంకుండ నని చెప్పుకొనువాఁడున్నాఁడు. నేను గవిని చెప్పుకొనువాఁ డున్నాఁడు. నేనుజమీన్ దారుడనని చెప్పుకొనువాఁడున్నాఁడు. నేను చంద్రముఖికిఁ గన్నెటికపుఁ డెండికొడుక నని చెప్పుకొను వాఁడున్నాఁడు. నేను సంధానకర్తనని చెప్పుకొనువాఁడున్నా ఁడు. కాని నేను Gentleman అని చెప్పుకొనువాని నెవ్వని నిదివఱకుఁ జూడలేదు. అట్టివా డిచ్చటఁ గఁబడినాడని నాకా శ్చర్యము కలిగి మాట నిజము. ఆండ్లయలున్నాయ. ఆశ్రికా వారున్నారు. బ్రాహ్మణులున్నారు. బ్రాహ్మణేతరులున్నారు. విరాగులున్నారు. వేదాంతులున్నారు. యతులున్నారు. గాయక లున్నారు. వేదాధ్యయనశీలు రున్నారు. పండితులున్నారు. ప్ర భువులున్నారు. దాతలున్నారుకాని జంటిలేక యేఁడిఁ జంటిలో మన అనునది యొకమతము కాదు ఒక కులముకాదు. ఒక కాఖ కాదు. ఒకవిద్యకాదు- ఒకకర్ణముకాదు- ఒకవృత్తికాదు. ఒక యాత్రముకాదు. ఒకపదవి కాదు. అట్టి దేదియుగాదే! ఆ Gentleman తత్త్వమందఱలోను నుండవచ్చును. కొండలలో నుండవచ్చును. ఎవరిలోను లేకపోవచ్చును. తాను Gentleman యే! అబ్బ! జగత్తులో Gentien en యెంత చవుకయెనోయి నారు. జట్కాబండి యెక్కినవాఁడెల్ల జంటిలుమనే, సిగరెట్టు నోటఁ బెట్టినవాఁడెల్ల జంటిలేమనే - ఆమెరికానుండి వచ్చిన వాఁడెల్ల జంటిలేమనే - అంట్లు ప్రాగినవాఁడెల్ల జంటిలే మనే. అవలికిఁ బొమ్మన్నప్పటికి నెక్కడ నే యంటిపెట్టుకొన్న వాడు జంటిలేమనే. అబ్బలైన నింకఁ బెద్ద మనుష్యు లకుఁ బ్రపంచమున లోపమేమున్నది? పశువుల సంకలలోఁ బెద్ద మనుష్యులు- బోగము వీధులలోఁ బెద్దమనుష్యులు- కల్లపాకల లోఁ బెద్దమనుష్యులు - కన్నకొండలోఁ బెద్దమనుష్యులు-తె త్తికొరల వాండ్రలోఁ బెద్దమనుష్యులు - ఇంక భూలోక మే వై తుంతమే! ఇంతకన్నఁ గావలసినదేమి” యని నాలో నే నను కొనుచు “అయ్యా! మీరు జంటిలేమనే అని వేటె చెప్పనక్కర లేదు. మీస్వరూప మానంగతి చెప్పమన్నది. మీస్వభావ మా సంగతి చెప్పమన్నది. మీ సారభ మానంగతి చెప్పమన్నది” యని నేనంటిని. నామాటలను లక్ష్య పెట్టక యాతఁడు “మీరాజు గారి నివ్వడే చూడవలయును. నీవు పోయి చెప్పము. నీవొక్క డవు రవంత Right senses లో నున్నట్లు నా కిగపడుతు న్నది. తల్లెణమే తల్లెణమే దర్శనము కావలసి యున్నది” అని నాతో తీవ్రముగ ననెను. అప్పుడిప్పుచుని ఋణాప్రదాత యింత తొందరపడఁ జాలడే - అట్టేస్తు వారంటు తెచ్చిన యాతఁ డైన నింతతొందరపడఁ జాలడే యని లోలోన ననుకొనుచు “అయ్యా! మీకెక్కడి ప్రభునితో నేమిపనియున్న”దని నేనడిగి తిని “పనియనగా నింతయంతయునా! ప్రపంచమంత పనియు న్నది- నేను కొలఁదపనిమీఁద వచ్చువాడనా?” యనియాతఁడు బదులు చెప్పెను. “ఆపని యెంతపనియైనను నాతోనైనఁ జెప్ప రాదా” యని నేనగ “అబ్బలైనవిను. అదియాయలో రాజకీయ సంఘమున్నది. మతసంఘమున్నది సారస్వతసంఘమున్నది. మై లాపురములోఁ గూడ నటులే యున్నవి. అన్ని పేటలలోఁగూడ నటులే యున్నవి. ఈయన్ని సంఘములు కూడ జాతీభేదము లే కుండఁ బ్రయోజనభేదము లేకుండఁ స్థలభేదము లేకుండఁ గాల భేదములేకుండఁ దత్త్వభేదము లేకుండ సామరస్యముగా సమ్మే శనముచేసి సమానమైన నట్టుమునానికేదెచ్చి- సజాతిముమైనతి తత్త్వమిచ్చి” యని యాతఁడు ప్రేమాటతోఁపక యూహకుండగ- సాజాత్యమొక తత్త్వమిచ్చి సమద్రములోఁ గలపడలఁచితివా యేమి యని నేను వాక్యసంపూర్తి చేసితిని. “అబ్బ విధములైన సంఘములు కలకూరగంపక్రిందఁ గ్రుచ్చి యెత్తులే అట్ల తిద్దె పులునుగ్రంధఁగలిపి కాదులే-నాకేమియు బోధపడలేదు-నిష్పంధ విశ్వాసపుగడవిడలోఁ దదినపు ముగ్రతపు లాడలాడ గలుపవలసిన దనియా? ఈరెంటిమాడికలో వితరునివాహపు దడబడపేకవినిప

వలసిన దనియో? అయ్యయ్యో! ఇది తుట్టు? తారణపులింద ములలో బాంబులగలయో? రాబ్బుపుగిమలలో రైలుచార్జీ యాధిక్యపు టేబులలో? ఈ వానాసంఘ సమ్యేకసపు గంగాభి యేమో నా కెరిమాతిము మనస్సునకుఁ బట్టెదను- అరికెఱ కెందులకు? మనకు సామాన్యజనులలో సమ్యేకసము లేదు. ఒక మతములాని రెండు కాఖలకు మేళనములేదే. ఒక్క కాఖ లాని రెండుపలువలకుఁ గూడక లేదే. ఒక్క పలువలాని రెండు చిత్రముల చిలువలకుఁ బొత్తులేదే-ఒక్క చిలువలాని రెండు ఇత్రముల కైన సఖ్యములేదే. అట్టిచో ఫిరంగిగుండునకు బ్రహ్మముడికి పోలేక్కడనుండవచ్చును? ప్రాచీనావీతి మంత్రమునకుఁ బంచమశక్తిమునకు సామర్య మెక్కడనుండి రాగలదు, అని మనసులో నద్దదిద్దముగ ననుకొనుట “అయ్యో! మీ పని యేదో నాకుఁ దెలియలేదు. మీకుఁ దెలిసినదెంతల సంతోషమే అయినను రాజుగారిని మీరు చూచుట కిప్పు డవకాశములేదు. కావున దయయుంచి దయచేయు” డని నే నంటిని. “ఇప్పుటి కవకాశము లేకపోయినయడలఁ బోనిమ్ము. తేపు పండ్లెండుగంటలము వత్తును. అప్పుడు నేను దప్పిక యాయ నను జూచెదను. నీ వందులకుఁ బూచిపడెనయెడల నేను బోవుదు”ని యాతఁడు చెప్పెను. నే నంతట లోనికిఁజొర్రు రాజుగారిని గాంచి యీ సంగతి మనవిచేయుట, వా రంకుల క్షిప్తపడలేదు. వారి యనిష్టత నీరినికిఁ దెలియఁబడునగ నీలదు సరే! ఎందుల కిప్పడలేదో హేతువులు చెప్పినఁగాని నే నిచ్చుటనుండి కదిలను. అని పలికెను. హేతువులు చెప్పవలసిన బాధ్యత వారికి లేదని నే నంటిని. నేను “జంటిలోను” నగు టుచేత నాకు హేతువు లెడుగుట కధికార మున్నదని యాతఁడు తీర్చిదింపెను. నీ వట్లు కాకపోవుటచే నీ కట్టి యధికారమున్న దని యనుకొనుట ప్రమాద మని దగ్గజ నున్నవా రెవ్వరో యనిరి సరే మఱియొక జమీన్దార్ నొద్దకుఁ బోయిదనిని చెప్పి యాతఁడు పోయెను.

అతఁ డేవో చిన్నపిల్లలభామ్యులు చిన్నపటము లమ్ము కొనుటకు వచ్చినవర్తకుఁ డని తిరుపాతఁ దెలిసెను. అట్లు స్పష్టముగఁ జెప్పరాదా? అయితవస్తువులేవో లోనికిఁపి వానిని విక్రయించుకొనరాదా? ఈ మాత్రపు టత్యల్ప వ్యాపారమున కమెరికాగడ వెందులకు? పశ్చిమార్ధప్రపంచాంతరజాతీయసంఘ సంభాషణ మెందులకు? ఆఖిలజగన్నానాంఘ సమ్యేకస సాంకర్య సన్నాహమెందులకు? లోపల తాడికాయ- పైకి తాటికాయయినా? లోపల గొట్టిగింజ పైకి గుమ్మడికాయ యైనా? లోపల డొల్ల పైకిదాబునా ఇంత పనికిమాలిన వ్యాపార మెందులకు? ఉన్న యూరియో యెంఱయో యంతయో యుపయోగించుకొనరాదా? గొఱతునకు మించినయెడల వెందులకు? కాలికెడగినపరు గెందులకు? మాఁతికిఁదగిన కూఁతియెందులకు? ఎవఁడు మెచ్చునని నీకుభిప్రాయము? జగత్తులోని వారందఱు జాత్యంతరము నీ వొక్కడచే నేత్రములుగలవాడవో, నీ వంటి నిర్భాగ్యునివలన, నీవంటి మంతుని వలన? నీవంటి నోటియట్టువు వానివలన, నీవంటి తున్నప్పట్టువువలన, నీవంటి యసత్యప్రలాపునివలన-నీవున్న సంఘముకంత యగౌరవముఁ గలుగుచున్నదో నీవెఱుఁగుదువా? సంఘమున వాదాత్మక నందఱు నీవంటి వారే యని వైవాఁడనుకొనినయెడల వారికివో? నీకబురులు కాలిపోను. నీకోఁతిలు కూలిపోను. ఎంతసేపుచెప్పినను గవర్నరు గారి గందరగోళములు, గవర్నరు జనరలుగారి గాథలు, ప్రిటు సైక్రటరీగారి చిత్రములు- అఖిలభారతీయ సంఘపు టల్లరులు, సర్వప్రజాసంఘసమ్యేకసములే కాని యంతింకంటె నొక్క యంగిష్టమైనఁ గ్రండిక దిగవే! నీయాకాశపుఁ బలిటీల కంతిమే కనబడదే- నేల విడిచిన సాము నీ యిల్లు జంగాము గాను- ఎన్ని సంవత్సరములనుండి చేయుచుంటివో! ఒక్కడైన నీకది నీతి గావని చెప్పియుండఁదేమి? ఈసంగతి సాక్షిసంఘమునకు వాసినయెడల నిట్టి కల్పవలసగూర్చి విమర్శింతురేమో యని వ్రాసితిని. మీజంఘాలకాశ్రియిట్టి కల్పవలసగూర్చి యొక నేల యుపేక్షింపినాడో తెలియవచ్చును. ఇట్టి గుల్లక పుసరకు, ఇట్టి కీఁమట్టలు, ఇట్టి యోటిమండలు, ఇట్టి బుడబుడకుల వేసములు. అన్ని జాతులలో-నన్ని దేశములలో- నన్ని కాలములలో- నన్ని వ్యాపారములలో- నన్ని పదవులలో- నన్ని పరిస్థితులలో బహుళముగా నున్నది. భక్తిలో నొకవ్యక్తిని, జ్ఞానములో నొకవ్యక్తిని, కర్మములో నొకవ్యక్తిని, Cooperation లో నొక వ్యక్తిని, Non Cooperation లో నొకవ్యక్తిని, మేళము గట్టి సాక్షిసభారంభమున నొక్క నాటకము మీజంఘాల కాశ్రియింక నేల యాడలేదో తెలియవచ్చును. మీరును మీ కాశ్రియిగారి కనేకనయస్కాములు.

ఓమ్ కాంతి కాంతి క్యాంతి.

అలంకారశాస్త్రచరిత్రము.

మేడేపల్లి వేంకట రమణాచార్యులు గారు

మనుష్యజాతి యెంతప్రాచీనమయినదో కవనముకూడ నంతప్రాచీనమయినది. మనుష్యజాతి వారిప్రాచీనతమ గ్రంథము లన్నియు గవితామయములు. కవనరూప మగు భాషలో నలంకారము లందఱకపోనపు హిందవులవేదములు- ఉపనిషత్తులు- పురాణములు - ఇతిహాసములు - క్రైస్తవులబైబిలు - పారశీకుల ఛండావస్తానము - మహామృదీయల కొరాను మొదలగు ప్రాచీన గ్రంథము లత్యంతప్రాచీనసారస్వతావేశముతోగూడిన మహానభావులముఖములనుండి నిర్గతభారగా స్వయంప్రసూరిము లైనకవితా ప్రాతీయాపములు. వీరియం దెల్లెడల నలంకారము లుండును. ఇందుకు నిదర్శనముగా - ఋగ్వేదము ఉపనిషత్తులు పురాణములు మొదలగువానిని ఒకతీయకయెడల నిపుడు మనమెఱిగిన అలంకారసమూహ మంతయుఁ గానరాకపోయినను ఉపమా రూప కాలికయోక్తులు, విరళముగా గానవచ్చుచున్నవి. ఉపమ రూపకము, లేకుండ నేభావయు వృద్ధినిందఁజాలదు. రూపకాలంకారము భాషాభివృద్ధికి ముఖ్యకారణమని బహుగ్రంథకర్తయగు కాలిల్లో వ్రాసియున్నాడు. ఋగ్వేదముం దుపమాలంకారములు:— 1.—124—7 అభాతేన పుంసవీతి ప్రతీచీ గర్భాయ గివసయే ధనానామ్ | జాయేవపశ్య తిశతీనువాసా ఉపమా (నేనిరికితేఅప్యు) టీ! సోదరులులేనిస్త్రీ, తండ్రిమొదలగు వారి కడ కట్లు బోవునో మగడులేనియాడుని తనకు కాలవసినధనమును రాఁబట్టుకొనుటకై కచ్చెక్కి కట్టుపోవునో, కాముగుల స్త్రీ వస్త్రాభరణాదులచే దేవము నలంకరించుకొని భర్త సమీపమున కట్టు చనునో, హాసము దంతిపంక్తి నెట్లు ప్రకాశింపఁ జేయునో, అట్లు సకల పద్యాములను ప్రకాశింపజేయు ఉపమన్లు నూర్చుని నివాసస్థానముగ అంతఃకేతుమునకు బోవుచున్నది. ఇందులో నాలు గుపమలు కలవు.

Vii. 33—1—నూర్యస్తేన వక్షిభోవ్యోతి రేమం స ముద్రస్తేన మహిమా గభీరః | వాతస్తేన ప్రజ్వోనాన్యే సస్తో మో వస్తేనా అన్యేవేవః టీ! ఓవస్తేలారా! మీమహిమ నూర్యున ప్రకాశము వంటిది. సముద్రవలె గంభీరముండి వాయువువలె జ్వలన్మెనుగలది. ఇందులో మూడుపమలున్నవి. I.—123—10 కన్యేవత్ స్వాకాశాదానా ఏషి దేవి దేవ మి యతుమాణం టీ! ఓ ఉపదేవి కనునీయయగు కన్యకవలె నీవును నీకీరీమణి స్పృహమగుచున్న దానవయు అభిమతిముల నొసంగు, నూర్యునోద్ధతు బోవుచున్నావు. దీనిలో నొక ఉపమ.

I.—123—1—నూర్యస్తేన వక్షిభోవ్యోతి రేమం స ముద్రస్తేన మహిమా గభీరః | వాతస్తేన ప్రజ్వోనాన్యే సస్తో మో వస్తేనా అన్యేవేవః టీ! ఓ ఉపదేవి కనునీయయగు కన్యకవలె నీవును నీకీరీమణి స్పృహమగుచున్న దానవయు అభిమతిముల నొసంగు, నూర్యునోద్ధతు బోవుచున్నావు. దీనిలో నొక ఉపమ.

I.—164—20 ద్యానుపహారయజ్ఞాభాయాస మానం నృతం పంచ్యతే | తయోర్యజ్ఞః పిప్పలం స్వాద్వత్తి- ఆశ్న స్సన్యో అభిచాకీతి టీ! శోభనములయిన తైక్కలు గలవి - సంతతియు కలిసియుండునవి - పరస్పర మైతిగలవియుగు రెండుపక్షు లొకకెట్లు నాక్రముంచి యున్నవి. ఆరెండు పక్షులలో నొకటి రుచిగలఫలము నాస్వాదించుచున్నది. మఱియొక పక్షి యేమియు దినకుండ బ్రకాశించుచున్నది. ఈశ్రుతిని జగన్నాథ పండితుడు రసంగంధాములో నలంకారరసరణయం దితీయోక్త్యలంకారమున కుదాహరణముగా నిచ్చెను. “విషయిణా మయస్య నిగరణవతితయః, తస్యోక్తిః అతితయోక్తిః” అని లక్షణము చెప్పెను. ఇచ్చట నుపమానుకు పక్షులచే నుపయోగము జీవాత్మ ప్రమాత్మలు, ఉపమానమగు వృక్షకల్పముచే నుపయోగమును కీరీరమును నిగరణములయినవి.

ఇంద్రియభ్యః పరావ్యాధౌః అభేదభ్యశ్చ పరమనః | మనశ్చ బరాబుద్ధి బుధేరాత్మామనః స్వరః మహాతః పరమశ్చక్త మవ్యక్తాత్మమనః పఃపునఃసృపతం కిచిత్సాకాష్టా సాపకాతిః—కతోపనిషత్తు రి వర్ణిం—200. ఇచ్చట బ్రైశ్రుతిలో వ్యక్తియులుగా రూపితములయిన యింద్రియములకంటె మార్గములుగా బోల్చబడిన విషయములు వశపర్యవసానములగు నవయవము. ఏలయునగా తేల్చిదియైనఁ గూడ విషయసన్నిధియందు దుష్ప్రగములగు నింద్రియములు లోభిచెట్టి అకర్షించును. విషయములకంటె మనస్సు వశపర్యవసానముల యందు హెచ్చుకప్పుము గలిగించును. ఎట్లన మనస్సు విషయముల గోరునతియై యుండగా విషయా సన్నిధానము మనఃపవృత్తి నడ్డలేదు. మనస్సుకంటె సాక్షిగా రూపితమయిన బుద్ధిని వశపర్యవసానము మిక్కిలికష్టము. బుద్ధికంటె గర్భవృత్తియు గలవా డగుటచే బ్రధాను డగు నాత్మను వశపర్యవసానము మరలంకికష్టము. జీవుడు సకల పురుషార్థ సాధనమునకు కీరీరాయ త్రిస్థితిగలవాడు గావున వాని కంటె కీరీరము వశపర్యవసానము ఎక్కువకష్టము. అంతకంటె సర్వాంతర్యామిగు పరమపురుషుని వశపర్యవసానము కష్టము. ఇట్లుత్రోత్రముగా నొకదానికంటె మఱియొకటి వశపర్యవసానములందు గష్టమయినవి చెప్పబడినది. దీనికి సారాలంకార మని పేరు. “ఉత్తరోత్తర ముత్కమఁసార్ ఇత్యభిధీయతే” అని దానిలక్షణము. ఇదియు రసంగంధాభరణముచే

సారాలంకారమున కుదాహరణముగా నియోజింపెను. “విజ్ఞాన సారధి గృహ మనః | ప్రగహవాన్నరః | సోధ్యనః పారమా ప్నోతి తద్విజ్ఞానః పదమ్ | ప్రణవో ధనుశ్శక్యోవ్యత్యా బ్రహ్మతల్లక్య ముచ్యతే | అప్రమత్తేన వేద్యం కరవ త్తస్యయోభ వేతి” (ద్వియం-ద్వి-ఖ.-ర) ఇత్యాదులయందు రూపకాలంకారము. అనీనో దూరింపఁజతి త మనో యాతివర్జితః | కస్తం మదా మదం దేవం మదన్యో జ్ఞాతుమిచ్ఛతి” (ప్ర-అ-ద్వి-వ-20) ఇత్యాదులయందు విశోధాభాసము గానవచ్చుచున్నది.

(శ్వేతాశ్వకలోపనిషత్తు ప్ర-అ-ర) తమేక నేమిం త్రిపుతం పాదేశాస్తం కతార్ధారం వింతి ప్రత్యిరూఢిః | అన్యతన్వద్భిర్వ్యక్త రూపైకపాతం త్రమాగ్భేదం త్వినిమి తైక మాహం |

టీ! కారణావస్థయు నెడల నొకకమ్మిగలది - సత్త్వరజస్తమస్సు లనెడు మూడుచుట్టలతో గూడినది. వికారరూపములగు పంచభూతములు ఏకాదశేంద్రియములు అను పదునారు అంచులుగలది- సాంఖ్యకాస్త్రోక్తము లగు పంచాకృత్యత్యయభేదము లనెడు రేకులుగలది- దత్తే ద్రియములు- వానివిషయములు అను ఇరువది ప్రేరూపిలుకలది- ఆరు అన్యకములతో గూడినది- నానారూపముగు కామ మనెడు త్రాడుగలది-పుణ్య పాపములు రెండును నిమిత్తముగా గల మోహమును బుట్టించునది- మూడు నూర్లములయందు బోవునది- అగు చక్రమువలెనున్న కారణ బ్రహ్మను ధ్యానింపుచున్నాము.

(శ్వేత-అ-గి) పంచస్రోత్రంబుం పంచయోన్యగ్రంథ క్రాంపంచ ప్రాణోక్తిం పంచబుద్ధ్యాదిమూలాం | పంచావక్తాం పంచదుఃఖౌఘవేగాం పంచాకర్షణాం పంచపర్యా మధీమః |

టీ! చక్షురాదీంధ్రియములను పంచప్రవాహములు కలది- అయిదుములములచే నుగ్రమైనది- క్రక్మైనది, పంచప్రవాహము లనెడు తరంగములుగలది, పంచవిషయము లనెడు (శబ్ద స్పర్శ రూపరసగంధములు) నుగ్గు (Whirlpools) గలది, అయిదు విధము లగుదుఃఖములను (గర్భజన్మజరావ్యాధిపరణములు) ప్రవాహవేగములుగలది, లజ్జాఘృణాదులగు నేబది భేదములతో గూడిన బుద్ధితే కాఖలుగాగలది, అవిద్యా స్మితా రాగద్వేషాభినివేశములనెడు పంచసోపానములతో గూడినది- అగు నొక నది వలెనున్న పంచబ్రహ్మమును ధ్యానింపుచున్నాను. ఈ కెడు మంత్రములలో మొదటిదానియందు పంచసూక్తియను చక్రరూపము గాను, రెండవదానియందు నదిగాను నిరూపించిచెప్పబడిన రూపకాలంకారము. ఇది సావయవరూపకము. వైదలజూపింపబడినట్లు వేదమందు ఉపనిషత్తులయందే కాక స్మృతులయందుగూడవిరళముగా నలంకారములు కానవచ్చుచున్నవి. “యానిశా సర్వభూతానాం తస్యాం జాగ ర్తిసంజుమి | యస్యాం జాగ ర్తి భూతాని సానిభావశ్యతోమునే” అని భ వగీత. దీనిలో నతిశయోక్త్యలంకారము. కవికర్తను గురించి శ్రుతియే యిట్లు చెప్పవచ్చును. “ఏకేభ్యబ్రహ్మస్థుః శ్రయంత్రస్వస్వేలోకే కామదుష్పతీ, సమ్యక్ జాతః” అంటుచే జాతివాచకము లనియు, గ్రియావాచకము లనియు, గుణవాచకములనియు యధృచ్ఛాశ్చబ్దములనియు నాలుగు తిరగతులుగా విభజింపబడిన శబ్దములను జక్కగా దెలిసికొని “సమస్తప్రయంత్రే” బాగుగ ప్రయోగింపబడియెడల, “స్వస్వేలోకే కామదుష్పతీ” పాపకామ్యుక్తిక ఫలప్రకాశము యగును. “బ్రహ్మచరః”, “రస్యగ్గోప్యావాజుః” లభ్యానందీధవతి” ఇత్యాదిశ్రుతులచే గాత్యజీవాతుకు రసముకూడ నుపదేశింపబడుచున్నది.

అతి ప్రాచీనమగు వేదమం దీయలంకారముల్లిట్లు యాద్యుచ్చిముగాఁ జ్రయోగింపబడియున్నను వీరికి సరియయిన లక్షణనిరూపణము, వీనిలో నవాంశభేదములు, వీని రీతికరణము (classification) మొదలగునవి వేదమునకు దయవృత్తంతో దీర్ఘ కాలమున నేర్పడినవి. ఇట్లు కాలక్రమమున గాత్యసంబంధ మగు సామగ్రి భాషలోఁ దెలిగిజకోలితి మనుష్యులు కావ్యలక్షణములను అలంకారలక్షణములను నిరూపించుటకు దగిన నిర్వచనముల నాలోచింపఁదొడగిరి. క్రిష్ణశేకమునకు మున్నే యాంశలంకారశాస్త్రపు గురుతులు కొన్ని వాఙ్మయమం మున్నటి వ్యాసమందు సమర్థింపబడును.

వ్యాకరణశ్ర పాణిన్యాచార్యులకూడ నొక కవిగా నున్నట్లు గ్రంథనిర్దేశమువలన గానవచ్చుచున్నది. బౌద్ధిశ్య విచార చర్చా ద్యనే గ్రంథకర్తయగు తే మేంద్రుడు తాను రచించిన నువృత్తిలికమను గ్రంథమందు బాణినిక ఉపజాతి వృత్త గమయం దసామాన్యపాణిణ్యము గలదని చెప్పియున్నాడు. “స్పృహణీ తత్త్వచరతిం పాణి నే. రుపజాతభిః | చమత్కారైక సారాభిరుద్భావస్యేవ జాతిభిః” (3-30) రుద్రునికావ్యా లంకారమునకు వ్యాఖ్యాంమువ్రాసిన “నమసాభు” అను శోక వైస పండితుడు పాణిని పాతాళవిజయ మనునొకమహాకావ్యమును రచించెనని చెప్పియున్నాడు. మహాకవులుకూడ ప్రామానికముగా దమకృతులయందవశబ్దములను శ్రయోగించి రససందర్శనమందిట్లు వ్రాసెను. “భిధానోపాదేశః పాతాళవిజయే నుపాకావ్యే” “సంధ్యాగర్భాం ప్రహ్వారణే” “ఇత్యత్ర గృహ్యేతి క్షోల్లవాదేశః” (2-౮) మఱియొక చోట నిట్టి సందర్భము. “గతేర్ధరాతే” పరిమందమందం గర్భం యతాప్రవృత్తికాలమే ఘాః | అవశ్యతీ వర్షమివేదుబింబు తచ్ఛృరీ గౌరవసంకతో” ఇచ్చట అత్యంత అనానతికష్ట. చల్లంకవుల నుభాషితావలియందు కాద్యభరణవత్తింతుండు బాణిని రచించిన శోకములని కొన్ని యువాహరింపఁ బడినవి:—

“శుభ్రస్వభావాన్యపి సంహతాని నిశాయభేదం కుముదా నిచందరిః” అనుభాష్యకృద్ధిం మవివాహోరాత్యా బద్ధోభవేత్కస్య గుణాయశ్చక్రిః” (సుభాషి-333-పుట-౧౯౬౮ శ్లో). ఉపోభ రాగణ విలోలతాః శం తిభాగ్యవీతం శశనా నిశాముఖం |
 “సం తిమిరాశుకంతేయా పుటోపిరాగా ద్దళితం నల త్కీతం” (సుభాషి-పుట-333-శ్లో ౧౯౬౯).

కన్యకామునే ననగతిమగు వాచ్యమే ప్రధానముగా బ్రతీ యమానమగునని చెప్పట కాంధ వర్ణనాచార్యుడు వైశ్ణోకములను స్వస్వాక్షాకమం దుదాహరించెను.

“వింద్రంధనః పాండుపయోధరణ శరద్ధానాద్ధృక్ప త్తతాభః | ప్రసాదయంతీ సకలంక మిందుం తాపరనే రభ్యధి కం చిత్రం” ఈశ్లోకమును వాచను డలంకారనూత్రములో నా డేపాలంకారమున కుదాహరణముగా నిచ్చెను, అమరకోశ వ్యాఖ్యానములో రాయచతుర్ముడు “పయఃప్రపంతిభిస్సప్త వాన్తి వాతా శ్చనైశ్చనైః” అనునొక శ్లోకము నుదాహరించి యిది పాణినివాసిన బాంబకతీవిజయములోని దని చెప్పెను. ఇందు కలంక బాణిని వడియొక కాశ్యమునకుడ వ్రాసికట్టు తెలియ వచ్చుచున్నది. కాని పదకోశంధన శతాబ్దియందు బుట్టిన యీ గ్రంథకర్తలు ప్రాచీనతముడగు పాణినినిగురించి వ్రాసినవ్రాతల యందు విశ్వాసము గలవార వయి యుండుట కొంతసాహస కృత్యమని నాయభిప్రాయము. వైయాకరణపాణినికంటె గవి పాణిని భిన్నుడనియే మనము నమ్మవలెను. వైయాకరణపాణిని యే పాతాళవిజయ మనుకాశ్యమును వ్రాసినవాడైనచో “గృహ్య” “అపశ్యత్” మొదలగు నపశ్యత్కర్మములను ప్రయోగించునా? కావున వీరిద్ద యొక్కటిగానెరరు. అయినను నమ్మదగిన ప్రమాణము మనకు లభించునదన వీరుభయం లొక్కటియే అనియొప్పు కొందఱు. ఏలయనగా నట్లుకానిచో నా ప్రతములు విమర్శకులు నయిన పిషాచుడేమేందుంటే పూర్వోక్త కాశ్యకర్తృత్వమును పాణిని కారోపింతురా? ఇది క్లిష్టామృతమును వ్రాసిన రాజ శేఖరుడు కూడ “స్వప్తి పాణినియేతి యస్యరద్రప్రసాదతః | ఆదౌ వ్యాకరణం కాశ్య మను బాంబకతీ జయమ్” అనుశ్లోకమం దు పాణిని మహావైయాకరణియే యుండుటయేకాక మహాకవి యైయున్నాడనియును, బాంబకతీవిజయమును కాశ్యమునురచించి చెననియుం జెప్పుచున్నాడు. “సుబంధా భక్తిర్నైః శిష్యాభ్యం కాచే నరమతే భృతిర్దాక్షిణ్యతే హరిత హరిచంద్రోపి హృద యం | కుశోక్తికూర్మః ప్రకృతి మధురాభారవిగత ప్రధాన్యత గోదం కవపి భిక్షభూతి ర్భిత్తనతే” అను ఇది కర్ణామృత శ్లోకములొక జెప్పబడిన “దాక్షిణ్యత్ర” శబ్దము పాణినినే తె ప్పను. గావున దీనిచే బూర్వోక్తాంశము మఱింత బలపరచబడు చున్నది.

కాత్యాయనుని కాలమందుగాని లేక యతని కాలము కంటె ముందుగాని అఖ్యాయకలని వ్యవహరింపబడే గద్యకాశ్య విశేషము లుండెని యజువు చేయుటకు గాత్యాయనుని వార్తిక ముతే తగినంత సాక్ష్యమిచ్చుచున్నది. “అధికృత్యకృతే (గంధ) (4-౬-87) అనునూత్రముతో గలబంధించిన “లబాఖ్యాయకా భ్యోవిహఃశం” అనువార్తికముకలన నీయంశము స్పష్టమగుచు న్నది. వరురుచి కాత్యాయను లొక్కటియే అని తెలుపుటకు “తస్యాహం వసుదత్తాయాం జాతః శ్రుతిధరాభిదః | కాత్యాయ నో వరధుచి శ్రేత్యన్వధా కృతావ్యామః” 1-2-15 అను బృహ త్పాదామంజరిశ్లోకమే మనకు ప్రమాణము. సుభాషితాశ్చలిలో వరధుచి వ్రాసిననని యనేకశ్లోకములు మామింపబడినవి. రాజ శేఖరుని నూత్రిముక్తాశ్చలిలోని యొకశ్లోకము వరధుచి-కాథ రణమును నొక కాశ్యమును రచించినట్లు చెప్పుచున్నది. “యథా ర్థతా కథంనామ్ని మాభూ ద్వరయచే రిహ | వ్యధత్త కంఠాభరణం యస్యదాహాణాప్రియః” “స్యంచచ్చంచల చంచుచం బనచల చూడాగ్ర మగ్రంపతచ్చక్రాకారక రాశీ కేసరకటా సాగ్రస్ఫురత్కంధరం వారంవార ముదంప్రపంచలకున భశ్య న్నఖత్కణ్ణయోద్భవో యోర్ధట కుక్కురయో ఘ్నితితితి క్రూర్రుచుయ్యధ్యతో” “అపిననవసకింస్యాద్యక్రప్రియాము ఖమంకజే మధుమధురరీ | సస్య వృష్టిర్వికాసనిపాస్యతి | తదవచ మృదుస్త్విధావ ప్రమాదాన నర్మణః సురతనచివైరంతై స్సం గో మమాపి భిష్యతి” నైనక జెప్పబడిన యీ నిదర్శనములను గ్రీనుకకమునకు మున్న వాల్యశతాబ్దముందు గానము లున్నట్లు శిశ్యులంపబడుచున్నది. గ్రీనుకకమునకు ముందు రెండవ శతక మువాడైన మహాభా వ్యకారుని (పతంజలి) కాలమందు ప్రజలకు గణనోత్సాహము మెండుగానున్నట్లు కానవచ్చుచున్నది. “లబా ఖ్యాయకాభ్యో బహుళేషో” అనువార్తికమునకు న్యాఖ్యానము వ్రాయుచుం బతంజలి, వాసవదత్త, సుమనోత్తర, వైమరధిఅను మూదాఖ్యాయకలను చెప్పెను.

విడువరి సోమనాథకవి

అన్యవాద కోలాహలకర్తయూ?
 (బంధారు తమ్మయ్యగారు)

కుర్మతి సంవత్సర మాగ్గక్ర బ ౧౦ శనివారము నాటి సారస్వతాను బంధములో శ్రీ శేషాదిరమణకవులు విడువరి సోమనాథుని గూర్చి వ్రాసిన వ్యాసములో నాతడు అన్యవాద కోలాహలము అను సీస శతకమును గూడ రచించెననియుం దామాతృ ప్రకమను ద్వారలో ముద్రింతుమనియు, బ్రత్యంతర మెన రేనియొసంగినదను ప్రతి తోచ బోల్చుకొనెదమనియు వ్రాసియు న్నారు. కవిచరిత్రకారులు పాల్కురికి సోమనాథుని చరిత్ర మును వ్రాయుటలో నీ గ్రంథము నాతని కావ్యజాలములో జేర్చియుది సంస్కృత గ్రంథముని వ్రాసియున్నారు. పాల్కురికి సోమనాథుని గ్రంథములను, వేళ్ళానుటకు శ్రీవీరేశలింగము పంతులుగారు చూపిన యాధారము విడువరి సోమనాథుడు తన పద్యబసవ పురాణములో వ్రాసిన పద్యమేయై యున్నది. ఆ పద్యములో నీయస్యవాదకోలాహల ముదాహృతి మైయుండలేదు. అట్టిచో నీ గ్రంథము పాలకురికి సోమనాథకృతమనియు, సం స్కృత భాషారచితమనియుం బంతులు వారెట్లభిప్రాయపడిరో తెలియదు. తెలంగాలో నున్న అన్యవాద కోలాహలమునే పం తులువారు పాలకురికి సోమనాథ కృతమనిభమించి పొరపాటున నది సంస్కృత గ్రంథమని వ్రాసిరి- లేక యీ పేరుతోడనే యీ కవికృ తమయిన సంస్కృత గ్రంథము మఱొకటి యు న్నదో విచారించవలసియున్నది.

అన్యవాదకోలాహల మను సీస శతకము మొట్టమొదట నిప్పటికి నలబడెదట్ల క్రిందట చెన్న పురిలో పీడునూతుల ముత్త య్యగారి వైవ సిద్ధాంత ముత్రాక్షరకాలయందు ముద్రింపబడి ప్రకటింపబడియున్నది. దానినే వరలం గొన్ని సంవత్సరముల క్రిందట నామిత్రులు శ్రీ గంగపట్టణపు ముద్రామృణ్య దేవగారు పాల్కురికి సోమనాథుని వృషాభిష శతకముతోఁ బాటు కలిపి ముద్రించియున్నారు. ఈ ముద్రణము గూడఁ బరిశుద్ధముగా లేదు. ఈ రెండవ కూర్పు ప్రతులు కొన్ని నా యొద్దనున్నవి దీని యందు 108 పద్యము లున్నవి. గ్రంథము పాలకురికి సోమనాథుని శిష్య ప్రశిష్యులొకటి లోఁక జేరి న యొ క క వి చే ర చిం పఁ బడి యాసోమనాథునికే యంకిత మియ్యబడినది. కవి నామము మాత్రము గ్రంథమం దెచ్చుటను గానరాదు. గ్రంథ ము ను ముద్రించినవారు మాత్రము చివరను- ఇది శ్రీసిద్ధాంత శిఖామణి గ్రంథకర్తయో శివయోగిండుల వారిచే రచింపఁబడిన అన్యవాద కోలాహలము- అని వ్రాసియున్నారు. ఈవ్రాత కాధారమేమి యో తెలియరాదు. మొదటి కూర్పులో నట్లు లిఖింపఁబడియుండ తానినే రెండవకూర్పులో నినువదించినట్లు తోచుచున్నది. సిద్ధాంత శిఖామణియనునది సంస్కృతభాషారచితమయిన వీర శైవమతగ్రంథము. దానిని నేను జూచినాను. వీరనారాధ్య పౌత్రుఁడును, రేణునిధి నూనఁడునైన శివయోగిండుఁడు దానికి టీకాకారుఁడేగాని కర్తకాదు. దానిలో నాతడు అన్య వాద కోలాహలమును రచించినట్లుగాని పాలకురికి సోమనా

“అధికృత్య కృతే (గంధ)” ఇత్యుత అఖ్యాయకాభ్యో బహుళేషుక్త్యః వాసవదత్తా మమనోత్తరా, నవభవతి తైమఃధీ (Kielhorn's edition of Mahabhashya, vol II., p. 213). పతంజలి మహాభాష్యములో “కంసవధ బలిబంధము” అను రెండుకాశ్యములను చెప్పెను. “కంసవధ మాచప్తే కంసం ఘాతయతి, బలిబంధ మాచప్తే బలిబంధయతి” (M. B. vol. II., p. 34.)

మహాభాష్యములో బతంజలి దనకౌటెఁ బ్రాచీనులయి నకవులు, గ్రంథకర్తలు, వ్రాసినగ్రంథముల నుండి వందలకొలది శ్లోకముల నుదాహరించెను. అందులో గొన్ని మిక్కిలి సాగసయి నవి. చారిత్రాంశవిశేషములను దెలుపునవి. వీనిలో గొన్నింటి నిచట వ్రాయుచున్నాను. అసిద్ధితియో నుససారపాండవం సం కర్షణ ద్వితియస్య బలకృష్ణస్య వర్ధతాం (M. B. vol. I., పే. 3౨౬) జఘాతకంసం కిలవాసుదేవః (vol. II., పే. ౧౧౯) జనార్దనస్త్యాత్మ చతుర్ధన (vol. III., పే. ౧౮౩) ప్రియాం వయూరః ప్రతిననృతీతి యద్వ త్తనరరసనృతీషి వృష్టతి (vol. III., పే. 3౩౮) అత్యంధరికృరతి యూధ మ సేవ మానః (vol. II., పే. ౧౦౨) బుభుక్షితం సప్రతి భాతి కించిత్ (vol. I., పే. ౧౮౮) అవనాంతా దోడకాం తా త్ప్రియం పాంధ మనువ్రతేత్, (vol. I., పే. 3౮౦) కాలఃపతతి భూతానికాలస్సంహారత్రిప్రణాః (vol. II., పే. ౧౬౭) తేమేనుభితే కృత్య సంచయాని పూర్ణా వరాజ్ఞాం ఖనయంతిశోపం (vol. I., పే. ౪౩౮) ఏతిజీవంతమానదో నరంవృ శతాదపి (vol. I., పే. ౨౭౭) వరతను సగ్రవ వదంతి కుక్కుటాః (vol. I., పే. ౨౮౩), విజయనగరము కాలేజి మేగ్గును నండి]

ధుని శిష్యపరంపరలోని వాఁడనెగాని చెప్పికొని యుండలేదు. అతఁడు సోమనాథుని శిష్యుణుములోఁ జేనవాడనుట కట్టి యాధారములను లేవు. అతఁ డెప్పటి వాఁడో తెలియు నవ కాశములుగూడ లేవు. శ్రీ శేషాదిరమణకవులు తమకు దొరకిన అన్యవాద కోలాహలము చక్కని భాషలో నుద్రేకకరములగు పోకడలతో నాకాలపు శైవుల ప్రశస్తిరాజుల విషయ దుర్జయ ములు తెలియఁజేయుట వ్రాయఁబడిన. దనియు నందుఁ జరిత్ర రహస్యములు వెల్లఁజేయు కలవనియు వ్రాసియున్నారు. నేనుదా హరించిన ముద్రితప్రతిలో భస్మరూపదాతు లింగధారణముల మహి మము-పురాతన భక్తులచర్యః- శివుని శ్రేష్ఠత్వ నిత్యత్వములు మున్నగునవి కర్ణింపఁబడియున్నవి. శేషాదిరమణ కవులకు తొర కినగ్రంథము నిదియు భిన్న గ్రంథము తేమాయని నుండియును చున్నది. నాయొద్దనున్న ముద్రితప్రతియందలి కోల్పోవద్యములను వానిసంఖ్యను గ్రింద నిచ్చుచున్నాను.

- నీ. బవశపురాణ ప్రబంధంబు మీరు ర
- చించిన యభినవ శ్రీసుతించి
- మీరర్థి శ్రీపండి తారాధ్య చరితంబు
- చెప్పిన నిరుపమ స్థితిసుతించి
- మీరు చతుర్వేద సారఁబుఁజేసిన
- మహిత పాడిత్యన మృతిసుతించి
- బసవరాజీయాది బహుకృతుల మీరు ని
- ర్మించిన సామర్థ్య తేమతించి
- గీ॥ రసికత త్తభావ రతిన్యవాద కో
- లాహలంబువేద లాలితిముగ
- నేనుపన్యసింతు నే కామ్రగురుచిత్త
- నలినభృంగ ! సోమనాథలింగ !

(ప. 2)

- నీ॥ వేదవాతులకును భేదవాదులకు ను
- ర్మదబాధులకు గుండె బెరునంగ
- నాత్మైకవాదమా యావాదులకును లో
- కాయతులకుఁ గంటి కవనంగ
- కాలవాదులకును గర్భవాదులకు సాం
- ఖ్యులకునుద్ధతిగట్టు గుడియనంగ
- కాత్తేయవాదవైష్ణవవాదులకు నంత
- శాశికులకు నెత్తి గాలమనంగ
- గీ॥ వై నవాదులకును సన్యాసులకు మహా
- గ్రముగ ముక్కుమీఁది క త్తియనంగ
- నీ కృత్రించియుంతు నేకామ్రగురుచిత్త
- నలినభృంగ ! సోమ నాథలింగ !

(ప. 8)

- నీ॥ తగ మంత్రితంభస్య ధారయే త్త్రామ్రాయు
- నొగినిశ్చితాశ్చత్ర శోభిషది
- నెరయజాబాలాప నిమది సేవమఛ
- స్మజ్యోతిశ్చని మ్రాయు మఱియనట్లు
- మహిమ భూత్వైస్రవ మదితవ్య మని మ్రాయు
- నాయజురేంద్రంబు నదియుఁగాక
- మఱి “యస్మిరితిభస్య” మన “వాయురితిభస్య”
- మనయధర్మశిర స్సందు మ్రాయు
- గీ॥ ననుచుఁజదివచదివి యామ్నాయునతభస్య
- విముఖవృత్తిఁజెడిరి చెట్టిజన్ము
- లెట్టి పాపమతులూ యేకామ్రగురుచిత్త
- నలినభృంగ ! సోమ నాథలింగ !

(ప. 18)

- నీ॥ ఎలమివేదాంజలి రేశ్వర బిరుదాంక
- ములువ్రాయువు ప్రక మోయనంగ
- ప్రమధులమహితాను భావముల వెక్కుచుం
- దములఁజెప్పిన పురాణ మొ యనంగ
- కీర్తింపబనవేళు గీతాదులనువిను
- పింఁగఁబినయద్ర వీణయనంగ
- పాల్కురికయ్యప్ర బంధంబులన్నింటిఁ
- బెట్టెయొడికంపుఁ బెట్టియనంగ
- గీ॥ నమరిశగణుజిహ్వా లందన్యవాదకో
- లాహలమునుధావి లాసమగుచు
- నెందువెలయుగాక యేకామ్రగురుచిత్త
- నలినభృంగ ! సోమనాథలింగ !

(ప. 107)

నిజముగాఁ బాలకురికి సోమనాథుని గ్రంథముల నన్ని టిని బెట్టిన పెట్టెయొయని నట్లు కవిసోమనాథుని బసవ పురాణ పండితారాధ్య చరిత్ర చతుర్వేద సారాదులలోని శ్రుతిస్మృ త్యాది ప్రమాణములను, విషయముల నే చాలకఱక త్రియైశతక మును వ్రాసియున్నాఁడు. ఈ శతకమును రచించిన వాఁడు పాల్కురికి సోమనాథుని ప్రశిష్యపరంపరలోఁ జేరిన విడువరి సోమనాథుడో లేక మఱియొకడో కావచ్చును. విడువరి సోమనాథుడేయని రూఢిపలుచుటకు గ్రంథమునందా ధారము లులేవు. అతఁడు తాను రచించిన పద్యబసవపురాణములోఁగాని ప్రభులింగలిలోఁగాని యీశతకమును రచించినట్లు చెప్పియుండ లేదు. శ్రీ శేషాదిరమణకవులు వై పద్యముల వలనఁ దమకుదొర కిన పుస్తకము నీగఁగఱమునేక గ్రంథమో లేక భిన్నగ్రంథములో నిర్ణయించి తమ యొద్దనున్న గ్రంథము విడువరి సోమనాథుచిత మనుట కాధారము లేమియో ప్రకటింపఁ బ్రార్థించెదను. వారి విలాసమును దెలియఁబలుచుచో ముద్రిత ప్రతి నొకటి వారికిఁ బంపెదను. గోదావరి మండలము నందలి అమలాపురము నాని వాసనలము.

వృత్తాంతలేఖలు

ఏలూరు

(స్వకీయవిలేఖరి)

హైస్కూలు

ఏప్రిల్ 27:—మా చర్చిమిషన్ సొసైటీవారి హైస్కూలు రహదారి 60 సవత్సరములనుండి యీగ్రామమున విద్యాదానము చేయుచున్నది. కాని అందు విద్యార్థిసము చేయుచున్నవా రెవరును క్రైస్తవ మతస్వీకారము నెన్నడు గావించి యుండనందునను, గతవత్సరము కొంతవత్సరములనుగాడ కలిగియున్నందునను, దీనిని ఎత్తివేసిరి. ఈ వేసంగి సెలవుల అనంతరము ఇయ్యది తిరిగి తెరవబడదని హెచ్చరించుచు గాన తెలిపియున్నారు. ఈ పాఠశాలను మా మ్యూనిసిపల్ కౌన్సిలువారు తీసికొని నడుపుటకై ప్రయత్నింపుచున్నట్లు తెలియుచున్నది. 50,000 జనాభాగల ఈ గ్రామమున ఒక హైస్కూలు అయినప్పుడు లేకుండుట కోచనీయుగ నుండునగాన, తప్పక మ్యూనిసిపాలిటీవారు దానిని తీసికొనుటయే న్యాయ మని పలువురు తలచుచున్నారు.

జిల్లా కౌన్సిలు కమిటీ

పడవటి గోదావరి జిల్లా కౌన్సిలు కమిటీ కార్యాలయమును ఏలూరునుండి, తాడేపల్లిగూడెమునకు గాని నిడదవోలు నకు గాని మార్చుటకై 2-5-22 తేదీని తాడేపల్లిగూడెములో జరుగ నైయున్న కమిటీ మీటింగులో విమర్శింపబడునని, ఎడెండాలో కార్యదర్శిగారు ప్రచురించి యున్నారు. ఈ తీర్మానమును కార్యదర్శిగారు ఉపపాదింప బలంచినో లేక మరియొక సభ్యులైన సుబ్రహ్మణ్యంపదలంబినో వివరము తెలియదుగాని, యియ్యది నిశ్చయముగా కౌన్సిలున క గౌరవకరముగ నుండగలదని చెప్పక తప్పదు. 50,000 జనాభాగల పెద్దపట్టణమును విడిచి, కేవలము పల్లెయందు ప్రవేశించి యేమి కార్యక్రమమును నడుపదలవినో తెలియదు.

పూర్వ మొకపర్యాయ మిట్టి ఆలోచన చేయబడినపుడు, శ్రీయుత టంగుటూరి ప్రకాశము పంతులుగారు అడ్డుతగిలి ఆలోచనను విరమింపజేసియున్నారు. ఈమారుగాడ వాత ఇందలి యనగముల దెలిపి, యీ అకాశమునుండి మరలింప జేయు వేడుచున్నాము. పెద్దఅధికారుల దౌర్జన్యము నరికట్టవలసివచ్చినను, కాంగ్రెసుప్రచారమున దేశప్రభుత్వమున నడుపవలసినను, మరియే యితర కార్యము ను చేయవలసివచ్చినను ఇచ్చట నుండియే చేయవలసియున్నది. కాని, పల్లెనుండి ప్రారంభించుట సాగదు. కావున సుద్యమమునకు వన్నె దెచ్చు ఘనకార్యములం జేయదలచినవో దీని కార్యస్థానమును ఇచ్చటనే నుంచి, యిచ్చటి నుండియే పరిప్రారంభించుట యుచిత మని పలువురు తలచుచున్నారు.

హిందీభాష

హిందీభాషయందు శ్రీ పినిపాటి రామచంద్రయ్యగారి లకాలవిద్యార్థులు శ్రీమద్రామానుజమును నిన్న పురమందిర గల కాలక్షేపము గావించి ప్రజల కందలితహృదయారవిండులంబించిరిని చెప్పుటకు సంతసింపుచున్నాము.

* * *

(ఒకవిలేఖరినుండి)

బాలికాపాఠశాల వార్షికోత్సవము

ఏప్రిల్ 27:—ఈనెల 13వ తేదీని, సజ్జ అసిస్టెంటు సెక్రటరీ, మా॥రా॥శ్రీ ఎం. ఏనుదాసు ఎం. ఎ. ఎల్. టి ఆసనాధి పత్యము క్రింద రాజకీయ హిందూ బాలికాశాలనందు సదరు పాఠశాలబహుమతుల, వార్షికోత్సవ ప్రశంసక జరుగజడెను. కార్యక్రమ పటిక ఆంగ్లాభాష నుండినను, పురపహాజనులకు. తెలుయుటకు వీలుగ, అగ్రాధి పతిగారు ఆంధ్రమున ప్రారంభోపన్యాసము జరిగించి వంద్యులు. బాలికలచే ప్రార్థన జరిగిన తర్వాత, మా॥రా॥శ్రీ కుల మంగయ్యగారు ప్రధానోపాధ్యాయులు, పాఠశాస్థును చదువును, శ్రీ విద్యాభిమానుల బౌదాధ్యక్షులచేరి. శ్రీకృష్ణశీల కాంసవధను గురించి, నాటకరూపాలికలచే, ప్రదర్శింపబడెను. ఇ దు పత్తిభక్తి, జననిజనదల వివరము, శ్రీ జనమభ్యుదయ దగినవిగా తెలుపడాడరు నావ జోగయ్య శర్మగారు వారమునకు

ఒకసారి అయినను ఆరోగ్యమును గురించి బాలికలకు పాఠము వుచితముగ చెప్పవలసియున్నది. మ్యూనిసిపల్ హాసుఫుల్ లే డీకాక్టరు కూడ యందును గురించి చెప్పవలయునని కోరుచు పుష్కలించిరి. మా॥రా॥శ్రీ మోతే, గంగరాజు, నరిశింహరావు నారాయణరావు క్రిష్ణారావు జమిందార్లు బాయింటుగా యీ పాఠశాలకు సంగీత పుష్కల్యాయునివేతనము తిరిగియిచ్చుటకు ఒప్పకొని సభలో మా॥రా॥శ్రీ మోతేగంగరాజు జమిందార్లు గార్యశ్రీ విద్యాభిమానులు వెల్లడిచేయుటచే యెంతయు వందనీయులు.

బహుమతులు

సర్వాపురం తాలూకా సంఘమువారిచే, యేర్పర్చబడిన ఆంధ్రశ్రీల పరిక్షయందు, శ్రీ అద్దకి విండుమాధవరావుగారి బంగారపుమెడలు, శ్రీమతి వెన్నెలంబి రంగనాయకమ్మ గారికిని, శ్రీరావుసాహెబు, కొప్పరైయగెన్నగారి బంగారపుమెడలు శ్రీమతి జంధ్యాల కామేశ్వరమ్మగారికిని, యివ్వబడెను. శ్రీ వెంకటరీ మహారాజులంగారి యాభయూపాయలుకు బాలికలకు వెండిపూవులు నిచ్చిరి. శ్రీమద్దుల వెంకట చిన్నరాజుగారు రు 15, లకు, వెండిగిన్నెలు బాలికలకు బహుమతు లివ్వబడెను. పుర, మహాజనుల ద్రవ్యసహాయముచే, బహుమతులు యివ్వబడినట్లును, శ్రీవిద్యయంగు అందరు సహాయపడవలసినదని మొదలయిన సంగతులతో ఆంధ్ర పుష్కల్యము అధ్యక్షులుజల జరిగిన పిమ్మట, మంగళహారతితోను, వందనములతోను సభ ముగిసెను

అమృతమునది

పాఠశాల ఎక్సర్ నైజ పుస్తకములు, గ్రాఫ్ పుస్తకములు, డ్రాయింగుపుస్తకములు, బొండునోటు పుస్తకములు, కాగితములు, కలములు, సిరాలు, రబ్బరులు మున్నగునవి సరస మైనదలకు దొరుకును.

ఫౌంటెన్ కలములు, వాటర్ పెన్ 1 కి రు 6-12-0 స్పాన్ 1 కి రు 4-12-0 బ్లాక్ బర్డ్ 1 కి రు 2-14-0 ఆల్ట్రావైడా 1 కి రు 2-0-0, కండిక్లిప్స్ 1 కి రు 0-11-0 (3253) కె. జగదీశన్ అన్ డు కంపెనీ తిరువళ్ళీ, మద్రాసు

ది ఇన్ డెపెన్ డెంటు

ప్రేడింగు కంపెనీ

7 ఏ-ఫోర్టువీధి, బొంబాయి.

దూది, నూలు, బంగారము, వెండి, కాయధాన్యములు మున్నగువాటిలో వ్యాపారము నడపుటకు కమీషను పుచ్చుకొని ప్రతిజాగాలోను అమృతము చేయునట్టియు కొనసాగియు ఏజెంటు కావతెను. వివరములకు జాలు వ్రాయవలెను. (57)

పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహ రావుగారిచే రచింపబడినది

గ్రంథములు— నాటకములు

నర్మదాపురుకుష్మీయము	0-12-0
రాధాకృష్ణనాటకము	0- 8-0
కోకిల	0-12-0
విప్రనారాయణ	0-12-0
వనవాసరాఘవము	0-12-0
విజయరాఘవము	1- 0-0
కళ్యాణరాఘవము	0- 8-0
బుద్ధబాధసుధ	1- 0-0
వృద్ధవివాహము ప్రహసనము	0- 8-0
హాస్యవల్లరి	0-12-0

(అచ్చులో నున్నవి)

సాక్షి 1 వ వాల్యూము, 2 వ వాల్యూము, మూడవవాల్యూము. [3513]

పూర్ణి మముదిక— నాటకములు

వలయువారు, పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహరావు పంతులుగారు, పితాపురం. అని వ్రాయవలెను.

With a foreword of S. Srinivasa Iyengar (Ex. Advocate-General, Madras. Containing the soul stirring messages of our incarcerated patriots. Price As. 8. Postage extra. K. KYLAS & Co., Publishers, Triplicane, Madras.

మతగ్రంథములు.

నిత్యకర్తవ్యము

సస్వరాంధ్ర ప్రయోగము

దీనియందు, స్నానము, సంద్యారందనము, బోహసనము, బ్రహ్మయజ్ఞము, వైశ్వదేవము, అతిథిపూజ, అను ముఖ్యవిషయములు, వానికి సంబంధించిన, భస్మ, ఊర్ధ్వపుండ్ర, వస్త్రధారణ విధిలు, సూర్యచంద్ర గ్రహణ హోమములు మొదలగు దాదాపు ౮౦. విషయములు గలవు. ౧౦౦ పుటల పీఠికయందు ధర్మశాస్త్రవిషయములను గూర్చియు, వేదములను వడంగములను గూర్చియు, అనేకవిషయములు చర్చింపబడినది.

అట్టవైండు. ౨-౦-౦ కిత్రైకైవైండు. ౨-౮-౦

సదాచారము

సాంధ్రతార్కమ. సూర్యోదయమున లేచినది మొదలు రాత్రినిదించువఱకు శాస్త్రములందు మఃము చేయవలసినదిగా చెప్పిన సకలవిషయములకు వైద్యశాస్త్ర ధర్మశాస్త్ర వచన వ్యవహారపూర్వకముగ విమర్శించి వ్రాయబడినది.

రాపరు వైండు రు ౧-౮-౦ కలికోవైండు రు ౧-౧౨-౦

ఆంధ్ర పద పారిజాతము.

౮౦౮ పుటలుగలిగి కలికోవైండుగల ఆకారాది నిఘంటువు. ఇప్పుడు లభించు నిఘంటువులలోకెల్ల శ్రేష్ఠమయినది కొద్దిప్రతులే గలవు. రు 3-౮-౦.

ముప్పదియిద్దఱుమంత్రులచరిత్రము

అపూర్వవిషయము లనేకములు గలవు. ౦-౧౨-౦.

వేదాంతచంద్రిక

ఉపనిషత్తులనుండియు శంకరభాష్యము నుండియు ప్రమాణ వచనముల గనబడుచుచు ఆత్మవైతన్య మాత్మస్వరూపముగా గలవాడు అనువిషయము తేటతెలుగు మాటలతో వివరింపబడిన గ్రంథము. ౦-౮-౦.

తైత్తిరీయార్థ పారిజాతము

ప్రశ్నోత్తరరూపమున తైత్తిరీయోపనిషద్ధర్మము తేటతెలుగు మాటలతో వ్రాయబడియున్నది. వెల ౦-౮-౦.

(3) క. మార్కండేయశర్మ, కీశసాహు, మదరాసు.

For Sale Overland.

వెలతక్కువ. శ్రేష్ఠమైనవస్తువు.

మోటారుకారు, మాడెల్

40. American Car స్టీమరు మోటారుగా నడచుట వంటిది. ఇప్పుడు ప్రస్తుతం దొరకనటువంటిన్ని, సదరు మోటారుకారు, మాడెల్ 90 ఓనర్ లాండు యీక్రింద అడ్డెసు వారివద్ద విక్రయమునకు వున్నది.

వలయువారు యీక్రింద అడ్డెసువారికి వ్రాసి విచారించు కోరెదము.

(17) బుద్రినారాయణ సూర్యనారాయణ. గుంటూరు ఫరంవారు, గుంటూరు.

మహాత్మాగాంధీ వెండిపతకములు

త్వరపడుడు త్వరపడుడు ఆచ్యుతమునకు తయారుగా నున్నవి.

అప్పుటమైన వెండితో చేయబడిన పతకములు తయారుగా నున్నవి. ఒకప్రక్కన మహాత్మా గాంధీగారి ప్రతిమయు మరియొకప్రక్కన చరక లేక లోకమాన్య బాలగంగాధరతిలక్ గారి ప్రతిమయు గలదు. బహు అందముగా నుండును. 1-కి ధర రు. 1, 12-కి రు. 11-4-0 144-కి రు. 182.

పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము

అన్ని తెగలవారికి కావలసిన బంగారు వెండిపతకము మా వద్ద సిద్ధముగా నున్నవి.

ఉమ్మడి రామయ్య శెట్టి గురుస్వామి శెట్టి (1842) అండు కంపెనీ, నగలవర్తకులు

చైనాబజారులోడ్డు, మద్రాసు.

క ద రు వ్యా వ న ము

మహాత్ముడు మనకిప్పుడేర్పరచిన నిర్మాణ కార్యక్రమం కదరును ప్రధానముగా నూచించెను. జైలులోనికి తన్నుండర్పించవచ్చినవారికెల్ల మీరు నాకు ఖద్దరు నిచ్చిన నేను నాకు స్వరాజ్యము నిచ్చెదనని చెప్పియున్నాను. ఇందు గొప్ప యర్థముగలదు. కాంతిమాధవున మనలను తరింపజేయుట కిదే సాధనము. నాయకుల విముక్తియు దేశవిముక్తియు నిండే యిమిడి యున్నవి. ఈ విషయమున నన్ని రాజకీయపక్షములవారు గొప్పదనమును, ఎల్లవారికిని మైత్రీ గూర్చుట కిందవకాశము లేదు. దేశదార్పిణ్యము నివృత్తి బాపగలదు. దీనిని గూర్చి యప్పుడే యెక్కువగా పని సాగుచున్నది. చాలమంది బాంబులు వర్తకులు విదేశవస్త్రముల దెప్పించుట మానుకొన్నారు. న్యాయవాదులు కదరునే ధరింపవలయునని తీర్మానించుకొనుచున్నారు. మాలవ్య ప్రశ్నకు లిక్కార్జ్యము నెక్కుడు దీక్షతో నడుపుచున్న విధము పత్రికా పాఠకుల కెల్లరకు దెల్లపే. దీనిని కూడ నిరోధించుటకు ప్రభుత్వమువారు చేయు ప్రయత్నములగాంచిన నీ కార్యక్రమమెంత లాభదాయకమో బలకరమో తెలిసినవచ్చుచున్నది. కదరు వ్యాపనమునకైన నెల్లరు దోడ్పడజాలరా? ప్రతి భౌతియుని కియ్యది విధ్యుక్త భర్తయు. మత ధర్మము ప్రకారము గూడ ఖద్దరు పవిత్రమైనది. తాము స్వయముగా వడుకుకొన్న యజ్ఞోపవీతమునే శ్రేష్ఠములనియు సీమ జండెముల బాల్కుట మతివిరుద్ధమగు వోషమనియు జెప్ప బ్రాహ్మణ శ్రేష్ఠులు ఈ విషయమును బాగుగ గమనించుటయు క్రమ, సోదర దేశీయులకనేకుల కన్నము కలిగించు ఖద్దరు పవిత్రవంతముగాదా? దాని ప్రచారము ధర్మకర్మకాదా? వారు మత సంబంధ కార్యములందు ఖద్దరునే వాడవలయును. ముసల్మానులు నమాజు సమయమున ఖద్దరునే యుపయోగింప వలయును. ఇట్టి యేర్పాట్లు కదరు వ్యాపనమున కధికముగా తోడ్పడగలవు. వే.కొలది పూజ్యులగు నాయకులు కారాగృహములందు మనకై గుండుచుండ బయటనున్న మన మీ మాత్రపు కార్యయిన నొనర్పజాలని యడల కృతఃస్మృతులగుదుము. ఇంతమాత్రపు కార్యదీక్షయే నను లేనివో మనకు స్వరాజ్యార్హతయెక్కడ? ఇంతకాలము సామాసింపతేక కెల్లబోయి చూచుచుంటిమి. ఇక విన్నబోవ వనవిరుములేదు. ఆలోచనల కిదిసమయముగాదు. చాటులతో బనితేదని నాయకులయెడల మనకు నిష్కళంకమగు ప్రేమకల దేని మహాత్ముని సచ్చావముతో గౌరవింతుమేని న్యాయమగు స్వాతంత్ర్యమును వాంఛింతుమేని చూచుచు నూరకుండుట కెంతమాత్రమును విలులేదు. కదరు విషయమునకైన తృప్తికరముగా పనిచేయవలయును. వాటినే ధరింపవలయును. మన యుద్దేశమంతయు కార్యరూపమున బరిణమింపజేయవలయును. కొందరు సోదరులు కదరు గుడ్డలు మోటుగుటచే మోయతేమని చెప్పుచుందురు. ఏవో వంకలజూపు చుందురు. మనగుడ్డలేమనకు బరువని చెప్పకొను దుస్థితికి మనము వచ్చుట చాల శోచనీయము! ఇకనైన నట్టి నాగరకమునుండి విముక్తులము గాగూడదా? ఈ యనుభవము సరిపోలేదా? నైకెట్టి బోధనల జేయవలసినవచ్చుచున్న ప్రభుత్వోద్యోగులును తమ గృహములయందు కదరును వాడుచున్నటుల వినుచున్నాము. కనుచున్నాము. కుటుంబాదులగువాక లెందరో రాటుము ముందు గూర్చుండి మిక్కిలి నిపుణతతో విక్రాంతి లేకుండ నూలును వడుకుచున్నారు. శ్రీమతి కస్తూరీబాయిగారి సందేశమును విన్న నే మనవతి మనసము కరగకుండును? శ్రీలును సంఘముల స్థాపించుకొని యిక్కార్జ్యమున కెంతయు బోడగుచుండుట ప్రశంసనీయము. ఇట్టి సంఘములకు న్యాయవాదులును జేయూత నొసగుచున్నారు. భారతీయులెల్లరి కార్యక్రమమును నిర్విఘ్నముగ గొనసాగించువో కాసనోల్లంఘనము వరకు రాకుండనే ప్రభుత్వమువారు మనకోర్కెల నీడేర్పరలరు. ఆంధ్రులీ తరుణమున గూడ నితర రాష్ట్రములకు దీసిపోక తమ విధ్యుక్తమును నిస్సందేహముగా నెఱవేర్చెదరని విశ్వసించెదము ఒక ఆంధ్రుడు.

పత్రికము. బీజ్ బంద్ పులుపువర్జితం.
యరభ్యాసములవల్ల కల్గిన నపుంసకత్వము తప్పక నివారించును. శిశుస్థులనమగువారు భోజనమునకు ముందు (బీజ్ బంద్) ఒక మోతాదు పుచ్చుకొనిన మెంటు నే గుణము తెలియును. నపుంసకత్వము సంభవించినవారికి 8 రోజులు మందుచాలును. మందు పుచ్చుకొని విధము డబ్బితో పంపబడును. డబ్బి 1-కి రు 20-00 లు వి. పి. ఖచ్చులు తేరు.
ధన్యంతరీ ఔషధాలయము,
(22) 38 జనరల్ ముత్రియా మొదలి పిథి, మద్రాసు.

నూతనజవిల్లి! గొప్ప లాభకరమైన అమ్మకము. సరసమైనధర!!
వివాహములకు నూతన సరకులును వచ్చి యున్నవి.
ధరలు మిక్కిలి సరసము.
మాదుకాణములో చూచి విమ్మట తక్కిన జాగాలలో చూడండి.
బెనారస్, కాశీ సరిగ చీరలు రూ 30 మొదలు రూ 1000 వరకు పలుదినములలో దొరకును.
బెంగళూరు, కంచి, కొర్నాడు, కరాచి చీరలున్న సేలము, మధుర ఈ స్థలములనుండి అంగ వస్త్రములున్న, 10x6, 8x8, 7x7, మూరలలో ధోవతులును తక్కువ ధరలకు దొరకును.
బొంబాయి స్వదేశి స్టోర్సు, 40, 41, 42 రత్తను బజారు, మదరాసు.

హిందూదేశము మూలధనముతోను
హిందూదేశము పరిశ్రమము వలనను
తయారైన హిందూదేశపు సరకులు
ఆయాకాలములకు తగినట్టి జవిలిదినములు మా వద్ద సిద్ధముగా నున్నది. అన్నిరకముల హిందూదేశపు జవిలిదినములు ఎప్పుడును నిలువజేసి యుండు మా పెద్ద అంగడికి ఆందరును దయచేసి వచ్చి చూడవలెనని కోరెదను.
చల్లారాం గైయానుచందు
(2300) గొప్ప అద్దములతో అందముగ నుండు పాపు
9, 10, 11, రత్తన్ బజారురోడ్డు, మద్రాసు.

చదివిచూడుడు! మీరు కొనియున్నారా? యోగ్యతాపత్రములు
ప్రతియింటిలో నుండవలసిన సిద్ధాపథముల నేల కొనలేదు?
1. లోకామయవార కస్తూరిమాత్రలచే గుణములు నాకును నావద్దకు వచ్చు రోగులకు అతిశృష్టికరముగ నున్న కె. కె. విశ్వాస్ కవిరాజ్, విష్ణుచక్రవైద్యశాల, 9-41 బాక్లబజారుపిథి రంగూను, బ
లోకామయవార కస్తూరిమాత్రలు జనులకు గలుగు సకలవిధ రోగములను పూర్తిగా బాగుచేయును.
250-300 మాత్రలుగల సీసా 1-కి ధర 0-4-0 1 మొదలు 6 సీసాలవరకు రూ 1
సారస్వతానవము (బుద్ధిప్రసాదిని)
పిల్లలకు, తరుణులకు, వృద్ధులకు, శ్రీలకు బలము నిచ్చు ఔషధము.
మెదడు దుర్బలము, మరపు, తలవేడిమి, మలబద్ధకము, ఆకలిలేకుండుట, కాంతిహీనత, గుల్మము, మూల
స్వప్నస్థలము, శిశుస్థలము మున్నగువాటిని పోగొట్టి అమితమైన శుద్ధరక్తము నిచ్చుచు బలమును గలి
ఇది మానవకోటికి గొప్ప వరప్రసాదము. 20 దినముల ఔషధముగల బుడ్డి 1 కి రూ 1-0-0.
మధ్యగమనింపు:- మా కాశాజారుల సౌకర్యార్థమై వాగుకోరుటచే మద్రాసు, నెం 881 తంబుకెట్టిపిథిలో మా
తెరవియున్నాము. తప్పక ఎల్లరు ప్రోత్సాహ మొసగు కోరెదము. వి. పి. ఆర్థులు మద్రాసు ప్రాంచినండి పంపబడవు.
301-594) పాశ్యపు వెంకటాచల వండితులు శ్రీశీతారాఘవ వైద్యశాల మొన

పెన్సిల్లు! మన దేశములో చేసిన పెన్సిల్లు
పెట్టుబడి, సామానులు, పనివేతలు సమస్తము మనదేశములోనివే.
“దేశములోని ప్రజలు బ్రతికి సుఖించవలెనని దేశములోచేసిన వస్తువులు కొ
మా కాపీ పెన్సలు దేనికిని తీసిపోదు.
ఒకరూపాయి పంపిన అన్నిరకములు గల సమూహాకట్ట పంపబడును.
ఏకెంటు:- పి. యస్. శర్మ కంపెనీ, బంగళూ. (నెల్లూరు, గుంటూరు, కృష్ణా, గోదావరి, విశాఖపట్టణము, గంజామజ
వ్యాపారధరలకు వాయండి. మదరాసు పెన్సిలు ప్యాక్టరీ, వావర్లనుపేట పోస్టు, వ



వెంటుకలే ఆందళం.

చాలిపోతున్నా, కాగ్రత!

వెంటుకలు దుష్టశక్తితో ఊడి రాకమును వే వ్యవస్థను.
ఈ దినమున మొదలు వెంటుకలు పాడైపోవును.

అంతరంగ గానీయవద్దు.

నేడే

కామినీయా నూనెను

వాడుట మొదలు వెంటుకలు.

ఇది రిజర్వు చేయబడినది.

వెంటుకల కెట్టి రోగ మున్నును, శిరో మాంద్య మున్నును,
యిది నివృత్తము.

వెంటుకలు చిట్టుట గాని, గరుకు గాని యుండదు.

మీ వెంటుకలు మరల యెప్పుటి మెచ్చదనమును గల్గి పట్టు
వలె నుండి మెరయును.

ఈ రోజుననే దీనిని పరీక్షించి చూడుము.

వెంటుకలు యెట్లు వృద్ధి యగునో కనిపెట్టుము.

కామినీయా తలనూనె నిన్ను సర్వోత్కృష్టమైనది జేయును.

వల బుడ్డి 1-కి ఒక రూపాయ. వి. పి. చార్జీలు ప్రత్యేకము.

అన్ని బోట్లలోను ఈ శ్రీంక తెలుపబడిన ప్రకారము

విక్రయించబడుచున్నది.

ఇది మంచి లక్షణముగా రంగరివద్దనున్న, సరకు లమ్మ
కారితో నూడ దొరకును, లేకున్న,

సోలు చేయింట్లు:-

ఆంగ్లోయిండియన్ డ్రగ్స్ ఆంధ్ర

కెమికలు కంపెనీ,

(126) 155 జమ్మామసీదు, బొంబాయి.

మీకు నువాసన ద్రవ్యము, లేక అల్లరు కావలసినప్పుడు
“టటా దిల్ బహారు” కు వ్రాయుము.
ఇది రిజర్వు చేయబడినది. అత్యుత్తమమైన గుణముగలది.
1/2 కేసు బుడ్డి 1-కి ధర రూ 2-0-0
1 డ్రామా ” ” 0 12-0
1/2 డ్రామా ” ” 0-8-0
కొన్ని చుక్కలు చేతిరుమాలుయందు చల్లిన మిక్కిలి
చునోహరమైన వాసన చుట్టుప్రక్కలకు వ్యాపించును.

ఎ యి లే న్ బ ర్గు

(3385)

క్రమ ఆయిల్ ఎంజినులు

“ఎఫ్” టైపు. పరిమాణము 6-100 హెచ్. పి.

ఇప్పుడున్న పవరు ఎంజినులలో కెల్ల సులభమైనది, ధర తక్కువది.

ఎంజినులో చిక్కులేమియు నుండవు. సులభముగా నుండును.

పనిని నమ్మకముగా ఆగకుండా చేయును. ఎంజినులోని వివిధాంగములు చాల మంచివి,
ఖర్చుతక్కువ, మిక్కిలి నమ్మకమైనవి.

చాల డబ్బు వెట్టికొను పెద్దపెద్ద ఎంజినులలో సమానమైనది. డబ్బు దండుగ లేదు.

10-12 హెచ్. పి.	మామూలుధర రూ 2045	ప్రత్యేకపుధర రూ 1842
20-24 ”	2909	2618

“డెన్ట్లు” వర్జికల్ ఎంజినులచే నడిపించబడు పోర్ట్ బుల్ పంపులు.

214 సైజు ఎంజిను పరిమాణము 6 హెచ్. పి. పంపు	ఒకనిమిషమునకు 330 గాలనులు
216 ” ఎంజిను పరిమాణము 8 హెచ్. పి. పంపు	ఒకనిమిషమునకు 457 3/4 ”
218 ” ఎంజిను పరిమాణము 10 హెచ్. పి. పంపు	ఒకనిమిషమునకు 622 3/4 ”

WIELE & KLEIN

Importers, Manufacturers' Representatives, Agents and General Merchants

MOUNT ROAD, MADRAS.

Telephone 248.

Telegrams: "KLEINCO," MAI



ఓరియంటల్

ల్ గవర్న

మెంటు నెక్యూగి

లైఫ్ అన్యూరన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్.

1874 సం. స్థాపితము.

హెడ్ క్వార్టర్లు, బొంబాయి.

మా నేతరు:- హెచ్. ఎడ్విన్ జోన్సు.

ఫండు రూ 5,46,00,000 వైశాఖ యున్నది.

1920-వ సంవత్సరము వంద

వరుంజిడి 91,00,338-0-11

ఇప్పుడు జరుగుచున్న అవకాశ

రెన్యుల మొత్తము 15,44,24,596-11-3

మునుపటికంటె ఇప్పుడు పాలిసి

జాగ్రత్త పాస్తిగా చెల్లించిన

మొత్తము 6,50,00,000

ఈ కంపెనీ తరఫున పనిచేయుటకు ఏజంట్లు

కావలయును. వారు అనుభవ శాలింకగ నుండ

వలయును. ధరావత్తు చెల్లించవలయును.

ధరభాస్త్ర ఫారములకు యీ క్రింది విలాస

మునకు వ్రాయుము.

673

Apply to:-

F. E. Vaid Esq., Branch Secretary

Oriental Assurance Building,

Post Box No. 8, Madras

బ్రొట్టమైన్

(2)

బలమును, ఆరోగ్యమును నిచ్చు, ఒక ఆహారము. ఇది పాలు, మిట్టమైక్, మాల్టు అను ధాన్యములతోను, ఇంకను అనేక బలవర్ధక మగు పదార్థముల సారమును పిండి యొక్కరెట్టి చేర్చి యొక దివ్యహారము.

కొన్ని వర్షములకు పూర్వము, వెడ్డెవగు వ్యాధులు శరీరములోని కొన్ని యంగములు లేకపోవుటచేతనే కలుగుచున్నవనియు, ఈ యంగములను భుజించిన వ్యాధులు నివర్తించుననియు తెలియును ఇది యెక్కుడ నుండు నదియు తెలియును. ఇప్పుడో జర్మనులోను, ఆమెరికాలోను, దీర్ఘకాలము వివచ్చ చేసినదానిలో అనేక డెట్లు, లెట్లు, పాలు వీటిలో కలవనియు డాక్టర్లు కనిపెట్టియున్నారు. ఈ చిన్న పరిమాణము గల సారమును పిండితోయిట కప్ప మైనను దానికి తగు మార్గమును కనుగొని యున్నాడు. బ్రొట్టమైన్ అనుది ఈ సారము గల ఒక శుద్ధాహారము. దీనిని ఇతర పదార్థములతోపై భుజించవచ్చును. ఎట్టిపని చేయవచ్చునో దీనినిభుజించవచ్చును. బుడ్డి 1-కి రు 1-8-0.

మద్రాసు కెమికల్ ఇండస్ట్రీసు (లిమిటెడు) పోస్టు బాక్సు నెం. 1208, మద్రాసు.

ప్రాచీన ప్రసిద్ధి నొందిన (219)

హిందూస్థానమునకు స్థాపించబడియుండు

ఆయుర్వేదబోషధాలయము

స్థాపితము 1881 సం॥

ఆతంకనిగ్రహ బోషధాలయము కోరి వ్రాయు వాండ్రకు ఆయురారోగ్యవృద్ధి వర్ధిల్లు ఒక గ్రంథమును తమకు ఖర్చు సహా కోరికనే ఉచితముగా పంపుచున్నాము

నూయొక్క ప్రతి ఒకటి కావలెయు ననిన లాకర్ ఏనట్లు ఇండియన్ ఇండస్ట్రీయల్స్ లిమిటెడ్ వైశాలబారు రోడ్డు

ఆతంగనిగ్రహబోషధాలయం

26 బ్రాడ్వే, మదరాసుకు వ్రాసి.

ఆయుర్వేదభాషావిజ్ఞానోరి గానుభావప్రి

ఎ. కే. పి. సి. వారి



ఈ దివ్యవృత్తిను కల్గుటకు పాలను వృద్ధి చేసి శరీర వృద్ధిని కలిగించును.

పిల్లలకు సంతోషి. పశ్యము లేని దుర్బల రసాయనము. వార్షికువృద్ధిని బుద్ధితో పనిలేను పిల్లలు, కష్టములు నుభవించును. బహిష్కరణ కష్టములను బహిష్కరించు శక్తిని బలము చేసాకష్టి కలుగును. వెల బుడ్డి 1-కి 1-8-0 (8847)

మార్కెట్ ప్రదర్శనకు ఆయుర్వేదబోషధములను చిహ్నము ఆయుర్వేదబోషధముగా, బెజ్ గాడ్.

ఓటో మోటోరి

28-కి

మీరు బయటపోయి వచ్చినతరువాత చాలా ఇబ్బందికరమునకు నమయమాజోనైనను పెండ్లిండ్లు విందులు యందులలో నైనను ఈ ఆత్మరును యువయోగించిన మంచి రోజాపుష్పముల వాసనను యిచ్చి మనసుకు ఆనంది శుభమునకు కారణి నిచ్చును.

రోబినియా తైలము

శరీరకాలములో ఉపయోగించుతూ గచ్చిన శీత్రములకు చురుకును సౌందర్యమును యిచ్చును. అనేక స్త్రీలు ఉపయోగించుచున్నారు. ప్రపంచమున ఈ రెండును ప్రతిభటుంబములోను అవశ్యకము. ఎల్లవోట్లను విక్రయించబడును. ఓటోమోటోరి ధర బుడ్డి 1-కి రూ 2, 1, 0-12-0, 0-8. రోబినియా తైలముధర బుడ్డి 1-కి రూ 1-0-0

Shyam & Co, 6, Bander st, Madras. పియాం కంపెనీ, రీబందరు వీధి మదరాసు

పదెలు కంపెనీవారి ప్రత్యేక బోషధములు

ఈ క్రింద పదెలుపడిన బోషధములు శరీరకాంత్రమునకును, కొన్ని చికిత్సకును సంబంధించిన మా శ్రద్ధలచే రసాయన శాస్త్రజ్ఞులచే శాస్త్ర పరిశోధనానుసారము యేర్పరచబడినది.

మా బోషధముల తయారుచేయు కాలలో పలము సామగ్రి యుండెయ్యగలదు. ఇది యిండియాలో నెల్ల చాల పెద్ద ప్రస్తుతము కావలసిన వస్తుసామగ్రి యంతయుగలదు. అవట మూలికలు వృక్షశాస్త్రప్రకారము, రసాయన శాస్త్ర ప్రకారము, భూ తత్వముగలద గూడ పరిశీలనయబడును. అవట బి. పి. స్టాండర్డ్ ప్రకారము రసాయనములు మూలికలు, తయారు గలను. కావున యీ బోషధములు పారిశుధ్యతయున్న, శుభ్రమున్న యేమాత్రమున అనుమానింప నక్కరలేదు

డాక్టరు యూస్టన్ సిరపు

సిరపు క్లెరి ఫాస్ఫోరస్ కాంపౌండు క్విటెను యెట్స్పిక్సియా ఈక్విపు డాక్టర్ యూస్టన్ సిరపు నమనరించి వినునసాస్పేటులు, క్లెస్టా, స్పిక్సియా యొకటి దివ్యమున తయారు చేయబడినది.

బోషధము అతి ఉష్ణప్రచేతములోగాని యిండియాలో నుండుటలన గలగు దుర్బలత్వం బొట్టుటలను, మానసిక బేహాబాధగాని దుర్బలత్వముగాని బోగట్టుటలను ప్రపంచ మంతటను ప్రసిద్ధిక్రిస్త దివ్యవధము.

వెల పెద్ద బుడ్డి రు 2-8-0 మిడియం పైజు బుడ్డి రు 1-4-0. చిన్నబుడ్డి 12 అణాలు.

కెమికల్స్ ఫుడ్డు

ఇది విరక, లైము, పొటాషు, సోడా ఫాస్ఫేటులసిరపు శుభ్రమునందును. అతుగున సత్తయేమియు నుండదు. ఫిలడెల్ఫియా యెడ్వర్డ్ పారిషుగాన చెప్పిన సాల్ట్ ప్రకారము తయారుకాబడినది.

ఇది పిల్లలకు ఆశ్చర్యతోపయోగకరమైనది. ఇది బలమునిచ్చు పంచీయాషధము. దుచిచానుండును. మంచినీళ్ల కృత్రిగావించి నరములకు పుష్టినిచ్చును.

పెద్దపైజు బుడ్డి రు 1-12-0, మిడియం రు 1-0-0 చిన్నపైజు 10 అణాలు.

పదెలు కంపెనీవారి సరుకులకు మా మందులను విన

N. POWELL & Co., Ma

emists, Bombay.

శ్రీ పాలగంగాధర తిలకుగారి

సెక్యూరటీ కేసు

స్వరాజ్య ఉపన్యాసములు

ప్రతి 1-కి రూ 0-14-0.

వండిత మదన మోహన మాళ్ళవ్య

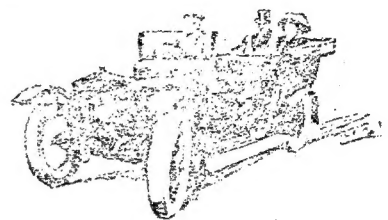
గారి జీవితము, సంజాయి జిల్లర్

ప్రతి 1-కి రూ 0-8-0.

వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రిలు అంబేద్కర్, 392, ఎన్.బి.రోడ్డు, చెన్నై.

తొలివిజ్ఞానము. కావ్య, ఉదయము. (1917-1918)

గ్యాలీస్ మోటారు పాఠశాల



ఈ పాఠశాలలో విద్యార్థులు 100-చూపాయలు కట్టి, 2 మాసములలో మోటారు డ్రైవర్లుగా తయారై స్వస్థిత్వము గవర్నమెంటు లైసెన్సు పొందగలరు. బస దొరకును. భోజనమునకు నెల 1-కి రూ 16 లు చొప్పున కట్టించవలెను. (11)

GALLEY'S MOTOR INSTITUTE.

Post Box No. 1001, Kilpauk, Madras

మలయచందనము

గనెరియా అను సెగరోగమునకు కుశారము



పథ్యము లేదు. పిచికారితో పని లేదు. ఎట్రా, కెట్రా, పక, ఆను మూడు విధముల సెగ రోగమును మూడు పూలలో మాన్పును. స్త్రీల గుండు వ్యాధులకు కూడ ఇది రాశోధము. (1251) డబ్బీ 1 కి వెల 2-4-0

గంధర్వ ఫార్మసీ, రాయవరం. (గోదావరిజిల్లా)

త్రివృత్ లేవ్యాము

త్రివృత్ లేవ్యాము: చిన్న పిల్లలకు ముసలివారికి కుభునగా విశేషముచేయును.

త్రివృత్ లేవ్యాము: మూలవ్యాధులను బోగట్టును.

త్రివృత్ లేవ్యాము: ప్రతిరోజులోను బుచ్చుకొనిన కుభునిశేషము అగును.

త్రివృత్ లేవ్యాము: విశేషనాషధములలో కెల్ల మంచి దని చికాచావ్యులవారి కల్పసాములో చెప్పియున్నాను. అజీర్ణభోజనము, శేర తిప్పిన భోజనములకు బాగా తీర్పుగాక పేగులలో ఉండి, కడుపుసాగు, అన్నము ఇవ్వములేకపోవుట, అశక్తి మొదలగు గుణములుగలిగి ఉన్న తుడు త్రివృత్ లేవ్యాము బుచ్చుకొనిన ఒకటి రెండు విశేషము అగు

(3166) పట్టుకెసి శేరిక గలిగించును.

10 తులుముల వెల రూ 1-0-0

40 ,, వెల రూ 3-0-0

కాల్వలలోను ఉచితముగా పంపబడును.

డాక్టరు ఆచంట లక్ష్మీనాథ

బి. పి. ఎం. బి. సి. ఎం.

మేనేజింగ్ డైరెక్టరు,

ఆంధ్ర ఆయుర్వేద ఫార్మసీ (లిమిటెడ్)

(39) 19, హుగ్లీ రోడ్డు,

మాంటురోడ్ - మదరాసు.